

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**GİRİŞİMCİLİK PROGRAMLARI EĞİTİMLERİNİN
ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİ ÜZERİNE
ETKİLERİNİN ANALİZİ**

**İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan
Uğur SEZER**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Nevzat UYAROĞLU**

İSTANBUL –2015

TEZ TANITIM FORMU

- ADI SOYADI** : Uğur SEZER
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Girişimcilik Programları Eğitimlerinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkilerinin Analizi.
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : İşletme
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 09.04.2015
- SAYFA SAYISI** : 85
- TEZ DANIŞMANI** : Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Nevzat UYAROĞLU
- DİZİN TERİMLERİ** : Girişimcilik, Eğitim, Girişimcilik Eğitimi, Girişimciliğin Bileşenleri. Girişimcilik Eğitiminin İnsan Yaşamında Etkileri, Eğitim Faaliyeti Gelişim Süreci, Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimleri, Problem Değerlendirme, Program Değerlendirme Süreci, Program Değerlendirme Modelleri, Gelişmelerin Değerlendirilmesi, Avantaj Değerlendirilmesi.
- TÜRKÇE ÖZET** : Girişimciliğin dünya genelinde öneminin artmasına paralel olarak ülkemizde öğrencilerin girişimcilik alanında katılımcılığını artıracılabilecek öneri ve iş fikirlerini bilimsel yöntemle ilgili tarafların yararına sunmayı amaçlayan bir çalışmadır.
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Uğur SEZER

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**GİRİŞİMCİLİK PROGRAMLARI EĞİTİMLERİNİN
ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİ ÜZERİNE
ETKİLERİNİN ANALİZİ**

**İŞLETME ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan
Uğur SEZER**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Nevzat UYAROĞLU**

İSTANBUL –2015

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Uğur SEZER

09.04.2015

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Uğur Sezer'in "Girişimcilik Programları Eğitimlerinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkilerinin Analizi." adlı tez çalışması, jürimiz tarafından İşletme anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan _____
Yrd. Doç. Dr. Alaattin FIRAT

Üye _____
Yrd. Doç. Dr. Abdülhaim TEMUR

Üye _____
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Nevzat UYAROĞLU
Danışman

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2015

Doç. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Enstitü Müdürü

ÖZET

Yeni fikirlere açıklık ve vizyonun geniş tutulması girişimciliğin itici gücü olarak tarif edilmektedir. Kendini yenileme, bazı uzmanlar tarafından girişimcilik olarak tanımlanmıştır. Özellikle eğitim alanında yeni düşüncelerle ortaya çıkmak, yeni fikirlerin öncülüğünü yapmak, alternatif çözüm yolları geliştirmek girişimcilik kapsamında değerlendirilebilir. Hiç söylenmemiş olanı söyleyerek yeni teşebbüslere kapı aralayabilmek eğitim kurumları açısından çok önemlidir.

Eğitim bireylerin sosyal ve kültürel açıdan birikimlerinin artmasında büyük rol oynamaktadır. Yüzyılların birikimiyle ortaya çıkan insanlığın ortak mirası ve bu mirasın kuşaklar boyunca hangi evrelerden geçerek günümüze geldiği noktasında girişimcilik en önemli referans ders olmak özelliğindedir.

Girişimcilik programları eğitim süreci işletmecilik ve yatırımla ilgili bütün koşulları kapsayan bir kavramdır. Özellikle program geliştirme mevkiinde bulunanların öğrencilere öngörülebilir hedefler sunabilecek bir sistem ortaya koymaları büyük bir önem arz etmektedir.

Bu araştırmada, "Girişimcilik Programları Eğitimlerinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkilerinin Analizi." konusu ele alınmıştır. 20. yüzyıl sonrası gelişmeler ve yapılandırmacı-davranışçı öğretimin özellikleri konularına kıyaslama yöntemi ve derilmemesine literatür taraması yapılarak analiz yapılarak yer verilmiştir.

Ülkelerin kalkınması girişimci düşünceye sahip vizyon sahibi öğrencilerin desteklenmesiyle paralel doğrultuda olduğu görülebilecektir. Girişimcilik faaliyetleri ile okullar salt bilgi üretme yeri olmak algısından kurtulabileceklerdir. Girişimcilik programları gelecekle ilgili karar almak noktasında kavşak noktasında bulunan öğrenciye ilham kaynağı olacak argümanları kullanmasını teşvik edici mahiyette uygulanabilmelidir. Girişimcilik öğretimi, öğrencileri günlük düşünme anlayışından uzaklaştırıp, uzun vadeli projeler geliştirmesine kaynaklık edecek mahiyette planlanabilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Girişimcilik, eğitim, girişimcilik eğitimi, girişimciliğin bileşenleri, girişimcilik eğitiminin insan yaşamında etkileri, eğitim faaliyeti gelişim süreci, öğrencilerin girişimcilik eğilimleri, problem değerlendirme, program değerlendirme süreci, program değerlendirme modelleri, gelişmelerin değerlendirilmesi, avantaj değerlendirilmesi.

SUMMARY

Keeping the wide openness to new ideas and vision are described as the driving force of entrepreneurship. Self-renewal has been described by some experts as entrepreneurship. In particular, emerging with new ideas in the field of education, the pioneer of new ideas, develop alternative solutions to be considered within the scope of entrepreneurship. Never attempt to open the door to new saying the unsaid is very important in terms of educational institutions.

Education plays a major role in the increase of individual social and cultural accumulation. The common heritage of mankind resulting from the accumulation of centuries and is the most important reference to property entrepreneurship course at the point where the present stages by which this heritage for generations.

Entrepreneurship program is a concept that encompasses all conditions related to the educational process management and investment. In particular, the program may be provided to the students in the development site aims to outline a system that can provide is of a great importance.

In this study, "Trends in Entrepreneurship Program Analysis of the Effect of Entrepreneurship Students' Education." Issues are discussed. After the 20th century, advances and behavioral comparisons constructivist teaching methods to the characteristics of the subject and made skinned not to be analyzed literature are included.

Countries with the support of visionary development of students with entrepreneurial thinking can be seen that in parallel. Schools will be able to get rid of the perception of entrepreneurial activity by producing only information to be replaced. Entrepreneurship programs at the point of making decisions about the future students will be inspired to use arguments should apply at the junction point in encouraging nature. Entrepreneurship teaching students to think, away from the everyday understanding of long-term projects planned in nature will be able to source the development.

Keywords: Entrepreneurship education, entrepreneurship education, entrepreneurship components. effects of entrepreneurship education in human life, the development of educational activities, entrepreneurial orientation of students, problem assessment, program evaluation, program evaluation model, evaluation of the development, evaluation advantage.

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖZET.....	I
SUMMARY	II
İÇİNDEKİLER.....	III
TABLolar LİSTESİ	VII
KISALTMALAR LİSTESİ	VIII
ÖNSÖZ.....	IX
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ	5
1.1. GİRİŞİMCİLİKLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	5
1.1.1. Girişimci	5
1.1.2. Girişimcilik ve Kurum Kültürü	5
1.1.3. Girişimcilik Kavramı.....	6
1.1.4. Girişimcilik ve Yenilik Anlayışı	6
1.2. EĞİTİMLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	7
1.2.1. Eğitim.....	7
1.2.2. Eğitim Kurumu	7
1.2.3. Eğitim Kurumları ve Etik	7
1.2.4. Eğitim Sistemleri ve Müfredat.....	8
1.2.5. Eğitim Programı ve Program Geliştirme İlişkisi.....	8
1.2.6. Eğitim Faaliyetlerini Etkileyen Çevre Faktörleri.....	8
1.3. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BAZI TEMEL KAVRAMLAR	9
1.3.1. Girişimcilik Eğitiminin Amacı ve İnsan Yaşamındaki Yeri.....	9
1.3.2. Girişimcilik Eğitiminin Kapsamı.....	10
1.3.3. Girişimcilik Eğitimlerinin Gelişimi ve Küresel Rekabetteki Yeri.....	10
1.3.4. Girişimcilik Dersinin Öğrencilere Yönelik Amaçları	11
1.3.5. Girişimcilik Eğitimi ve Ders Programları.....	11
1.3.6. Girişimcilik Eğitimleri ve Ders Kitabı İlişkisi.....	12
1.3.7. Ders Kitaplarının Girişimcilik Eğitimdeki Yeri ve Önemi	12
1.3.8. Ders Kitaplarının Kalitesinin Öğretimdeki Yeri ve Önemi	13
1.3.9. Girişimcilik Dersinin Diğer Bilim Dallarına İlişkisi	14
1.4. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİNİN İNSAN YAŞAMINDAKİ ETKİLERİ	16
1.4.1. Girişimcilik Eğitimlerinin Bireylerin Girişimcilik Düşünce Yapısına Etkileri	16
1.4.2. Girişimcilik Dersinin Bireylerin Problemleri Çözümüne Yönelik Etkileri ...	16
1.4.3. Girişimcilik Eğitimi ve Bireylerarası İletişime Yönelik Etkileri.....	17
1.4.4. Girişimcilik Dersi ve Bireylerin Çevre İlişkisi	18
1.4.5. Girişimcilik Dersinin Sosyal Yaşama Etkisi	18
1.4.6. Girişimcilik Eğitimi ve Bireylerin Okul Sonrası İletişimlerine Etkileri	18
1.4.7. Girişimcilik Dersinin Bireylerin Sosyal Sorumluluk Duygusuna Etkileri....	19
1.4.8. Ulusal ve Uluslararası Alandaki Gelişmelerin Girişimcilik Eğitimi Faaliyetlerine Etkileri.....	19

İKİNCİ BÖLÜM.....	21
EĞİTİM FAALİYETLERİNİN GELİŞİM SÜRECİ, EĞİTİMDE FAALİYETLERİNDE YENİ UYGULAMALAR VE ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNE ETKİLERİ.....	21
2.1. EĞİTİM FAALİYETLERİNİN GELİŞİM SÜRECİ VE ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNE ETKİLERİ	21
2.1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Eğitim Faaliyetleri ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri.....	21
2.1.2. Cumhuriyet Döneminde Eğitim Faaliyetleri ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	22
2.1.3. 1924 Yılında Eğitim Faaliyetleri ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri.....	23
2.1.4. Cumhuriyet Sonrasında Harf İnkılâbına Kadar Olan Dönem Eğitim Faaliyetleri ve Girişimcilik Eğilimine Etkileri.....	23
2.1.5. 1960 Yıllardan Sonra Oluşan Gelişmeler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	24
2.1.6. 1968 Programı Gelişmeleri ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	24
2.2. EĞİTİM FAALİYETLERİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN YENİ UYGULAMALARIN ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNE ETKİLERİ	24
2.2.1. Müfredat Programlarının Biçimsel Değişimi ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	25
2.2.2. Müfredat Programlarının Amaçları ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri.....	25
2.2.3. Ders Geçme-Kredi Sistemi Dönemindeki Değişiklikler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri.....	26
2.2.4. Yapılandırmacı-Davranışçı Öğretimin Özellikleri ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri.....	27
2.2.5. Öğretim Programlarında Avrupa Birliği Normları ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri.....	28
2.2.6. Dünya ile Entegrasyonu Sağlayacak Kitle İletişim Araçlarındaki Gelişmeler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	29
2.2.7. Yapılandırmacı Eğitimin Uygulanması ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	29
2.2.8. Ders Kitaplarının Görselliğinin Ön plana Alınması ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri.....	29
2.2.9. Güncel Yaşamla Doğrudan İlgili Derslerin Programa Konulması ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri.....	30
2.2.10. Öğrenci Merkezli Öğrenme Yöntemleri ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	30
2.2.11. Eğitim Programının Vizyonu ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri. 31	31
2.2.12. Ders Programlarında Benimsenen İlkeler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	32
2.2.13. Sürece Bağlı Değerlendirme Anlayışı ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	33
2.2.14. Derslerin Genel Amaçları ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri 33	33
2.2.15. Öğrenci Merkezli Yaklaşım ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri .. 34	34

2.2.16. Beklentiler Doğrultusunda Eğitim ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri.....	34
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	35
GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMLERİNDE, PROGRAM DEĞERLENDİRME SÜRECİ VE MODELLERİNİN ETKİLERİ	35
3.1. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMLERİNE PROGRAM DEĞERLENDİRME SÜRECİNİN ETKİLERİ	35
3.1.1. Girişimcilik Eğitimi ve Program Değerlendirme Süreci.....	35
3.1.2. Girişimcilik Eğitimi ve Program Değerlendirme Aşamaları	36
3.1.3. Girişimcilik Eğitimi ve Program Değerlendirme Yaklaşımları	37
3.1.4. Girişimcilik Eğitimi, Lee Cronbach ve Program Değerlendirme Yaklaşımları	37
3.1.5. Girişimcilik Eğitimi, McNeil ve Program Değerlendirme Yaklaşımları.....	38
3.2. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMLERİNE PROGRAM DEĞERLENDİRME MODELLERİNİN ETKİLERİ.....	38
3.2.1. Girişimcilik Eğitimleri ve Program Değerlendirme Modelleri.....	38
3.2.2. Girişimcilik ve Tyler'ın Hedefe Dayalı Değerlendirme Modeli.....	39
3.2.3. Girişimcilik Eğitimleri ve Metseffel ve Michael Modeli	39
3.2.4. Girişimcilik Eğitimleri ve Provus'un Farklar Yaklaşımı Modeli	40
3.2.5. Girişimcilik Eğitimleri ve Stake'in Uygunluk-Olasılık Modeli	40
3.2.6. Girişimcilik Eğitimleri ve Stufflebeam'in Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün (CIPP) Modeli	41
3.2.7. Girişimcilik Eğitimleri ve Stake'in İhtiyaca Cevap Vermeye Dayalı Değerlendirme Modeli	42
3.2.8. Girişimcilik Eğitimleri ve Eisner'in Eğitimsel Uzmanlık/Eleştiri Modeli	42
3.2.9. Girişimcilik Eğitimleri ve Saylor, Alexander ve Lewis Modeli.....	42
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	43
GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VE PROGRAM DEĞERLENDİRME UYGULAMALARI....	43
4.1. PROGRAM DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ BAZI TEMEL KAVRAMLAR.....	43
4.1.1. Program Değerlendirmenin Amacı	43
4.1.2. Program Değerlendirme Süreçleri	43
4.1.3. Program Değerlendirme ve Karar Vermeye Katkısı.....	44
4.2. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRME UYGULAMALARININ SAĞLADIĞI AVANTAJLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	44
4.2.1. Öğrencilerden Geri Bildirim Alınması Konusunda Girişimcilik Eğitim Programı Değerlendirmesinin Etkileri	44
4.2.2. Öğrencilerin Eksikliklerini Belirlemede Girişimcilik Eğitim Programı Değerlendirmesinin Etkileri	45
4.2.3. Öğrencilerin Öğrenim Düzeylerini Belirlemede Girişimcilik Eğitim Programı Değerlendirmelerinin Etkileri.....	45
4.2.4. Yeni İhtiyaçların Belirlenmesinde Girişimcilik Programı Değerlendirmelerinin Etkileri	46
4.2.5. Geleceğe Yönelik tahminlerin Yapılabilmesinde Girişimcilik Programı Değerlendirmelerinin Etkileri	46
4.2.6. Paydaşların Başarısının Ölçülmesinde Girişimcilik Eğitim Programı Değerlendirmesinin Etkileri	47

4.2.7. Eğitimin Önündeki Engellerin Kaldırılmasında Girişimcilik Eğitim Programı Değerlendirmesinin Etkileri	47
4.2.8. Yenileşme ve Geliştirilmede Girişimcilik Eğitim Programı Değerlendirmesinin Etkileri	47
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	49
GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ PROGRAMI UYGULAMALARI VE GİRİŞİMCİLİĞİN BİLEŞENLERİ.....	49
5.1. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ PROGRAMI UYGULAMALARININ MEVCUT DURUMU VE GELİŞMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	49
5.1.1. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Vizyonu.....	49
5.1.2. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Amaçları	49
5.1.3. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Temel Yaklaşımı	50
5.1.4. Girişimcilik Programı Eğitimleri Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	50
5.1.5. Girişimcilik Programı Eğitimlerindeki Gelişmeler	51
5.1.6. Girişimcilik Programı Eğitimlerinde Dikkate Alınması Gereken Hedefler.....	51
5.1.7. Girişimcilik Programı Eğitimlerinde Yeni Düzenlemelerin Rolü	52
5.1.8. Girişimcilik Programı Eğitimlerinde Öğrenme Alanları	52
5.2. GİRİŞİMCİLİK PROGRAMI EĞİTİMİ UYGULAMALARININ SAĞLAYACAĞI AVANTAJLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	53
5.2.1. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Öğrencilerin Gelecekteki Yaşamlarına Yön Verme Rolü	53
5.2.2. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Yeni Gelişmelere Etkileri.....	54
5.2.3. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Öğrencilere Verilebilecek Becerilere Etkileri.....	54
5.2.4. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Temel Kavramların Öğrenilmesine Etkisi.....	55
5.2.5. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Değişimlerin Takibine Etkisi	56
5.2.6. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Toplumsal Çevre İlişkilerinin Geliştirilmesine Etkisi	57
5.2.7. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Yeni Sistem Geliştirilebilmesine Etkisi....	57
5.3. GİRİŞİMCİLİĞİN BİLEŞENLERİ VE ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNE ETKİLERİ	58
5.3.1. Yeni Girişimler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	58
5.3.2. Yeni İşler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	58
5.3.3. Yeni Hizmetler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	59
5.3.4. Kendini Yenileme ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri.....	59
5.3.5. Sürekli Yenilik Anlayışı ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	60
5.3.6. Şirket Önderliği ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	60
5.3.7. Öğrenci Yönlülük ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	61
5.3.8. İç Girişimcilik ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri.....	61
5.3.9. Risk Alma İstekliliği ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	62
5.3.10. Proaktiflik ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	62
5.3.11. Rekabetçi Agresiflik ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri	62
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	63
KAYNAKÇA.....	81

TABLÖLAR LİSTESİ

	SAYFA
Tablo-1 Girişimcilik Programı Eğitimleri Programında Öğrencilere Verilebilecek Beceriler	54

KISALTMALAR LİSTESİ

A.G.E.	: ADI GEÇEN ESER
AT	: AVRUPA TOPLULUĞU
DOÇ.	: DOÇENT
DR.	: DOKTOR
ENS.	: ENSTİTÜ
FAK.	: FAKÜLTE
S.	: SAYFA
SS.	: SAYFALAR
VB.	: VE BENZERİ
VD.	: VE DİĞERLERİ
VS	: VE SAİR
YAY.	: YAYINI
YRD.	: YARDIMCI

ÖNSÖZ

Bu çalışmada bana yardımlarını esirgemeyen, yol gösteri olan tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Nevzat UYAROĞLU hocama; eğitimime katkı sağlayan İstanbul Gelişim Üniversitesi hocalarıma, yöneticilerine, bütün personeline; hayatımın her anında beni motive eden, destekleyen anneme tüm katkılarından dolayı özellikle teşekkürlerimi sunarım.

Uğur SEZER

GİRİŞ

Türkiye'nin eğitimde bilgi teknolojilerini başarılı bir şekilde yayma başarısı girişimci sayısının önemli seviyelere ulaşmasında öncü bir rol oynayabilecektir. Eğitimde sinerji oluşturabilecek dinamikleri maksimum ölçekte harekete geçirme nispetinde toplumların rekabet gücü artabilecek ve küresel anlamda dünyada söz sahibi olunabilecektir.

Eğitimin yenileşmesi ve eğitimden beklenen neticelerin alınmasında girişimci faaliyetlerin müfredata yansıtılması gerekmektedir. Eğitim kurumlarının hedefsizlikten yüksek hedeflere yönelebmesinde, girişimcilikle ilgili çalışmaların önemli bir yeri olduğunu ifade etmek mümkündür.

Eğitimin ana unsuru olan eğitimcilerin gelecek nesillere bilgi aktarımında bulunurken çağın gerektiği donanımlarla sürekli kendini geliştirmesi gözden kaçırılmayacak bir durum olmalıdır. Müfredatın bu bakımdan eğitimciyi harekete geçirici, motive edici bir işlevde bulunması gerekmektedir.

Girişimcilik programı, zamanın akışı içerisinde olaylar arasında bağlantılar kurarken sosyal bilimlerin öğretici ışığında kendi konumunu belirleyebilen, yasaların kendisine tanıdığı haklar çerçevesinde toplumsal problemin çözümünde aktif rol oynayabilen, demokratik standartları bilmenin yanında yaşayarak topluma ve çevresine örnek olabilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olabilmenin icap ettirdiği şuurla hareket edebilen ve bilimsel duruşla birlikte kendi medeniyetinin referanslarını birleştirmeyi başarabilen ve hayatının her alanına aksettirebilen vatandaşlar yetiştirmeyi bir amaç ve ilke edindiğini söyleyebiliriz.

Bireyin ve toplumun ihtiyaçları göz önünde tutularak inşa edilmiş eğitim platformu oluşturulması, eğitim sürecinin tüm paydaşlarını olumlu yönde etkileyebileceği ve eğitimin niteliğinin artmasına katkı sağlayabileceği göz ardı edilemeyecek gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmada incelenen bölümleri aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür;

Birinci bölümde, 1.1. Girişimcilikle ilgili temel kavramlar başlığı altında; girişimci, girişimci ve kurum kültürü, girişimcilik kavramı ve girişimcilik ve yenilik anlayışı konularına yer verilecektir.

1.2. Eğitimle ilgili temel kavramlar başlığı altında; eğitim, eğitim kurumu, eğitim kurumları ve etik, eğitim sistemleri ve müfredat, eğitimde programı ve program geliştirme ilişkisi, eğitim faaliyetlerini etkileyen çevre faktörleri konularına yer verilecektir.

1.3. Girişimcilik eğitimi ile ilgili bazı temel kavramlar başlığı altında; girişimcilik eğitiminin amacı ve insan yaşamındaki yeri, girişimcilik eğitiminin kapsamı,

girişimcilik eğitimlerinin gelişimi ve küresel rekabetteki yeri, girişimcilik dersinin öğrencilere yönelik amaçları, girişimcilik eğitimi ve ders programı, girişimcilik eğitimi ve ders kitabı ilişkisi, ders kitaplarının girişimcilik eğitimdeki yeri ve önemi, ders kitaplarının kalitesinin öğretimdeki yeri ve önemi, girişimcilik dersinin diğer bilim dalları ile ilgisi konularına yer verilecektir.

1.4. Girişimcilik eğitiminin insan yaşamındaki etkileri başlığı altında; girişimcilik eğitimlerinin bireylerin girişimcilik düşünce yapısına etkileri, girişimcilik dersinin bireylerin problemleri zmne etkileri, girişimcilik eğitimi ve bireylerarası iletişime yönelik etkileri, girişimci dersi ve bireylerin evre ilişkisi, girişimcilik dersinin sosyal yaşama etkisi, girişimcilik eğitimi ve bireyleri okul sonrası iletişimlerine etkileri, girişimcilik dersinin bireylerin sosyal sorumluluk duygusuna etkileri, ulusal ve uluslararası alandaki gelişmelerin girişimcilik eğitimi faaliyetlerine etkileri konularına yer verilecektir.

İkinci bölümde 2.1. Eğitim faaliyetlerinin gelişim süreci ve öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine etkileri başlığı altında; cumhuriyet öncesi dönemde eğitim faaliyetleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, cumhuriyet döneminde eğitim faaliyetleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, 1924 yılında eğitim faaliyetleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, cumhuriyet sonrasında harf inkılâbına kadar olan dönem eğitim faaliyetleri ve girişimcilik eğilimine etkileri, 1960 yıllardan sonra oluşan gelişmeler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, 1968 programı gelişmeleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri konularına yer verilecektir.

2.2. Eğitim faaliyetlerinde gerçekleştirilen yeni uygulamaların öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine etkileri başlığı altında; müfredat programlarının biçimsel değişimi ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, müfredat programlarının amaçları ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, ders geçme-kredi sistemi dönemindeki değişiklikler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, yapılandırmaçı-davranışçı öğretimin özellikleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, ğretim programlarında Avrupa Birliği normları ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, dünya ile entegrasyonu sağlayacak kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, yapılandırmaçı eğitimin uygulanması ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, ders kitaplarının görselliğinin n palana alınması ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, güncel yaşamla doğrudan ilgili derslerin programa konulması ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, ğrenci merkezli öğrenme yöntemleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, eğitim programının vizyonu ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, ders programlarında benimsenen ilkeler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, sürece bağlı değerlendirme anlayışı ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine

etkileri, derslerin genel amaçları ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, öğrenci merkezli yaklaşım ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, beklentiler doğrultusunda eğitim ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, konularına yer verilecektir.

Üçüncü bölümde, 3.1. Girişimcilik eğitimlerine program değerlendirme sürecinin etkileri başlığı altında; girişimcilik eğitimi ve program değerlendirme süreci, girişimcilik eğitimi ve program değerlendirme aşamaları, girişimcilik eğitimi ve program değerlendirme yaklaşımları, girişimcilik eğitimi, Lee Cronbach ve program değerlendirme yaklaşımları, girişimcilik eğitimi, Mcneil ve program değerlendirme yaklaşımları konularına yer verilecektir.

3.2. Girişimcilik eğitimlerine program değerlendirme modellerin etkileri başlığı altında; girişimcilik eğitimleri ve program değerlendirme modelleri, girişimcilik ve Tyler'ın hedefe dayalı değerlendirme modeli, girişimcilik eğitimleri ve Metseffel ve Michael modeli, girişimcilik eğitimleri ve Provus'un farklar yaklaşımı modeli, girişimcilik eğitimleri ve stake'in uygunluk-olasılık modeli, girişimcilik eğitimleri ve Stufflebeam'in bağlam, girdi, süreç, ürün (Cıpp) modeli, girişimcilik eğitimleri ve stake'in ihtiyaca cevap vermeye dayalı değerlendirme modeli, girişimcilik eğitimleri ve Eisner'in eğitsel uzmanlık/eleştiri modeli, girişimcilik eğitimleri ve Saylor, Alexander ve Lewis modeli, konularına yer verilecektir.

Dördüncü bölümde, 4.1. Program değerlendirme ile ilgili bazı temel kavramlar başlığı altında; program değerlendirmenin amacı, program değerlendirme süreçleri, program değerlendirme ve karar vermeye katkısı konularına yer verilecektir.

4.2. Girişimcilik eğitimi programlarının değerlendirmesi uygulamalarının sağladığı avantajların değerlendirilmesi başlığı altında; öğrencilerden geri bildirim alınması konusunda girişimcilik eğitim programı değerlendirmesinin etkileri, öğrencilerin eksikliklerini belirlemede girişimcilik eğitim programı değerlendirmesinin etkileri, öğrencilerin öğrenim düzeylerini belirlemede girişimcilik eğitim programı değerlendirmelerinin etkileri, yeni ihtiyaçların belirlenmesinde girişimcilik programı değerlendirmelerinin etkileri, geleceğe yönelik tahminlerin yapılabilmesinde girişimcilik programı değerlendirmelerinin etkileri, paydaşların başarısının ölçülmesinde girişimcilik eğitim programı değerlendirmesinin etkileri, eğitimin önündeki engellerin kaldırılmasında girişimcilik eğitim programı değerlendirmesinin etkileri, yenileşme ve geliştirilmede girişimcilik eğitim programı değerlendirmesinin etkileri konularına yer verilecektir.

Beşinci bölümde, 5.1. Girişimcilik eğitimi programı uygulamalarının mevcut durumu ve gelişmelerin değerlendirilmesi başlığı altında; girişimcilik programı eğitimlerinin vizyonu, girişimcilik programı eğitimlerinin amaçları, girişimcilik

programı eğitimlerinin temel yaklaşımı, girişimcilik programı eğitimleri aktif öğrenme yöntem ve teknikleri, girişimcilik programı eğitimlerindeki gelişmeler, girişimcilik programı eğitimlerinde yeni düzenlemelerin rolü, girişimcilik programı eğitimlerinde öğrenme alanları konularına yer verilecektir.

5.2. Girişimcilik programı eğitimi uygulamalarının sağlayacağı avantajların değerlendirilmesi başlığı altında; girişimcilik programı eğitimlerinin öğrencilerin gelecekteki yaşamlarına yön verme rolü, girişimcilik programı eğitimlerinin yeni gelişmelere etkileri, girişimcilik programı eğitimlerinin öğrencilere verilebilecek becerilere etkileri, girişimcilik programı eğitimlerinin temel kavramların öğrenilmesine etkisi, girişimcilik programı eğitimlerinin değişimlerin takibine etkisi, girişimcilik programı eğitimlerinin toplumsal çevre ilişkilerinin geliştirilmesine etkisi, girişimcilik programı eğitimlerinin yeni sistem geliştirilebilmesine etkisi konularına yer verilecektir.

5.3. Girişimciliğin bileşenleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine etkileri başlığı altında; yeni girişimler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, yeni işler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, yeni hizmetler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, kendini yenileme ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, sürekli yenilik anlayışı ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, şirket önderliği ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, öğrenci yönlülük ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, iç girişimcilik ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, risk alma istekliliği ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, proaktiflik ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, rekabetçi agresiflik ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri konularına yer verilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ

1.1. GİRİŞİMCİLİKLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Bu kısımda, girişimci, girişimci ve kurum kültürü, girişimcilik kavramı ve girişimcilik ve yenilik anlayışı konularına yer verilecektir.

1.1.1. Girişimci

Girişimci sermaye, doğal kaynak ve iş gücünü birleştirerek hizmet, mal ve düşünce gibi insana özgü ihtiyaçları karşılayan kişi olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde beşeri faktörlerin dünya üzerinde önemi, insan faktörünün sağladığı faydalar ortaya çıktıkça belirginleşmekte olduğu görülebilecektir. Girişimciyi, üretim faaliyetlerinin tüm unsurlarını insan ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak değerlendiren ve risk alan kişi olarak tanımlayabilmekteyiz¹.

Girişimci kaynak ile girdiler arasındaki bağdan yararlanarak öngörülerde bulunan insan demektir. Çıkarlarını üst seviyeden planlarken sadece bireysel menfaatine değil, toplumun menfaatlerine de hizmet ettiğinin bilinciyle hareket etmektedir. Girişimci zamanın sunduğu imkanları fırsata dönüştürmekteki becerisi ile ekonomik faaliyetlere yön veren kişidir. Yeni istihdam alanları oluşturulmasına yaptığı katkıya paralel olarak toplumun refah seviyesinin artmasına katkı sağlayabilmesi girişimciyi farklı ve değerli kılan özelliklerin başında gelmektedir.

1.1.2. Girişimcilik ve Kurum Kültürü

Girişimci kendi stilini çalışanlarına kabul ettirmek ve bu doğrultuda merkezden çevreye yayılan bir dalga oluşturmak zorunda olan kişilerdir. Çalışanlarını aynı gaye etrafında toplayıp, yüzlerini bir yöne tevcih ettirmelerindeki maharetleri girişimcinin hedeflerine daha kolay ulaşabilmelerinin yegane koşuludur. Girişimcileri risklere daha dayanıklı kılan etmen, çalışanlar üzerinde misyon ve vizyon insan kimliğiyle etki bırakabilmeleriyle yakından ilgilidir².

Girişimci, yenilik kimliğiyle ortaya çıkan ve etrafını sürekli etkileyebilen yapısıyla etki altına almaya çalışan kişi olarak tanımlanabilir. Ekonomik kaynakların yeni üretkenliklerle düşük performanstan yüksek performansa dönüşümünün sağlanmasında girişimci kimliğinin ön plana çıktığı görülebilecektir. Girişimci, en küçük nüansları bile fırsata dönüştürmenin peşinde olan kişidir. Çoğu zaman görmezden gelip önemsenmeyen durumları teşebbüs kabiliyetiyle yeni bir forma sokmaktaki mahareti girişimciyi baş aktör pozisyonuna sokan en önemli etken olarak gösterilebilir.

¹ İsmet Mucuk, *Modern İşletmecilik*, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2004, ss. 5-8.

² Dursun Bingöl, *İnsan Kaynakları Yönetimi*, 4.Baskı, Beta Yayınları, No. 836-77, İstanbul, 1998, ss. 187-190.

1.1.3. Girişimcilik Kavramı

Kurumsallaşmış işletmeler, rekabet ortamını geliştirmek isteyen iş gören ve yöneticilere karar verme ve fikir aşamalarında destek sağlamalıdır. İşletmeler rekabet üstünlüğü sağlamak amacıyla çalışanlarına risk alabilme ve yenilikçi düşünme noktasında yanlarında olduklarını hissettirmelidirler. İşletmelerde rekabet ortamının zenginleştirilmesi, rekabet ortamından istifade edenlerin sayısının artmasıyla doğrudan ilgilidir. Girişimci alışanların, her türlü riski alarak kendi koşullarını hayata geçirmelerinin temel şartı, girişimciye uygun imkanlar sağlanması ve gerekli düzenlemelerin sağlanmasıyla yakından alakalı olduğu grlebilecektir³.

Girişimciye risk alabileceği, her türlü stresli ortamlara karşı mücadele edebileceği bir ortam oluşturulmalıdır. Burada özellikle üzerinde durulması gereken husus ekonomik başarı elde etmek isteyen girişimcinin motivasyonunu arttıracak argümanların işlettirilmesine iş dünyasının tüm elemanlarının destek sağlayabilmesidir. Sanayileşme sürecindeki ülkeler, girişimcilerin önündeki engelleri kaldırmaları, yeni üretim alanları ve kapasiteleri doğurmadaki başarıları oranınca ekonomilerindeki durağanlıkların önüne geçilebilecek ve ekonomilerinin dinamik olması sağlanabilecektir.

1.1.4. Girişimcilik ve Yenilik Anlayışı

Girişimcilerin yeteneklerini kullanmalarına, bireysel kabiliyetlerini açığa çıkarabilmelerine yardımcı olacak kurumlarda ve yönetimlerde çalışmaları son derece önemlidir. Girişimcilik, kurumsal düzeyde performans ve gelişme amacı ile risk yüklenme, inovasyon, proaktif, ve agresif rekabete yaslanan firma düzeyindeki eğilimlerin ve davranışların tamamıdır. Kurumun uygulama ve yöntemlerine, karar alma şekillerine, temel müteşebbis özelliklerini sergileyen stratejik uygulamalar olarak da girişimciliği tanımlamak mümkündür. Girişimci rgtler, risk üstlenen ve proaktif olarak tanımlanırken, risk üstlenmeyen işletmeler; risk almak istemeyen yenilikçi olmayan ve bekle gr politikasından ayrılamayan kurumlar olarak bilinirler⁴.

Girişimcilik, geniş bakış açısıyla modern usullerle işletmelerde faaliyet gösterilmesidir. Girişimcilik duygusunun köreltildiği işletmelerde ekonomik durağanlık kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Dünyanın gelişmiş ülkeleriyle ekonomik anlamda rekabet yapabilmenin temel kriteri olarak karşımıza çıkan parametre, yeniliklere açık işletmelerin toplumu da bu doğrultuda örgütlemesi ve girişimcilik düşüncesini toplumun tüm katmanlarına ulaştırabilmesiyle yakından ilgili olduğu görülebilecektir. Girişimciliğe sağlanan destek ile toplumun yenilik düşüncesine verdiği destek arasında ciddi bir bağ olduğu görülebilecektir.

³ ağrı Bulut vd., "Kurumsal Girişimcilik: Kavramsal Yapı zerine Bir Tartışma", *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, İstanbul, 2008, ss. 138-141.

⁴ P.M. Peters, and R Hisrich., *Entrepreneurship: Starting, Developing and Managing A New Enterprise*, 3'nd Edition, Richard D. Irvin Inc. 1985.

1.2. EĞİTİMLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Bu kısımda, eğitim, eğitim kurumu, eğitim kurumları ve etik, eğitim sistemleri ve müfredat, eğitimde programı ve program geliştirme ilişkisi, eğitim faaliyetlerini etkileyen çevre faktörleri konularına yer verilecektir.

1.2.1. Eğitim

Eğitim gelecek nesillerin kişiliklerini geliştirmelerine destek olan, gereken bilgi ve beceri ve anlayışları elde etmelerini ve sosyalleşmeleri sağlayan bir süreçtir. Eğitim gündelik yöntemlerle veya günü kurtarma hamleleriyle çözümlenecek bir durum olmaktan olabildiğince uzak olmalıdır⁵.

Eğitimin hedef kitlenin davranışlarını ve düşüncelerini geliştirmeye yönelik, planlı ve programlı bir şekilde yapılan faaliyetler topluluğu olarak tanımlandığı dikkate alınacak olursa girişimcilik programının tüm yönleriyle, disiplinleriyle irdelenmesini gerekli kılmakta ve bu yönde adımlar atılmasını netice verdiğini görebilmekteyiz.

1.2.2. Eğitim Kurumu

Eğitim kurumu öğrencilerin karşı karşıya geldikleri birimlerle eğitimin yapıldığı yerdir⁶. Eğitimde öğrenciden istenilen dönütün alınabilmesi için öğrencinin aidiyet duygusu içerisinde bulunması çok önemlidir. Teknolojik verilerin kullanılmadığı öğrencinin Psiko-motor yapısına uygun olmayan bir eğitim kurumunda öğrencinin kendisini ifade etmesi, çağdaş bireyler olarak topluma kazandırılması pek mümkün olmayabilir. Girişimci duygulara sahip öğrencilerin tespit edilerek niteliklerinin inkişaf ettirilmesini sağlayabilmek, eğitim kurumlarının başlıca görevleri arasında olduğunu söyleyebiliriz.

1.2.3. Eğitim Kurumları ve Etik

Etik Eğitimde dikkate alınması gereken konulardan biri de etik konusudur. Öğrencilere etik amaçlarının belirlenip kazandırılması eğitim kurumlarının görevlerindedir. Her bireyim sorumluluk sahibi ve toplumun kültürel yapısına uygun bireyler olması için okul eğitiminin de destekleyici mahiyette olması gerekir. Bireyler etik, etik olmayan, hatalı, hatasız, doğru, yanlış gibi hususları doğru yönleriyle öğrenmeli ve kendi hayatında uygulayabilmelidir. Bu bakımdan etik değerlerinden kazanılması açısından öğrenim faaliyeti çok önemli bir görevi yerine getirmektedir⁷.

Etik değerlerin kısa sürede içselleştirilmesi için müfredatın şiir, kompozisyon, resim alanında öğrenciyi faaliyetlere teşvik etmesi etik değerlerin pekişmesi arasından son derece önemlidir. Özellikle müfredatın önemli bir parçası olan

⁵ http://htcelik.com/i_ethem_basaran_egitim_tanimi.html, (Erişim Tarihi: 15.12.2014).

⁶ Fatma Varış, *Eğitimde Program Geliştirme*, Alkım Kitabevi, 1996, ss. 3-14.

⁷ Annemarie Pieper, *Etığe Giriş*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1999, ss.12-23.

değerler eğitiminde etik değerlerin işlenmesinin faydalı sonuçlar doğurabileceği ve öğrenciyi olumlu yönde teşvik edeceği gözlemlenebilecektir.

1.2.4. Eğitim Sistemleri ve Müfredat

Bütünü oluşturan ve birbiriyle ilişkileri olan elemanların tümüne sistem denir⁸. Sistem adından da anlaşacağı üzere bir bütünü oluşturan parçaların ahenkli bir şekilde birbirlerini tamamlayıp takviye etmeleri gerekli kılan bir olgudur.

Sistem ile müfredat kavramları anlam bütünlüğü bakımından birbiriyle paralellik arz ederler. Çünkü müfredat da özü itibarıyla gidilecek yolun unsurlarını belirlemektir.

1.2.5. Eğitim Programı ve Program Geliştirme İlişkisi

Eğitim sistemine işlerlik kazandıran eğitim programları, çok boyutlu ve kapsamlı olduğu için tanımında çeşitlilikle karşılaşmaktadır. Bu tanımlar da eğitimciler ve düşünürler tarafından benimsemiş oldukları eğitim felsefesi ve eğitim anlayışına göre değişmektedir⁹.

Günümüzde eğitim programları hazırlanırken önemle üzerinde durulması gereken hususların başında bilimsel metod ve ilkeler referans alınarak eğitim programının çerçevesinin oluşturulmasıdır. Bilimsel verilerin ışığında istatistik çalışmalardan edinilen bulguların sağlamlığını tüm deneysel metodlar kullanılarak tekrar gözden geçirmek, anketlerdeki hata paylarını da dikkate alarak değerlendirmek belki de eğitim programının geleceği için hayati denebilecek nitelikteki unsurlardır.

1.2.6. Eğitim Faaliyetlerini Etkileyen Çevre Faktörleri

Eğitimde çevre, dış çevresel sınırlamalarla karışımıyla denetlenebilen değişkenlerin karışımından oluşan sisteme verilen addır¹⁰. Müfredatın ise taslak bir kalıp çerçevesinde olaylara bakmaya meyilli bir duruşu olabiliyor. Klasik tanımlarla ifade yolunu seçebiliyor. Halbuki çevresel şartlar bütün bu tanımları tersyüz edebilecek bir şekilde karşımıza çıktığından eğitimci pozisyonunda olanlar içinden çıkılması zor olan bir durumla karşılaşabiliyor. Müfredatın genel olanı referans alarak yerel nitelikteki incelikleri görmezden gelebilecek duruş sergilemesi, Türkiye'nin bütün bölgelerinin aynı homojenlikle değerlendirilmesi sonucunda eğitim, ihtiyacı karşılamaktan uzak bir görüntü sergilemiştir. Bölgeler arası kültür ve ekonomik faktörlerdeki çeşitliliğe göre müfredatın biçimlendirilememesi sonucu müfredat sürekli kendisini yenileme ihtiyacı duymuştur.

⁸ [Http://www.kalkinma.gov.tr/lists/egitim_sistemleri.pdf](http://www.kalkinma.gov.tr/lists/egitim_sistemleri.pdf), (Erişim Tarihi: 11.12.2014).

⁹ Münire Erden, *Eğitimde Program Değerlendirme*, Anı Yayıncılık, Ankara, 1998, ss. 2-34.

¹⁰ Tuncer Tokol, *Pazarlama Yönetimi*, Akademi Yayınları, Bursa, 1985, ss. 35-54.

1.3. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ BAZI TEMEL KAVRAMLAR

Bu kısımda, girişimcilik eğitiminin amacı ve insan yaşamındaki yeri, girişimcilik eğitiminin kapsamı, girişimcilik eğitimlerinin gelişimi ve küresel rekabetteki yeri, girişimcilik dersinin öğrencilere yönelik amaçları, girişimcilik eğitimi ve ders programı, girişimcilik eğitimleri ve ders kitabı ilişkisi, ders kitaplarının girişimcilik eğitimdeki yeri ve önemi, ders kitaplarının kalitesinin öğretimdeki yeri ve önemi, girişimcilik dersinin diğer bilim dalları ile ilgisi konularına yer verilecektir.

1.3.1. Girişimcilik Eğitiminin Amacı ve İnsan Yaşamındaki Yeri

Girişimcilik dersinin günlük faaliyetlerde etkinliğinin artmasında ve kapsama alanının sürekli gelişmesinde, yaşamın birçok alanıyla ilişkili olması etkin bir rol oynamaktadır¹¹. Girişimciliğin daha bir ilgi gören bilim dalı olmasında, günlük yaşamsal faaliyetlerle olan etkileşiminin giderek artması, bu ilginin sebebi olarak gösterilebilir.

İlkçağdan günümüze kadar geçen süreçte girişim-eğitim ilişkisine baktığımızda doğadaki gelişmelere ayak uydurmaya çalışan insan tipinden, doğanın her birim karesinden ürün almaya çalışan insan tipine doğru bir serüvenin yaşandığını gözlemlemekteyiz. Örnek verecek olursak yakın bir zamana kadar haritalarda bir figüran olarak görülen buzul ve çöl bölgeleri günümüzde enerji kaynaklarına yaptığı yataklıktan dolayı çok büyük önem atfedilir yerler haline gelmişlerdir.

Girişimcilik alanının sürprizlere açık özelliğinin anlaşılır hale gelmesi ve insan faaliyetlerine direkt olarak yön verme özelliğidir ki, girişimcilik özellikle son yarım asırda ilgi gören ve sürekli katlayarak gelişen dinamik bir bilim dalı olma özelliğine kavuşabilmiştir. Bilimin disiplinlerine bağlı kalınarak yılmadan, usanmadan hareket edildiği ölçüde, girişimciliğin daha nice sürprizlere açık olabileceği unutulmamalıdır.

Günümüzün başarılarıyla adından söz ettiren bireylerin, yaşamına göz atıldığında girişimci niteliklerle ilgili bir kesit olduğunu görebilmekteyiz. İnsanların en sıradan işlerinden başlayarak zamanla dünya ölçeğinde düşünme fikri aşıl原因an eğitim faaliyetleri, çocuk yaşlardan itibaren çevresini tanımayla başlayan bir tecrübeyle her kesimden insana doğayı korumak, toplumlar arası farklılıkları anlamak için yaşam boyu devam eden bir saygı ve sorumluluk kazandırır. Eğitim bunun yanında dünya kaynaklarının güçlendirilebilen bir yönetimine ihtiyaç ile birbirlerine bağlanmış dünya fikrinin akıllarda yer etmesine öncülük eder¹². İnsanoğlunun binlerce yıldır doğayı tükenmeyen bir kaynak olarak görmesi ve bu doğrultuda gerekli hassasiyeti göstermemiş olması günümüzde yaşanan problemlerin temelini oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bu probleme karşı alınacak tedbir

¹¹ Erden, a.g.e., ss. 23-35.

¹² Varış, a.g.e., ss. 55-67.

ve çözüm yolu olarak günümüzde sürdürülebilir kalkınma anlayışıyla doğal kaynakların gelecek nesillere dengeli bir şekilde aktarılması yoluna ivedilikle gidilmesi gerektiği söylenebilir.

Zamanımızın gelişen girişimcilik bilgileri temel alınarak kalkınma ve çevre arasında bir bütünlük oluşturulması için başarılı girişimcilerin topluma kazandırılması gerekmektedir. Girişimcilik çabaları hız kesmeden devam ettiği sürece, gelecek nesillerin refah ve mutluluğunu sağlama yolunda önemli bir adımların atılması mümkün olabilecektir.

1.3.2. Girişimcilik Eğitiminin Kapsamı

Girişimcilik eğitimi, çok disiplinli bir çalışma alanı olup sadece yatırım veya üretim bilgileriyle sınırlandırılmayacak kadar geniş bir kapsama alanına sahiptir. Bu derste öğrenciler sadece çevreleriyle değil, insanlarla ve insanların ilişkilerini düne, bugüne ve yarına bakan özellikleriyle standart bir gelişim içinde öğrenmekle kalmaz daha kuşatıcı bir şekilde olayları çevresel ve kurumsal özellikleriyle olan bağlantılarını dikkate alarak kuşatıcı bir şekilde incelerler. Girişimcilik eğitimi alan öğrenciler planlama, yönetim, pazarlama, muhasebe gibi temel bilgi, beceri ve duyguları kazanarak yatırım düşüncelerini gerçekleştirebilmek için gerekli olan bazı bilgilere ulaşabilirler¹³.

Girişimcilik konusu adından da anlaşılacağı üzere insanın toplum içindeki konumunun şekillenmesinde yardımcı olan tüm ara disiplinlerle doğrudan veya dolaylı olarak ilgilidir. Bu disiplinlerden istifade edilebildiği ölçüde, öğrencilerin hayatı anlama ve hadiseler karşısında konumunu belirlemedeki becerisi daha hızlı olabilecektir. Girişimcilik alanı kuşatıcı kimliğiyle hayatı tüm yönleriyle anlamada yol gösterici olacağından adeta eski çağlardaki pusulanın gördüğü işlevi görerek muhataplarına yol ve yön gösterebilmektedir.

1.3.3. Girişimcilik Eğitimlerinin Gelişimi ve Küresel Rekabetteki Yeri

Girişimcilik eğitimlerinin gelişimi, son birkaç asırda içerik ve öğretim yöntemleri açısından önemli ölçüde değişmiştir. Geçen yüzyıllarda girişimcilik bilimi Avrupa'da ticari, ekonomik, askeri konularda ve aynı zamanda ulusal ihtiyaçların giderileceği genel bir eğitim konusu olarak tanıtılmıştır. Özellikle sömürge imparatorluklarıyla kolonileri olan ve ulaştıkları yerlerde yoğun bir şekilde ticaret yapan Avrupa ülkelerinde olduğu gibi ve bu durumun dışında olan Osmanlı imparatorluğu gibi ülkelerde de durum pek değişmemektedir¹⁴.

¹³ Veysel Sönmez, *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğretmen El Kitabı*, Anı Yayıncılık, Ankara, 1998, ss. 36-55.

¹⁴ Yüksel, a.g.e., ss. 16-29.

Günümüzde güçlü devletler faaliyetlerini yürütmek için herhangi bir zemine bağlı kalma ihtiyacı hissetmediklerinden isteklerini ve arzularını tüm Dünya'ya dayatma gücüne sahiptirler. Özellikle küreselleşen dünya karşısında otoritesi zayıflayan devletler buldukları durumu en az kayıpla atlatabilmek amacıyla ve küresel rekabette geri kalmamak gayesiyle eğitime çok büyük önem vermeye başlamışlardır. Çünkü uluslararası arenada sözü geçen bir devlet olmanın yolu eğitilmiş insan faktöründen geçtiği için eğitimin her kademesine büyük önem verilmekte ve sadece yaşanan coğrafya ile yetinme otomatik olarak küçülme ve daralma olarak algılanmaktadır. Ulaşım ve iletişim araçlarındaki gelişmeye paralel olarak global bir köy haline gelen dünyamızda sınırlar arasındaki kırmızı çizgiler giderek incelmektedir. Ülkeler kendi ölçeklerini büyüttükleri oranda, kendilerinden söz ettirecek kimliğe ulaşabileceklerdir. Dünya'yı coğrafik ve demografik unsurlarıyla bilerek tahlillerini yeni girişimcilik fikirlerinin verileriyle somutlaştırarak hareket eden toplumların, doğru rüzgarı arkalarına alarak kestirmeden hedefe ulaşabilecekleri unutulmamalıdır.

1.3.4. Girişimcilik Dersinin Öğrencilere Yönelik Amaçları

Girişimcilik dersinin asıl amacının, öğrencilere çevreleri ile sağlıklı bir uyum kurma düşüncesi kazandırarak doğal ve ekonomik çevrelerini tanıtarak söylenemeyeni söyleyebilme, yapılamayanı yapabilme duygusunu aşılama olarak ifade edebiliriz¹⁵.

Her ülkenin tüketim özellikleri farklılıklar arz edebilmektedir. Ülkelerin yer altı ve yerüstü zenginlikleri, doğal kaynakları, beslenme özellikleri, giyim tarzları bu farklılıklardan sadece bir kaçıdır. Girişimcilik biliminin önemi günümüzde yerel bir takım özellikleri bilmekten öte, gelişen küresel şartlar gereği dünyanın farklı özelliklerini de bilmeyi ve ona göre pozisyon almayı gerekli kılmaktadır.

Günümüzün globalleşen dünyasında rekabet gücünüzün artması ve büyük devletlerle mücadele edebilir bir güce ulaşmak için, tüm ülkelerin girişimcilik alanından elde edilen veriler ışığında avantajları ve dezavantajlarını iyi etüt etmesi ve bu doğrultuda stratejik kararlar alınmasını gerekli kılmakta olduğu sonucuna varabiliriz. Bütün bunların yanı sıra keşfedilmemiş kaynakları ortaya çıkarabilmek, ekolojik sisteme uygun hareket edebilmek ve küresel çevre sorunlarında bilinçli bir aktör olabilmek, girişimcilik alanına olan önemi gittikçe arttırabilmektedir.

1.3.5. Girişimcilik Eğitimi ve Ders Programları

Bir ders süreci içerisinde girişimcilikle ilgili planlanan hedeflerin bireye ne şekilde kazandırılacağını gösteren etkinliklerin ders programına eklenmesi

¹⁵ Varış, a.g.e., ss. 39-48.

gerekmektedir¹⁶. Ders programı, eğitimin hangi aşamalardan meydana geleceğini düzene koyan bir süreçtir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin disiplinli bir biçimde sistematik kurgusunun sağlıklı bir şekilde işleminin temelini ders programı oluşturmaktadır.

Ders programı hazırlanırken dikkat edilecek hususların başında öğrenciye eğitim faaliyetleriyle kazandırılmak istenen becerilerin en önemlileri tespit edilerek öğrenciyi motive etmek gelmektedir. Ders programlarının başarısı hedeflere ulaşma adına öğrenciyi harekete geçirmesini, öğretimin her aşamasında öğrenciye kılavuzluk etmesini ve değerlendirme işlevinin yapılmasını sağlayabilmekle anlaşılabilir. Girişimcilik alanında sonuç alınabilir düzeyde bir ders programı hazırlanması için ilk önceliğin öğrenci ihtiyaçlarından ve ilgisinden doğan seçmeli ders zenginliğinin oluşturulması olduğu sonucuna varabilmekteyiz. Aksi halde öğrenci gelişimine baştan engel koymuş olabiliriz. Öğrencilerin ve geleceğin girişimcilerinin gizli kalmış duygularının açığa çıkması seçmeli ders zenginliğiyle karşılanabilecektir.

1.3.6. Girişimcilik Eğitimleri ve Ders Kitabı İlişkisi

Eğitim sürecinde eğitimcilerin en temel öğretim kılavuzu ders kitabıdır¹⁷. Ders kitabı hazırlanırken özellikle üzerinde durulması gereken husus ders kitabının nesnel ölçütlerle hazırlanmasıdır. Toplumun beklentilerine uyumlu ve piyasanın ihtiyaçlarını gözetebilen sağlam verilere dayanılarak hazırlanan ders kitabı, öğrencilerin başarıları açısından beklenen etkiyi sağlayabilecektir.

Ders kitabında bulunması gereken özellikler ise maddeler halinde şöyledir;

1. Ders kitabı hazırlanırken mutlaka öğrencinin seviyesine göre hazırlanmalıdır,
2. Ders kitabının dili öğrencinin anlayabileceği, yadırgamayacağı bir kıvamda olmalıdır,
3. Ders kitabı öğrencilerin ilgilerini karşılayabilecek bir donanımda olmalıdır,
4. Ders kitabı işitsel ve görsel anlamda doyurucu olmalıdır,
5. Ders kitabında konular öğrencileri sıkmayacak uzunlukta olmalıdır.

1.3.7. Ders Kitaplarının Girişimcilik Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Özetle ders kitaplarının eğitim ve öğretimde oynadığı rollerden bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz. Ders kitabının içeriğinin öğretimi etkilemesi, öğretim materyali olarak en çok tercih edilen araç olması ve okuldaki fiziki eksikliklerin ders kitapları

¹⁶ Özcan Demirel, *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006a, ss. 5-8.

¹⁷ Cengiz Dönmez, *Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler, Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu, Sosyal Bilgiler*, Gündüz Eğitim Yayıncılık, Ankara, 2003, ss. 80-81.

aracılığıyla kapatılmaya çalışılmasıdır¹⁸. Eğitimcinin yol haritasını göstermesi ve öğrencinin yıl içerisinde hangi konularla karşılaşacağını belirlemesi noktasında ders kitaplarının çok büyük önemini olduğu ifade edilebilir. Dersin biçim olarak öğrencinin zihninde uyandırdığı çağrışımlarda en etken rolü oynayan hususun hiç şüphesiz ders kitapları olduğu söylenebilir.

Dersin işlenişi, konuların ele alınış biçimi, öğrenme alanının sınırlılıkları, dersin hedefleri noktasında öğrenciyi yönlendiren ve öğrencinin gözünde bilginin kaynağı olarak görülen öğretim unsuru ders kitaplarıdır diyebiliriz. Bu derece sınıf ortamında etkin bir araç olan ders kitaplarının fonksiyonunu kusursuz bir şekilde yerine getirebilmesi için görsel olarak zenginleştirilmeli, öğrencinin anlayabileceği bir seviyede olmalı, öğretim programındaki ilkelerle paralellik göstermeli ve öğrenciyi motive edebilecek bir donanımda olması gerekir. Ders kitaplarının öğrenci zihninde çağrışımlar sağlayacak dizaynda olması, bilgilerin uzun süreli olarak belleklerde kalıcı olmasını sağlayabilecektir.

1.3.8. Ders Kitaplarının Kalitesinin Öğretimdeki Yeri ve Önemi

Geçmişten günümüze en yaygın şekilde kullanılan eğitim kaynaklarından bir tanesi de basılı materyallerdir. Basılı materyaller bilginin gelişmesine ve bireyin bağımsız olarak çalışabilmesine imkan tanımaktadır. İlköğretim dönemindeki öğrencilerin okuma alışkanlığı elde etmelerinde basılacak kitapların kalitesine ayrıca önem ve özen gösterilmelidir¹⁹.

Öğrencilerin isteğini, dikkatini derse çekip hedeflenen davranışların kazandırılabilmesinde, basım tekniklerinin günümüzde ulaştığı seviyeden istifade edilmesi çok büyük önemde olabilmektedir. Modern basım teknikleriyle hazırlanmış basılı materyaller aracılığıyla öğrencinin algı mekanizması sürekli canlı tutulmaya çalışılacak ve ders kitaplarında yer alan konuların daha kısa sürede anlaşılmasına olanak sağlayabilecektir.

Öğretimin etkili bir şekilde gerçekleşmesinde basılı materyallerin ulaştığı seviye fırsat olarak değerlendirilebildiği takdirde öğrenci için rehberlik edici bir fonksiyon ortaya koyabilmekte ve bilgi eksikliklerinin kapatılmasında yapısal bir işlev görebilmektedir.

Eğitim aracı olarak ders kitaplarının önemli bir yeri bulunmaktadır. Gelişmiş ülkelerden bazıları örneğin Japonya ders kitaplarına o kadar önem vermiştir ki deprem olduğunda kurtarılması gereken ilk araçlardan birinin de ders kitabı

¹⁸ Filiz Büyükkalan, *Ders Kitabı ve Öğretim Programı İlişkisi*, Gündüz Yayıncılık, Ankara, 2003, ss. 90-104.

¹⁹ [Http://dergi.cumhuriyet.edu.tr/cumusosbil/article/viewfile/632](http://dergi.cumhuriyet.edu.tr/cumusosbil/article/viewfile/632), (Erişim Tarihi: 01.01.2015).

olduğunu belirtmişlerdir²⁰. Japonya'nın günümüzde ulaştığı seviyenin, kitaplara gösterdikleri özenle bağlantılı olmasının yanında şekil ile birlikte içeriği de ihmal etmeyerek kişi başına okunan kitap sayısında gizli olduğu anlaşılabilir.

Toplumların beklentilerine ihtiyaç verebilmeleri noktasında ders kitapları kilit bir rol oynayabilmektedir. Çağımızda gelişmiş ülkelerin eğitime gösterdiği değer ve önemin bir benzerini kendi tarihimizde de görebilmekteyiz.

Tarihe yön vermiş güçlü devletlerden biri olan Osmanlı devletinde de durum yukarıdaki örnekten farksız olduğu görülebilecektir. Osmanlı devletinde eğitim kurumları olan medreselerin külliyelerde caminin hemen yanı başında yer alması ve sadece dini değil dünyevi alanlara yönelik de öğrenci yetiştiriyor olması büyük devlet olabilmenin esrarını ve yapıtaşını bizlere göstermesi açısından önemli olabilmektedir. Osmanlı devletinin ilime ve alime gösterdiği değer ' Ulema atının ayağından sıçrayan çamur bizim için süs kaynağı ve iftihar vesilesidir ' diyen Osmanlı devletinin en önemli padişahlarından olan Yavuz Sultan Selim'in sözleri, tarihin satırlarına miras bırakılacak ölçüde anlamlı ve değerli olduğu anlaşılabilir.

Ders kitaplarının hazırlanış sürecinde gösterilen titizlik, düzenleme döneminde birçok aşamalardan geçmesi, niteliklerinin itinalı bir çalışmayı gerektirmesi yönünden yüksek bir gayret sonucu hazırlandığından kalıcı bir eser olma özelliğini taşırlar²¹. Ders kitaplarının hazırlanma sürecinde bu derece hassas durulmasının temel nedenlerinden biri de ders kitaplarının içeriğine yönelik olumsuz eleştirilerin en alt seviyede tutulmak istenmesi olduğu söylenebilir. Ders kitaplarında yapılabilecek yanlışlıklar, ders kitaplarının itibarını ve öğrenci algısındaki itibarını olumsuz etkileyebileceği için ders kitapları üzerinde ayrıca hassasiyetle durulmakta ve titizlik gösterilebilmektedir.

1.3.9. Girişimcilik Dersinin Diğer Bilim Dalları ile İlgisi

Girişimcilik dersinin, birçok bilim dallarıyla ilgili olduğunu söylemek mümkündür.²² Özellikle sosyal bilimler içinde yer alan insan olgusunun tarihi serüvenini içeren, insanın zaman içinde geçirdiği sosyal ve siyasi değişimleri neden ve sonuçlarıyla irdeleyen, yaşayış şekillerini etkileyen iç ve dış kriterlerin neler olduğunun sorusuna cevap arayan kapsamlı bir disiplin olarak karşımıza çıkması, bizlere yol gösterici olabilmektedir.

İçinde insan unsurunu barındıran her hadisenin bütün öğeleriyle değerlendirilebilmesi için ve bilimsel kriterlerle tahlil yapılabilmesi gayretiyle

²⁰ Özcan Demirel ve Kasım Kiroğlu, *Eğitim ve Ders Kitapları*, Öğreti Yayınları, Ankara, 2005, ss.1-11.

²¹ Demirel, a.g.e., 2006a, ss. 60-78

²² Kemal Aytaç, *Avrupa Eğitim Tarihi*, Doğu –Batı Yayınları, Ankara, 1992, ss. 9-21.

girişimcilik dersi yönetim, pazarlama, finans, muhasebe, hukuk vb. konuları ile doğrudan irtibat kurarak günümüze kadar önemini arttırarak devam ettiren bir bilim dalı olmuştur. Toplumsal gelişmeyle olaylara hakim bir bakış açısıyla bakılabilmemesinin ilk ve en önemli koşulu, her türlü engel ve zorluğu aşarak hareket edilebilmesi ve bilimin sunduğu tüm imkanların kapsama alanına girebilmesidir.

Girişimcilik dersi diğer taraftan özellikle bazı alanlarda işletme, finans, istatistik, tarih, hukuk, coğrafya, psikoloji, sosyoloji, siyasal bilgiler gibi disiplinlerle yakından ilgili bir alandır. Öğrencilerin iş hayatına katılımının sağlanmasında ve bilgiye bağlı olarak uygulama becerilerinin geliştirilmesinde girişimcilik alanında bilgilenmeleri gerekmektedir. Öğrencilerin buna benzer mantıklı düşünce becerilerini geliştirmek girişimcilik dersinin hedefleri arasındadır²³.

Girişimcilik dersi, öğrencilerin toplum içindeki sorumluluklarının farkına varıp bu doğrultuda hedef tayin etmelerini sağlayarak yatırımlar konusunda fikir geliştirme şuurunu edinmelerini sağlayabilmektedir. Üretime dönük katkılar sağlayabilen öğrencilerin toplumsal sorunlar karşısında sorunlardan kaçan değil, tam tersine sorunların üzerine demokratik ölçülerle gidip çözüm yollarını bulmasını sağlayan bir ders olduğu görülebilecektir.

Girişimcilik bilimi ile bilimler arası uygunluğa bağlı olarak analizlerde bulunmak gerekmektedir. Tek bir disipline bağlı kalınarak yapılan çıkarımlar bilimsel anlayışa uygun olmamanın yanında diğer disiplinlerin bize sağladığu imkanlardan mahrumiyeti de netice vereceği için başarılı bir çalışma olamayacağı kendiliğinden ortaya çıkabilecektir. Örnek verecek olursak üretim ve tüketim deyince aklımıza sadece ekonomi gelmemelidir. Bunun yanında ürünün alıcısını bulduğu pazar bölgenin de hesaba katılarak değerlendirilmesi bizi en doğru neticeye götüreceğinden sosyal bilimlerin bir bütün içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir²⁴.

Ders kitapları, ulaştığu kitle bakımından sadece öğrenciyi ilgilendirmemektedir. Eğitimcilerin ve velilerin görüşlerinin alınıp memnuniyet derecelerinin yüksek tutulabilmesi gayesiyle hazırlandığından gerekli özen gösterilebilmektedir. Öğrencinin ders kitaplarının kullanımından aldığu verim ve memnuniyetin doğrudan öğrenci velilerini de ilgilendirmesine paralel olarak ders kitapları önem kazanabilmektedir.

²³ Erden, a.g.e., ss. 65-72.

²⁴ Bahri Ata, **Sosyal Bilgiler Ünitesi Kavramı Üzerine Bazı Düşünceler**, Pegem A Yayınları, Ankara, 2009, ss. 42-53.

1.4. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİNİN İNSAN YAŞAMINDAKİ ETKİLERİ

Bu kısımda, girişimcilik eğitimlerinin bireylerin girişimcilik düşünce yapısına etkileri, girişimcilik dersinin bireylerin problemleri çözümüne etkileri, girişimcilik eğitimi ve bireylerarası iletişime yönelik etkileri, girişimci dersi ve bireylerin çevre ilişkisi, girişimcilik dersinin sosyal yaşama etkisi, girişimcilik eğitimi ve bireyleri okul sonrası iletişimlerine etkileri, girişimcilik dersinin bireylerin sosyal sorumluluk duygusuna etkileri, ulusal ve uluslararası alandaki gelişmelerin girişimcilik eğitimi faaliyetlerine etkileri konularına yer verilecektir.

1.4.1. Girişimcilik Eğitimlerinin Bireylerin Girişimcilik Düşünce Yapısına Etkileri

Yeryüzü, hızlı ve sürekli biçimde gelişen insan faaliyetlerine sahne olmaktadır. Yeryüzünde hayatlarını sürdürebilmeleri için insanların göstermiş oldukları faaliyetlerin bütünü eğitim faaliyetlerinin konusu içinde yer almaktadır²⁵.

İnsan, yiyecek, giyecek ve yerleşme gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için doğayla ilgili üretim faaliyetlerini en etkin şekilde yürütmek durumundadır. Yaşamını doğal ortamdan en iyi nasıl istifade edebileceğini planlayarak geçiren bir canlı olduğu için insanın doğayla alakasının sürekli artarak devam etmekte olduğu görülebilecektir.

Dünya üzerinde insanlık tarihinin başladığı andan itibaren en temel gereksinimleri olan yiyecek, giyecek ve yerleşme gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmek gayesiyle insanoğlu yaşadığı mekanla irtibata geçmeye başlamış olduğu anlaşılabilir. Yeryüzünün yaşamaya müsait alanları tespit edilerek buralardaki kaynaklardan istifade yoluna gitmesi insanı tarımsal üretim bilgisine yönlendirmeye sevk ettiği sonucuna varılabilir.

İnsanları girişimcilik bilgisine yönlendiren bir diğer husus yeryüzünü merak ederek anlamak ve bu bilgiyi verime dönüştürmek isteğidir. Zamanla bu istek insanın bulunduğu çevreyle çeşitli yollardan bağ kurmasını sağlamada önemli bir yapı taşı olduğu görülebilecektir. Yaşadığı topraklarda girişimcilik ruhuna sahip girişimcilerin, yer altı ve yer üstü imkanlardan faydalanılması noktasında beyin jimnastiği yaparak, sürekli kendisini yenileme yolunda ait oldukları toplumlara önderlik yapması, yapmayan toplumlara oranla önemli bir üstünlük vesilesi olarak görülebilecektir.

1.4.2. Girişimcilik Dersinin Bireylerin Problemleri Çözümüne Yönelik Etkileri

Girişimcilik dersi, bireyin yaşamında karşısına çıkacak olan problemlere karşı hayata hazırlamayı, bireyin olaylardan ne şekilde ders alması gerektiğini öğreten bir

²⁵ Ali Özçağlar, *Türkiye'de Belediye Örgütlü Yerleşmeler*, Ekol Yayın Evi, Ankara, 1997, ss. 56-71.

disiplin olarak karşımıza çıkmaktadır²⁶. Sürekli ve hızlı bir biçimde değişen toplumlarda, tüketicilerin taleplerinin tahmin ve tatmin edilebilmesi, girişimcilik alanıyla ilgili eğitimlerle daha da anlaşılır hale getirilebilir.

Birey davranışlarının topluma bakan yönüyle ilgilenen girişimcilik dersinin insanların birbirleriyle olan ilişkilerinde nasıl bir tercih yapacağını belirlenmesi, işletmeler açısından önemli bir husustur. Girişimcilik dersi geçmiş tecrübelerin yol göstericiliğinde bireyin takınması gereken tavrın ne olması gerektiğini etraflıca, tüm detaylarıyla gözler önüne sermekte ve bu sayede bireylerin kabiliyetlerini iyiye, güzele ve doğru olana yönlendirebilmektedir.

1.4.3. Girişimcilik Eğitimi ve Bireylerarası İletişime Yönelik Etkileri

Ergenlik döneminde birey üzerinde en az aile kadar etkili olan bir durumda yaşlılarının etkisidir. Bu durum bazı toplumlarda daha fazla ön plana çıkmaktadır²⁷.

Aileler ergenlik sürecinin içinde pasif durumda kalabilmektedir. Bunun sebebi olarak çocuğun ailesine açılmamasından veya ailenin çocuğuna karşı kayıtsız kalmasından kaynaklanan bir durum söz konusu olabilmektedir. Bu durumda çocuk kendisini en iyi şekilde yine kendi gibi aynı süreci yaşayan diğer bir yaşıtının anlayabileceği duygusuna kapılabilmektedir.

Özellikle yapılan araştırmalar göstermiştir ki eğitim seviyesi yüksek olan ülkelerde çocuk içinden çıkılmaz zannettiği problemleri aile ortamıyla paylaşabilirken, eğitim seviyesi düşük ülkelerde yaşlılarıyla paylaşabilmektedir. Bunun nedeni olarak ergenlik süresince oluşan yeni duruma karşı nasıl davranılacağını özellikle veliler tarafından bilinip bilinmemesi olarak karşımıza çıkabilmektedir. Arkadaşlık ergenin toplumsallaşmasında ana babadan bağımsızlığını kazanmasında karşı cinsle ilişkiler kurmasında, toplumsal beceriler öğrenmesinde ve kendini tanımak için yaptığı araştırmada önemli bir rol oynamaktadır²⁸.

Ergenlik döneminde arkadaş seçiminin çok önemli bir yeri vardır. Dış dünyada kendi gibi bakabilen, kendi yaşıtı olan arkadaşlara ergen daha kolayca açılabilir. Ergenin ebeveynine açılmamasında ebeveynin baskıcı tutumunun veya ilgisizliğinin payı olabileceği ihtimaller arasında olabilir. Ergen, kişilik özelliklerine en yakın bulunduğu gruplara yönelme eğilimi gösterebilecektir.

Eğitim seviyesi yüksek olan velilerin çocuklarına yaklaşımı, uzmanların da desteği ve yardımıyla ergenlik süresince oluşacak hasarı minimize etmekte olduğu sonucunu karşımıza çıkarabilmektedir. Girişimcilik alanında da verilen eğitimlerin

²⁶ Öztürk, a.g.e., ss. 36-45.

²⁷ Doğan Cüceloğlu, *İnsan ve Davranışı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993, ss. 80-96.

²⁸ Bilgin İnanç, *Gelişim Psikolojisi, Çocuk ve Ergen Psikolojisi*, Nobel Kitabevi, Adana, 2004, ss. 16-22.

öğrencileri boşluk duygusundan, başarabilirim duygusuna yöneltebilmesi önemli bir husus olarak dikkatlere sunulabilmektedir.

1.4.4. Girişimcilik Dersi ve Bireylerin Çevre İlişkisi

İnsan çevreyle ilgili bilgileri kavradığı ölçüde üretime ve hizmete yönelik girişimlerini hayata geçirilebileceklerdir.²⁹ Çevreye ayak uydurabilmenin ilk adımı ise eğitim ve uygulama çalışmaları olarak gösterilebilir. . Bilinçlenmeyi meydana getiren unsur ise öğrenme isteğinden kaynaklanmaktadır. Bireylerin, yaşadığı doğal çevrenin etkisine paralel olarak faaliyetlerde bulunduğu sonucuna varılabilmektedir.

Yaşamsal gereksinimlerini karşılayabilmek için doğayla bütünleşen insan teknolojik imkanlara kavuştuğu zamana kadar doğayla uyum içinde kalmaya özen gösterirken günümüzde durum doğanın aleyhine şekillenmektedir. Çevreye olan bakış açımızın hassas bir ölçüde korunup gelişebilmesi, sağlıklı temeller üzerine oturtulabilmesi için her zamankinden daha çok görev ve sorumluluk şuuruyla hareket edilmesi gerektiği anlaşılabilecektir.

Teknolojik gelişmelerin verdiği imkanla, her istenilenin gelişigüzel bir şekilde yapılması, bilgi ekseninde doğaya bakılmadığının açık bir kanıtı olduğu savına varılabilir. Bilgi bize tam da bu noktada doğaya karşı sorumluluklarımızın neler olduğunu, nasıl davrandığımızda insan-doğa ilişkisinin daha verimli olduğunu gösterdiği ölçüde anlam kazanacak ve bize doğruyu gösterebilecektir.

1.4.5. Girişimcilik Dersinin Sosyal Yaşama Etkisi

Girişimcinin, hem sosyal hayatta adından söz ettirebilmesi hem de toplumun sürekliliğinin sağlanması amacıyla sosyal yaşama uyumu hayat boyunca devam etmektedir. Sosyalleşme ile girişimci temel davranış yollarını öğrenmekle yetinmeyip toplumsal değerler kazanmakta ve belli idealler etrafında toplanmaktadır³⁰.

Bireyler medeniyetin sağladığı imkanlar ölçüsünde geliştikçe aralarındaki ilişkiler de değişime uğramaktadır. Belli bir zaman aralığında bir toplumun gelişimini sağlayan aynı ölçütler zamanla aynı toplumda sorun teşkil edebilmektedir. Tam da bu noktada sosyal bilimcilere önemli bir görev düşmektedir. Toplumda bir taraftan sonsuz ihtiyaçlar, diğer taraftan bu ihtiyaçların karşılanmasını sağlayacak işletmelerin oluşmasında, girişimcilik eğitimi ve yatırımlarının büyük önemi olduğunu söylemenin mümkün olduğu görülebilecektir.

1.4.6. Girişimcilik Eğitimi ve Bireyleri Okul Sonrası İletişimlerine Etkileri

Öğrencinin okul ortamı dışında arkadaşlarıyla bir araya gelerek kendini ifade etmesi sosyalleşmesine, kimlik oluşturmasına katkı sağladığı ve bu sayede okul

²⁹ Sönmez, a.g.e., ss. 7-16.

³⁰ Özer Ozankaya, *Toplum Bilim*, Cem Yayınevi, İstanbul, 2007, ss.45-46

stresini attığı şeklinde değerlendirilebilmektedir³¹.

Eğitim süreci eğitimci-öğrenci ilişkilerinin yoğun seviyede olduğu bir dönem olarak görülebilmektedir. Bu dönemin sıkıntılarını en az hasarla atlatabilmek için eğitimci ve öğrencilere zaman gerekmektedir. Kendi kişiliğini inşa eden öğrencilere ayrıca rehberlik yapılması gerekebilmektedir. Özellikle rol model olarak kimi aldıkları ayrı bir önem taşımakta ve rol model durumundaki öğretmenlerin adımlarını titizlikle atmaları gerektiği sonucuna varabiliriz.

YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu) bu alandaki ihtiyaca gerekli önlemleri aldığı takdirde kurum içindeki personeller, hizmet verenden hizmet alana kadar daha etkin bir ortamda çalışacakları aşikârdır. Yükseköğretim gençliğinin derslerden dolayı oluşan gerginliği ve stresi azaltmak amacıyla ergenlik döneminde okul ortamı dışında bir araya geldikleri gözlemlenmektedir. Bu sayede öğrenciler sosyalleşmelerini gerçekleştirmeyi benlikleri ve kimlikleri açısından gerekli görebilmektedirler.

1.4.7. Girişimcilik Dersinin Bireylerin Sosyal Sorumluluk Duygusuna Etkileri

Araştırmacıların, girişimcilik dersini seçmelerinin nedeni bir yandan içeriği diğer yandan sosyal beceriler ve değerleri öğrenerek topluma entegre olmak becerisini en kestirme yoldan elde etmek çalışması olabilir. Duyusal ve bilişsel alan özellikleri geliştirmeyi amaçlayan ve bunu mümkün hale getirebilen ders genelde girişimcilik dersi olarak birçok düşünür tarafından ifade edilmektedir³².

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin somutlaştırılması ve önceden belirlenen ilkelerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesi veya önceden belirlenen hedeflerin ne kadarına ulaşıldığının tespit edilmesi zor bir süreçtir.

Girişimcilik dersi duyusal anlamda etkili bir şekilde sunulduğu takdirde öğrencilere dersin sevdirmesinin yanında asıl gaye olan, toplumsal problemlere karşı etkin bir şekilde sorumluluk duygusuyla hareket edilmesi gibi temel ve hayati işlevler kazandırılacağından dolayı; girişimcilik dersi çok önemli bir fonksiyonu yerine getirmektedir.

1.4.8. Ulusal ve Uluslararası Alandaki Gelişmelerin Girişimcilik Eğitimi Faaliyetlerine Etkileri

Günümüzde girişimcilik alanındaki gelişmelere bakıldığında, uluslararası anlamda üstün teknolojik gelişmelerin sunduğu imkanlarla dünya kaynaklarının kullanımı, bölgesel ve yerel planlama, sürdürülebilir kalkınma ve ekolojik çevre gibi, fiziki ve beşeri konular gibi sayısız disiplini içeren bir alan olarak sürekli olarak

³¹ İnanç, a.g.e., ss. 56-73.

³² Hasan Bacanlı, *Duyusal Eğitim*, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006, ss. 68-71.

yenilenme süreçleri yaşamaktadır. Günümüzde girişimcilik konularının, uygulamaya yönelik olarak, bilgisayar ve internetin en üst düzeyde kullanıldığı uygulamalarla ve küresel sorunlara akılcı çözüm önerileri getiren bir tarzda öğretilmesi gerekmektedir³³.

Sınırları belirlenmiş, kesin hatlarla birbirinden ayrılmış, mekanı sadece açıklayıcı bir unsur olarak gören girişimcilik anlayışı günümüzde giderek etkisini yitirmektedir. Bunun yerini birim alandan en fazla nasıl ürün alınacağını araştıran, stratejik planlar yapılmasına öncülük eden, bir ülkenin bölgesel durumundan rantabl bir şekilde istifade yollarının irdelenerek yeni bir bakış açısı elde edilmesine kapı açan, fiziksel sınırlamanın dayatmasını ortadan kaldıran bir eksen oluşturmayı sağlayarak küresel bir vizyonla hareket edilmesini sağlayan yeni bir girişimcilik anlayışı giderek daha güçlü bir şekilde kendisini hissettirmekte olduğu görülebilecektir.

³³ Süleyman İncekara, Türkiye’de ve Kanada’da Ortaöğretim Coğrafya Eğitim Ve Öğretiminin Müfredat, Metot ve Araç-Gereçler Açısından Değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2006, **(Yayınlanmamış Doktora Tezi)**.

İKİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM FAALİYETLERİNİN GELİŞİM SÜRECİ, EĞİTİMDE FAALİYETLERİNDE YENİ UYGULAMALAR VE ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNE ETKİLERİ

2.1. EĞİTİM FAALİYETLERİNİN GELİŞİM SÜRECİ VE ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNE ETKİLERİ

Bu kısımda, cumhuriyet öncesi dönemde eğitim faaliyetleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, cumhuriyet döneminde eğitim faaliyetleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, 1924 yılında eğitim faaliyetleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, cumhuriyet sonrasında harf inkılâbına kadar olan dönem eğitim faaliyetleri ve girişimcilik eğilimine etkileri, 1960 yıllardan sonra oluşan gelişmeler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, 1968 programı gelişmeleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri konularına yer verilecektir.

2.1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Eğitim Faaliyetleri ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Osmanlı devletini kuruluşundan yıkılışına kadar tahlil ettiğimizde parlak zamanlarında ele geçirilen yerleri sadece zapt etmekten ziyade kendi kültürünü aşılatabilmek ve çekici kılabilmek için askeri başarısını ilmi başarılarla desteklemesi gerektiğini bilme şuuruyla hareket ettiğini görmekteyiz³⁴.

Osmanlı Devleti mevcut ortamı bütüncül bir bakış açısıyla ele almış ve kainattaki olayları daha iyi anlayabilmek için mevcut ilimleri diğerinden ayırt etmeksizin istifade yoluna gitmiştir. Bu dönemde dini ilimlerle fenni ilimler birbirini destekler mahiyette ve bir bütünün parçaları şeklinde işlevini yerine getiriyor ve birbirlerini tamamlıyor oldukları görülebilecektir.

Medrese sistemi, Osmanlı Devletinde reformist bir bakış açısıyla yeniden planlanmayıp, sistemin yıllarca aynı kalmasına paralel olarak zamanla bir donukluk yaşandığı anlaşılabilir. Avrupa'nın ilerlemesine bağlı olarak Osmanlı devletinin ilime yeni bir şekil kazandıramamış olmasının reel anlamda bir geriliğe dönüştüğü görülebilecektir. Özellikle Batı dünyasının reform hareketlerinden sonra ilmi çalışmalara var gücüyle sarıldığı düşünüldüğünde Osmanlı Devleti eğitim sistemine köklü bir reform getirememesi büyük bir eksiklik olarak algılanabilmektedir. Bir de meseleye ilmiye sınıfının yozlaşmaya başlaması ve müderrislerden bazılarının kendi yandaşlarını destekleme faaliyetleri eklendiğinde, liyakatin yerini adam kayırmanın aldığı düşünüldüğünde ilimdeki durağanlığın yerini gerilemeye bırakmış olduğu görülebilecektir. 19. yy'da, Tanzimat ve Meşrutiyet yıllarında eğitimde yapılan

³⁴ Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi*, Alfa Yayınları, İstanbul, 2001, ss. 127-243.

hamlelerin özgün biçimde olmayıp kuru bir taklit şeklinde olduğu ve halka indirgenemediği anlaşılabilecektir. Dönemin düşünürlerinin halka tepeden bakması ve eğitimin bu bağlamda yaygınlaştırılmamasının sonucu pahalya mal olduğu sonucuna varılabilir. Osmanlı Devleti kendi içinde yaşadığı bu çalkantılı süreçte rağmen eğitime gerekli neşteri vuramamanın bedelini belki de imparatorluğun yıkılması ile ödemiş olmasına bağlı olarak özgün eğitim faaliyetlerinin icra edilmesinin devletler için hayati önemde olduğu sonucuna varılabilir.

2.1.2. Cumhuriyet Döneminde Eğitim Faaliyetleri ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Cumhuriyet döneminde 1926, 1930, 1932, 1936, 1948, 1962, 1968, 1989, 1993 ve 1998 yıllarında ders programlarında düzenlemeye gidilmiştir. 1926 yılında 'eğitimin amacının gençleri topluma duyarlı vatandaşlar yetiştirmek' temelinde değerlendirilmiş ve ilgili derslerin programa konulmasına karar verilmiştir. 1932 yılında ise ek olarak öğrencilerin bilhassa medeni, insani fikir ve düşüncelere sahip olmalarına yönelik çalışmalara yer verilmiştir.³⁵

Cumhuriyetin ilk yıllarında milli eğitim müfredatının ana hedefi savaştan yeni çıkmış, yetişmiş insan gücünün çok az olduğu bir devrede Türk milletini çağıyla mücadele edebilecek, eldekiyle yetinmeyip daha büyük perspektifler kazandırabilecek niteliklerle donatmak ve bu gayeye uygun müfredatı uyarlamak olmuştur. Osmanlı devletinin son zamanlarında yaşanan problemlerin üstesinden gelebilmek amacıyla Cumhuriyet'in ilk yıllarında müfredatta önemli değişim ve gelişimler yaşanmasına rağmen alt yapı eksiklikleri ve toplumun değişim gerçekleştirecek enerjiye ulaşamaması, net sonuçlar alınmasını geciktirmiş olabileceği kanısına varılabilir.

Müfredat değişiklikleri ile hedeflenen öğrencinin, toplumla entegre olabileceğini kazanımını edinmesi amaçlanarak, toplumsal dokuyla olan bağlarını kuvvetlendirerek sosyal hayata tutunabilme becerisini elde edebilmesi olarak ifade edebiliriz. Bireysel mutluluğun, toplumsal mutluluğun gerçekleşmesiyle sağlanabileceğinin şuurunu öğrencinin içselleştirebilmesinde, girişimcilik dersinde edinilen kazanımların büyük payı olduğu unutulmamalı ve karar merciinde bulunanların adımlarını hassasiyetle atmaları gerektiği kanısına varılabilmektedir.

³⁵ [Http://www.academia.edu/3237457/ustun_yetenekli_cocuklarin_kesfi](http://www.academia.edu/3237457/ustun_yetenekli_cocuklarin_kesfi), (Erişim tarihi: 18.08.2014).

2.1.3. 1924 Yılında Eğitim Faaliyetleri ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Tevhidi Tedrisat Kanunu 1924 yılında tüm öğretimin kurumlarını kapsayan değişiklikleri içeren bir kanun olarak çıkarılmıştır³⁶. Osmanlı Devleti zamanında tamamen dini duyarlılık göz önünde tutularak ortaya çıkarılmış bir tedrisat ile eğitim verilmesinin yanı başında fenni ilimlerin zamanla göz ardı edildiği sonucuna varılabilecektir.

Tevhidi Tedrisat Kanunu ile ilk bakışta laik ve dünyevi eğitim anlayışının ön planda tutulduğu gözlemlenmektedir. Eğitim modern, çağdaş bir anlayışla ele alınması ilkesel bir duruş olarak benimsenmiştir. Yeni kanun ve düzenlemeyle devlet, eski sistemin devamı niteliğindeki faaliyetlerin önünü kesmek amacıyla tüm yetkileri kendisinde toplamaya çalıştığı görülebilecektir.

Tevhidi Tedrisat Kanununun bir diğer özelliği de Osmanlı Devleti döneminde kültürel, mezhepsel farklılıklardan oluşan farklı sistemde eğitim veren kurumlar ilga edilmiştir. Bu kurumların yerini, dil ve kültür birliğini esas alan yeni eğitim kurumları almış ve ülke çapında hizmet sunma düşüncesiyle faaliyet gösterilmesi anlayışının yerleşmeye başladığı görülebilecektir.

2.1.4. Cumhuriyet Sonrasından Harf İnkılabına Kadar Olan Dönem Eğitim Faaliyetleri ve Girişimcilik Eğilimine Etkileri

1923-1928 arası dönemde John Dewey gibi yabancı uzmanlardan mevcut programlara içerik kazandırmak amacıyla yararlanılmıştır³⁷. Türk Eğitim Sistemi kendi içinde en sert tartışmalara belki de bu dönemde şahit olmuştur. Çünkü bu dönem aynı zamanda Latin alfabesine geçilip geçilmemesi yolunda sert tartışmaların yaşandığı bir dönem olmuştur. Yazarlar, düşünürler birlikte milli mücadele yıllarının önemli aktörleri olmuş, kişiler arasında da bu tartışmaların sürüp gittiğine şahit olunduğunu görebilmekteyiz.

Savaş yıllarında okuyazar olanların çoğunun cephede şehit düşmesi, köy nüfusunun kent nüfusuna göre daha baskın olduğu gibi oluşumlarla okur-yazar oranının çok düşük seviyede olduğu Cumhuriyet' in ilk yıllarında John Dewey, in Türk eğitim sistemi hakkında sunduğu rapor dikkat çekici özellikler taşımaktadır. Dewey felsefi alt yapısı olan bir sisteme göre ifadelerin dillendirilmesi, yaşayarak ve deneyerek eğitimin ideal seviyelere ulaşabileceği tezi üzerinde durmuştur. Dewey'in sunduğu raporun uygulanabilirliği noktasındaki sıkıntılar Cumhuriyet'in ilk yıllarında oldukça kuvvetli bir şekilde hissedilebilmiştir.

³⁶ Varış, a.g.e., ss. 26-48.

³⁷ John Dewey, *Türkiye Maarifi Hakkında Rapor*, Devlet Basımevi, İstanbul, 1949, ss. 36-45.

2.1.5. 1960 Yıllardan Sonra Oluşan Gelişmeler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Eğitimin yeniden yapılandırma ihtiyacında 1960'lı yıllardan sonra eğitimde, sosyal hayatta, Dünya siyasetinde, teknoloji ve ekonomide oluşan eğilimler etkili olmuştur³⁸. Yıllara göre müfredatta meydana gelen sürekli değişimlerin temelinde toplumsal eğilim ve ihtiyaçların değişimi, belirleyici rol oynayabilmektedir.

Öğrencilerin gelişen şartlara göre yeni bakış açısının kazanılması noktasında Girişimcilikle ilgili derslerin dersinin yeniden yapılandırılması yadırganacak bir durum olmadığı gibi tam tersine eğitimin niteliğinin artması noktasında yaşanan doğal bir süreç olarak ifade edilebilir. Özellikle teknolojiyle birlikte öğretim tekniklerinin değişmesi, bilgilerin aktarılma biçimlerinin bu duruma paralel olarak değişkenlik göstermesi de müfredatta yapılacak değişiklikleri kaçınılmaz kılabilir.

2.1.6. 1968 Programı Gelişmeleri ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

1968 programında derslerin konuları birbirine yakınlaştırılmış ve üniteler arasında anlam bütünlüğü sağlayabilecek düzenlemeler oluşturulmuştur³⁹. Özellikle bilim verilerini direkt olarak yaşamın içinden aldığından hayatı etkileyen dinamik koşulların dersin içeriğinde değişiklik, müfredat da ise yapılan düzenlemeler olarak kendisini göstermesi doğal ve olması gereken bir durumdur.

Eğitimde her devrin öne çıkan başlıkları, artan eğilimlerinin olduğu ve buna bağlı olarak müfredat da oynamalar ve düzenlemeler yapıldığı görülebilmektedir. Müfredat da, kimi zaman ekonomi, kimi zaman demokrasi, kimi zamanda insan hakları vurgusunun yapıldığı ve bu durumun toplumun ihtiyaçlarından kaynaklandığı anlaşılabilmektedir.

2.2. EĞİTİM FAALİYETLERİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN YENİ UYGULAMALARIN ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNE ETKİLERİ

Bu kısımda, müfredat programlarının biçimsel değişimi ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, müfredat programlarının amaçları ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, ders geçme ve kredi sistemi dönemindeki değişiklikler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, yapılandırmacı-davranışçı öğretimin özellikleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, öğretim programlarında Avrupa birliği normları ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, dünya ile entegrasyonu sağlayacak kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, yapılandırmacı eğitimin uygulanması ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, ders kitaplarının görselliğinin ön plana alınması ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, güncel yaşamla doğrudan ilgili derslerin

³⁸ Münire Erden, *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Alkım Yayınevi, Ankara, 2000, ss.13-30.

³⁹ Demirtaş, a.g.e., ss. 55-78.

programa konulması ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri , öğrenci merkezli öğrenme yöntemleri ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, eğitim programının vizyonu ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, ders programlarında benimsenen ilkeler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, sürece bağlı değerlendirme anlayışı ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, derslerin genel amaçları ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, öğrenci merkezli yaklaşım ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, beklentiler doğrultusunda eğitim ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, konularına yer verilecektir.

2.2.1. Müfredat Programlarının Biçimsel Değişimi ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

1992 yılında hazırlanan müfredat programı dikkatle gözlen incelendiği takdirde 1983 yılında hazırlanan müfredata biçim ve şekil olarak çok benzemektedir. Özellikle talim ve terbiye kurulunun hedeflediği amaçlarda dikkate değer bir gelişmeye rastlanmadığı görülebilecektir⁴⁰.

Son çeyrek asırda hızla değişen çevre şartlarına bağlı olarak derslerde yer alan bilginin artarak eski ezberleri bozduğu göz ardı edilemeyecek bir gerçek olarak önümüzde durmaktadır. 1983 ve 1992 yıllarında müfredat programında hiçbir düzenleme yapılmaması adeta ilimlerin durağanlığını zımnen kabul etmek derecesinde bir anlayışa kapı aralamaktadır.

Programın yapılış gerekçeleri öğrencilere teknolojik imkanların sağladığı ortama göre yeni biçim ve form kazandırarak bu yolla ülkesine yarar sağlamayı aşılacak olmalıdır. Programı hazırlayanların modern çağın enstrümanlarını en etkin şekilde kullanımlarının sağlanmasını teşvik ederek, ülkeye destek çıkacak kalıba sokmalarını zaruri kılmaktadır.

1990'lı yılların başlarında Dünya'da çok önemli siyasi gelişmeler yaşanmıştır. SSCB'nin dağılarak Türki Cumhuriyetlerin bağımsızlıklarını ilan etmeleri, Almanya'yı 2'ye ayıran Berlin duvarının yıkılması ve Avrupa birliğinin yeni bir çerçeveye bürünmesi dünya ölçeğinde büyük ses getirerek yankılanmıştır.⁴¹.

2.2.2. Müfredat Programlarının Amaçları ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

1992' den sonra uygulanan müfredatta tarih bilgisi verilmesi üzerinde durulmuş, derslerin içeriğinde ise kısmi düzenlemelere gidilmiştir. Öğrencinin sahip olması gereken genel amaçlar ve buna bağlı hedef ve davranışlara yer

⁴⁰ MEB, a.g.e., ss. 56-87.

⁴¹ Ersan Sözer, *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgilerin Öğretimi*, Hayat Yayıncılık, Eskişehir, 1998, ss. 23-24.

verilmemiştir. Ünite isimlerinin ve konu başlıklarının oynanmasıyla derslerin genelinde değişiklikler gerçekleşmiştir⁴².

Modern bilim sürekli yenilik ekseninde aşama kat ederken ve öngörülmez bir hızla ilerlerken, hazırlanan müfredatın değişime ayak uydurmaktan uzak duruş sergilediği görülebilecektir. Dünyada meydana gelen değişmelere paralel olarak 1992 yılı müfredatında değişiklikler yapıldığı görülecektir. Türkiye'nin yıllar yılı üyesi olmak için gayret gösterdiği Avrupa Ekonomik İşbirliği(1992) programında Avrupa Topluluğu (AT) olarak ifade edilmiştir.

2.2.3. Ders Geçme-Kredi Sistemi Dönemindeki Değişiklikler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

1992 yılında eğitim programında değişim yaşanmış ve 1995'e kadar Talim ve Terbiye kurulunun kararıyla Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde uygulamaya konmuştur. Buna göre 'Ders geçme ve kredi sistemi' adı altında yeni model uygulamaya konmuştur⁴³. Öncelikli olarak pilot bölgelerde uygulama başlatılarak 1992-1993 yılından itibaren bütün orta öğretim kurumlarına yaygınlaştırılmıştır.

Öğrencilerin ihtiyaçları ve yetenekleri doğrultusunda eğitime yeni bir soluk ve anlayış getiren ders geçme ve kredi sistemi yılların birikimi olarak değişime duyulan ihtiyaçtan gelmiştir. Ani ve kapsayıcı olarak yürürlüğe girmesi değişim talebinin boyutunu göstermesi açısından çok dikkate değer durmaktadır. Sistemin, eğitim hayatına vizyon katıp öğrencilerin demokratik taleplerinin doğal sonucu olarak modern kimlikle arz ettiği görülebilecektir. 1990'lı yıllardan itibaren bireyi ön plana çıkaran ve özgürlük alanlarını genişleten yeni bir restorasyon süreci yaşanmaktadır. Sürece yön veren dinamiklerin bilinip çok iyi tahlil edilmesi, neredeyse devletlerin var olmak süreciyle ilintili olduğu bir zaman diliminde, eğitimin de payına düşen değişim ve restorasyonları yaşadığı görülebilecektir.

Ders geçme ve kredi düzeni ile öğrencilere ilgi ve ihtiyaçlarına paralel bir mesleğe yönlendirme ve bu doğrultuda üniversite programına hazırlama, hayatlarına değer katacak genel kültür bilgisi edindirerek toplum hayatına adaptasyonu sağlama işlevini görmektedir⁴⁴.

Eğitimde gerçekleştirilen yeni düzenlemeler öğrencilerin çağdaş bir kimliğe bürünerek bilgiyi hazır elde edip hazmetmeden kullanmasının önüne geçerek, kapasitesine en uygun kararlar almasına yardımcı olarak kendisiyle barışık bireyler yetiştirmeyi ilke edinmekteydi. Yeni model, uygulamada bilimsellikten taviz verildiği ve eski alışkanlıklardan vazgeçemediğinden istenen neticeleri verememiştir.

⁴² http://researchgate.net/.../216168956_an_assessment_of_restruct, (Erişim tarihi: 18.08.2014).

⁴³ MEB, a.g.e., ss. 98-117.

⁴⁴ Özden Yüksel, **Öğrenme ve Öğretme**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2005, ss. 60-85.

Ders geçme ve kredi düzeni, öğrencilere ilgi ve isteklerine göre alan seçme özgürlüğü tanınması ve sınıf ortalamasının örnek alınarak öğrenciyi değerlendirmesi gibi ağdaş disiplinler getirmiştir. Yeni model, özünde ğrenci lehinde olmasının yanında yılların birikmiş ve alışılmış öğretilerini tadil edici nitelikte karşımıza çıktığı görülebilecektir.

2.2.4. Yapılandırmacı-Davranışçı ğretimin özellikleri ve ğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Eğitimle yakın dönemde egemen olan teori davranışçı kuramdır. Bireyin çeşitli uyarılarca tepki göstermesi sonucunda öğrenme oluşur. Uyarıcı, tepki, pekiştirme kavramların yanı sıra davranışlar bilginin nasıl kazanıldığını değil, davranışın nasıl kazanıldığında incelemeye almaktadır⁴⁵.

Girişimcilik, bireyin davranışlarında öğretici tarafından istendik davranışlar meydana getirilmesiyle oluşun bir süreçtir. Bu aşamada girişimcinin verilen bilgiyi hangi düzeyde aldığı veya kafasında nasıl algıladığı da önem taşıyabilmektedir. ğrenme sürecinde alışkanlıkların ve çevreden edindiği izlenimlerin oluşturduğu alışkanlığın, girişimci tarafından en kısa sürede atlatılabilmesini sağlamak eğitimcinin en zor belki de en önemli problemlerinin başında gelmektedir.

Girişimcilerin hayatın akışı içerisinde öğrendikleri bilgileri verimli bir şekilde kullanılabildeği lde öğrenmenin amacına ulaşabildiği ve öğrenmenin fonksiyonunu icra edebiledeği unutulmayarak göz önünde tutulmalıdır. Her insan ayrı bir dünyadır. Öğretilen her bilgide her girişimcide ayrı bir tesir bırakabilecektir. Çünkü parmak izinin farklılığı gibi bakış açıları, bilginin hazmedilme süreci ve bilginin içselleştirilmesi de farklı farklıdır. Farklılıklar zenginliğe dönüştürme noktasındaki başarısıdır eğitimcinin başarısı.

Müfredatın ağdaş normlara göre hazırlanması büyük bir önem arz etmektedir. Öğrencinin önüne, hazır bilgilerin konularak değiştirilmeden anlatılması, konuların yaşam tecrübeleriyle desteklenmeden sunulması, girişimcide beklenen etkiyi uyarmayacak ve kolayca unutulmasına sebep olabilecektir.

Girişimcilikle ilgili eğitim araştırmalarının değerlendirilmesi ve akademik çalışmaların gelişimi son derece sınırlıdır⁴⁶. Girişimcilik dersinin geçirdiği evreler dikkate alındığında müfredatın yapılandırılmasında değişikliklere gidildiği görülebilecektir. Ders programlarında ve ğretim tekniklerinde yapılan yeni düzenlemeler Girişimcilik dersi alanında çalışmaları sağlam bir düzlem üzerinde değerlendirmeye tabi tutulmasını güçleştirdiği söylenebilir.

⁴⁵ Ahmet Saban, *ğrenme ve ğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar*, Nobel Yayınları, Ankara, 2004, ss. 153-164.

⁴⁶ Şahin Oruç ve Kadir Ulusoy, "Sosyal Bilgiler ğretimi Alanında Yapılan Tez alışmaları", Selçuk Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2008, ss.121-132, s. 127.

Girişimcilik alanı araştırmacısı genel kanılara varabilmek için günlük yaşamı etkileyen durumların aileden, siyasete, ekonomiye kadar bütüncül bir bakış açısıyla olayları değerlendirebilme becerisini gösterebilmelidir. Girişimcilikle ilgili derslerde pratik hükümlere varmanın zorluğu, analitik ve metodolojik incelemenin tüm basamaklarını kullanmanın gerekliliği gibi sebeplerden dolayı akademik çalışmalar diğer bilim dallarıyla kıyaslandığında son derece titizlikle yürütülmektedir.

Öğrencinin alıcı durumda olduğu, eğitiminin yönlendirdiği sürecin adına öğrenme denir⁴⁷. Öğrenmeyi günümüzde farklı kılan husus, gelişen teknolojiyle birlikte bilgiye erişimde sağlanan kolaylıktır. 21.yy' a kadar eğitim-öğretim faaliyetlerinin odağında sadece eğitimci yer alıyordu. Bu bakımdan, eğitiminin klasik olarak bilgiyi aktarıcı pozisyonda olarak kalması günümüzde ders içi performans bakımından yeterli görülen bir durum değildir. Girişimcilik alanı eğitimcilerinin vizyon sahibi olarak öğrencinin karşısına çıkarak istenilen etkiyi oluşturabilmesinin temel şartlarından birisi de eğitiminin teknik gelişmeleri derse uyarlayabilecek kapasitede olması ve portföyünün kuşatıcı olabilmesidir.

2.2.5. Öğretim Programlarında Avrupa Birliği Normları ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Müfredat programı 2004 yılında kabul edilerek pilot bölgelerde uygulamaya başlanarak bilim ve teknolojiye gelişmelerin eğitim bilimlerine yansımaları, eğitimde kalite ve eşitliğin artması, demokrasiye ve ekonomiye duyarlılığın sağlanması, yatay ve dikey ekseninde kavramsal bütünlüğün oluşturulması, öğretim programlarının Avrupa birliği normları ile uyumlu hale getirilmesi gibi gerekçelerle hazırlanmıştır⁴⁸.

Son dönemler müfredatına göz atıldığında yapılandırmacı yaklaşımın ağırlık kazandığı, öğrencinin daha fazla öğretim sürecinde sorumluluk üstlendiği bir anlayışa doğru gidildiği göze çarpmaktadır.

Toplumsal değişimlere bağlı olarak değer yargılarına daha fazla atıfta bulunulabilmektedir. Özellikle günümüzde insan hakları ve demokrasi gibi kavramlar önem kazanmış ve buna paralel olarak yeni müfredat da bu konulara atıfta bulunmakla yetinilmeyerek ayrıntılı olarak irdelenmeye başlandığı görülebilecektir. Demokrasi ile girişimcide modern bir kimlik oluşturulmasına önem verilmiştir. Girişimcinin olaylar karşısında belirleyeceği tavırların demokratik duruş çerçevesinde şekillenebilmesine büyük bir önem verilmiştir.

⁴⁷ Özçelik, a.g.e., ss. 55-78.

⁴⁸ Özçelik, a.g.e., ss. 45-71.

2.2.6. Dünya ile Entegrasyonu Sağlayacak Kitle İletişim Araçlarındaki Gelişmeler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Müfredat programları sürekli gelişerek günümüze kadar gelmiştir. 1998 ve 2005 yıllarında yapılan müfredat değişiklikleri dünyadaki örnekleriyle benzeşir hale gelmiştir⁴⁹. Eğitimin tarihi serüveninde 1990'lı yıllardan itibaren derslere yeni bir soluk kazandırılmak istendiği görülebilecektir. Özellikle Türkiye'yi yeni yüzyıla taşıyabilecek, çağdaş normların ışığında etkinliğinin artmasını sağlayabilecek, güncel yapılandırılmasına destek olabilecek bir müfredatın hazırlanmasına öncelik verildiği anlaşılabilmektedir.

Dünya ile entegrasyonu sağlayacak kitle iletişim araçları ve bu araçların derslere uygulanabilirliği ve öğretim mekanizmalarının buna uygun işlerlik kazandırılmasına bağlı olarak müfredat da 1998 ve 2005 yıllarında değişikliğe gidilmiş ve öğrencilerin interaktif, elektronik ortamlarda dersin işitsel ve görsel zenginliklere hitap edecek tarzda takip edilmeye başlanması hedeflenmiştir.

2.2.7. Yapılandırmacı Eğitimin Uygulanması ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

2005 yılında 6.sınıf için uygulamaya konulan ders programlarının tatbik edilmesi sırasında bir takım sıkıntılarla karşılaşmıştır⁵⁰. 2006 yılında oluşturulan raporla bu durum tespit edilmiştir. Programlarda girişimcinin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olunması amaçlanmış, insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelenmesi öngörülmüş, toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi tanımlaması yapılmıştır. Bu bağlamda 2005 yılında hazırlanan programın öngörülen sosyal etkileşimi sağlamak noktasında önemli mesafeler aldığı ve öğrencinin ihtiyaçlarından doğduğu için sevilir ve ilgiyle takip edilir bir ders olmaya başladığı anlaşılabilmektedir.

2.2.8. Ders Kitaplarının Görselliğinin Ön plana Alınması ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Ders kitaplarının görsel zenginliğe destek sağlayacak donanımda olması gerekmektedir⁵¹. Bu bağlamda ders kitaplarının renkli basım olmasının yanı sıra karikatür ve resim ile desteklenmesiyle öğrencinin ilgisine daha açık olacağını söyleyebiliriz. Ders kitaplarının her seviyeden öğrenciye ulaşılabilme gayesine matuf olarak hazırlanması ve müfredatta hedeflenen kazanımlara hizmet edebilecek ölçüde oluşturulması gerekmektedir. Ders kitaplarının görsel zenginlikle teçhiz

⁴⁹ Cemil Öztürk, *Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış*, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006, ss. 34-42.

⁵⁰ MEB, a.g.e., ss. 47-69.

⁵¹ MEB, a.g.e. ss 26-29

edilmesi öğrenci motivasyonuna direkt etki edecek faktörlerin başında gelmektedir. Öğrencilerin girişimcilik dersine katılımına destek olacak her türlü argümanın kullanılması dersin işlenişine ayrı bir zenginlik katacağı unutulmamalıdır.

Eğitimin kalitesinin artmasının en önemli şartlarının başında eğitimci yetiştirme gelmektedir⁵². Eğitim fakültelerinin, üniversitelerin eğitimcilere destek olacak seminer, kurs ve hizmet içi eğitim programlarıyla eğitimciler desteklenmeli ve eğitimcilerin kendilerini eksik gördükleri konularda seminerler tertip edilebilmelidir.

Girişimcilerin mesleki gelişimlerinin sağlanmasında; çevreyi tanımaları, öğrenme ve öğretme süreci konusunda yeterliliğe sahip olmaları, değerlendirme kriterlerini bilmeleri, ülkenin geleceği hakkında yeterli bilgi düzeyinde olmaları gerekmektedir. Girişimcilerin yeterliliğine destek sağlayacak ve girişimci profiline bu doğrultuda hizmet edecek faaliyetlerin gerek aktif gerek interaktif ortamlarda düzenlenecek programlarla kapsamlı hale getirilmesi, süreç içerisinde yaşanacak boşlukların kapatılması yolunda önemli gelişmeler olarak görülebilmektedir.

2.2.9. Güncel Yaşamla Doğrudan İlgili Derslerin Programa Konulması ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Girişimciliğe yönelik eğitim faaliyetlerinin temel amacının fonksiyoner insan yetiştirmek olduğu düşünülerek hazırlanması gereken programda, zamanın ihtiyaçlarından doğmuş ve güncel yaşamla doğrudan ilgili derslerin programa konulması, öğrencide gözlenmesi beklenen davranış hedeflerine ulaşmada yeterli olup olmadığı sürekli tartışma konusu olmuştur⁵³. Girişimcinin bilişsel, duyuşsal yönlerine ve beklentilerine göre şekillenmesi gereken dersin modern yöntemlerle ve teknik eğitim araçlarla desteklenmesini sağlamanın yanında zaman noktasında düzenlemeler de yapılarak açığa çıkması gereken düşünce ve fikirlerin her türlü kayıttan azade özgür bir ortamda gerçekleşmesinin önü açılmalıdır.

2.2.10. Öğrenci Merkezli Öğrenme Yöntemleri ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Öğrencilerin üst zihinsel becerilerini geliştirme doğrultusunda hazırlanan müfredat programları 2005 programı kapsamındaki öğrenci merkezli öğrenme yöntemlerine göre hazırlanmış ve planlamalar bu ekseninde yürütülmüştür. Programda işbirliğine dayalı eğitim, bağımsız öğrenme, sınıf dışında eğitim

⁵² <http://yayinlar.yesevi.edu.tr/files/article/247.pdf>, (Erişim tarihi: 22.12.2014).

⁵³ İnan Köroğlu, İlköğretim I. Kademe 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretimi İle İlgili Sorunlar, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2006, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

uygulamaları öne çıkarılarak öğrencilerin üst zihinsel becerilerini geliştirmeleri amaçlanmıştır⁵⁴.

Öğrenme yöntemleri ile dersler sadece öğrencilerin bilgi birikimlerinin artmasına hizmet etmekle kalmayıp, öğrendikleri bilgi ve becerilerden yola çıkarak yeni terkipler yapabilmesini sağlayacak ve öğrencinin eski ile yenisinin mukayesesini yaparak doğru analizler yapabilecek donanıma ulaşmasında öncü bir rol oynayabilecektir.

Yeni öğrenme yöntemleri ile dersler eski kalıplarla öğrencinin karşısına çıkmayıp, öğrencilerin merak duygularını kamçılayacak konular üzerinde özellikle durduğu görülebilecektir. Eski yöntemlerde görülen sıkıntının temelinde, eğiticinin öğrencilere bilgi vermekle görevlendirilen, öğrencileri ezbere sevk eden bir pozisyonda olmasıyla sınırlandırıldığı görülecektir. Yeni stil öğrenme tekniklerine bu açıdan bakıldığında, eski programın klasik, edilgen anlayışının yerine girişimcilik programının, modern ve öğrencinin etken rol aldığı sisteme göre hazırlanıldığı anlaşılabilir.

Öğrenme ve öğretme etkinliklerine bakıldığında yeni programın eskisine göre önemli farklılıklar içerdiği görülebilecektir. Özellikle bilgiye ulaşma noktasında öğrencilerin ön kabullerden uzak, araştırmaya özendirici ve eleştirebilme yeteneğine sahip olabilmesi, öğrencinin girişimcilik hedeflerine ulaşmasında etkin rol oynadığı görülebilecektir.

2.2.11. Eğitim Programının Vizyonu ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

2005 eğitim programının vizyonu şöyledir. 21. Yüzyılın çağdaş, demokratik değerlerle donanmış, insan haklarına ve çevreye duyarlı, Atatürk ilke ve inkılapları ışığında Türk tarihini ve kültürünü benimsemiş, bilgiyi insanlığın hizmetine sunarak sosyal ortamı şekillendiren, bilimin ve teknik imkanların sınırlarını zorlayarak üretken bir kişilik oluşmasına katkı sağlayan ve sorumluluklarının bilincinde bir nesil yetiştirmek olarak ifade edebiliriz⁵⁵.

Yeni programla inşa edilmeye çalışılan profil ile girişimcinin küresel bir vizyon kazandırılması, birey olarak kendisini ifade edebileceği bir zemin hazırlanması, yaşadığı toplumun sorunlarına duyarlı olmakla yetinmeyip yeni bir bakış açısıyla sorunların üzerine eğilmeyi öncelik haline getirdiği görülecektir⁵⁶.

⁵⁴ Abdullah Coşkun, İlköğretim 4. Ve 5. Sınıflar Sosyal Bilgiler Programı Hakkında Öğretmen Görüşlerine İlişkin Nitel Bir Çalışma, Başkent Üniversitesi, Ankara, 2007, (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

⁵⁵ M.E.B. a.g.e., ss. 6-18.

⁵⁶ https://pegem.net/dosyalar/dokuman/2271-20110604142851-edadmintp_summer2006ss393-421.pdf, (Erişim tarihi: 10.11.2014).

Yeni eğitim programında bilginin paylaşılmasıyla yetinilmeyip, girişimcilerin yaşadığı toprakların değerlerini içselleştirmesinin önü açılır. Kendi değerlerinden taviz verilmeden, küresel gelişmeler konusunda fikir yürütebilecek kapasitede olunmasının altyapısı, ders programlarında yer alan derslerle şekillendirilebilmelidir. Çağımızda sürekli etkilenen pozisyonunda kalınarak ve taviz verilerek ülkesel bilincin oluşturulamayacağı göz önünde tutulması gerekmektedir.

2.2.12. Ders Programlarında Benimsenen İlkeler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

2005 Ders Programlarının Özelliklerini 8 başlık altında inceleyebiliriz⁵⁷.

1. Öğrencilerin kişisel ve sosyal gereksinimlerine göre girişimcilik faaliyetleri şekillenir.

2. Öğrenci bilgiyi doğal akışı içerisinde öğrenip, kendisinden bir şeyler katarak girişimci duyguların işlettirilmesine çalışılır.

3. Öğrenci bilgiyi aktif bir sürecin sonunda öğrenip, kendi değerler manzumesine göre yeniden şekillendirmesi girişimciliğin yapıtaşını oluşturmaktadır.

4. Öğrencinin sınırlı bir düzleme hapsolmesine mani olarak, yaparak ve yaşayarak öğrenmesine destek olur.

5. Öğrencinin bilgiyi özümsemesine destek olarak sosyal olayları basitten karmaşığa doğru basamak-basamak giderek öğrenmesini teşvik eder.

6. Öğrencilerin algılarını canlı tutacak, merak duygularını kamçılacak örneklerden hareket edilerek girişimci duyguların canlı tutulmasını sağlayacaktır.

7. Dersler girişimci adaylarının sınıfta zevk alarak işlenmesini sağlayacak şekilde planlanmalıdır.

8. Öğrencileri sürecin her basamağında komple değerlendirerek objektif değerlendirmeye kapı aralayabilmelidir.

Derslerin niteliğinin artırılması için dersin işleniş özellikleri ve uygulamaları titizlik içerisinde yeniden ele alınmalıdır. Tüm derslerin eğitiminde edinilen bilgileri uygulama sahasına aktarma ve yapılan teknik gözlemlerle eksikliklerin giderilmesi istenilen sonuçlara ulaşmamızda büyük katkı sağlayabilecektir. Günümüzün bilimsel kriterleri ışığında bilginin öğrenci zihninde yoğrulup, öğrencinin bakış açısına göre özgün bir forma sokulması girişimciliğe temel oluşturabilmesi açısından çok büyük bir önem arz etmektedir.

⁵⁷http://mebk12.meb.gov.tr/meb_ajs_dosyalar/03/11/701894/dosyalar/2012_12/07095545_mehmet_ylmaz1.pdf, (Erişim tarihi: 12.11.2014).

2.2.13. Sürece Bağlı Değerlendirme Anlayışı ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Yapılandırmacı eğitim anlayışına göre hazırlanan yenilenen eğitim programında hedeflenen beceriler ve kazanımlara öğrencilerin bireysel farklılıkları ve ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiştir. Sonuca odaklanmayıp sürece bağlı değerlendirme anlayışı ile değerlendirme boyutu yeniden ele alınmıştır. Her ünite için öğrenme alanı belirlenerek önceki programlara ek ilaveler yapılarak yeniden hazırlanmıştır⁵⁸.

Eğitim programlarında yapılan düzenlemeler gerçekleşirse girişimcilikle hedeflenen ilke ve amaçlara ulaşmada etkili olmayı ve zamanla değişen gereksinimleri sağlamayı karşılayabilecektir. Kendi değerlerinden taviz verilmeden, küresel gelişmeler konusunda fikir yürütebilecek kapasitede olunmasının altyapısı, ders programlarında yer alan derslerle şekillendirilebilmelidir. Girişimcilikle özgün hamleler yapılarak ideal toplum oluşturulmasına destek sağlandığı söylenebilir.

2.2.14. Derslerin Genel Amaçları ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Derslerin genel amaçlarının girişimcilik eğilimine etkilerini şu şekilde sıralayabiliriz⁵⁹.

Aldığı dersler sonucunda öğrenci;

1. Birey olarak özelliklerinin farkına varır.
2. Öğrencilerin olaylar karşısında geniş bakış açısı yakalamalarına katkıda bulunur.
3. Hadiselerin akışı içerisinde bocalamadan kararlı duruş sergileme fırsatları hakkında ipuçları verir.
4. Edinilmiş kazanımların toplum içerisinde karşılık bulmasına ve genel paylaşıma arz edilmesini teşvik eder.
5. Gelenek ile gelecek arasında bağlantılar kurarak milli duruş sergilemelerini teşvik eder.
6. Öğrenciden beklenen tutum ve davranışların kazanılmasında öncü rol oynayarak toplumun dinamik bir duruş yakalamasına çabalar.
7. Bilimin ışık tuttuğu yolda ilerleyerek adımlarını bu doğrultuda atmaya özen gösterir.
8. Her ne şartta olursa olsun demokratik duruştan taviz vermeden hareket etmeyi öğrenir. İnsan haklarının kuşatıcılığının bilincinde olarak hareket eder ve bunu yaşamının bir parçası olarak kabul eder.

⁵⁸ <http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c9s16/makale/c9s16m2.pdf>, (Erişim tarihi: 12.09. 2014).

⁵⁹ M.E.B. a.g.e., ss. 16-25.

9. Ülkelerarası ilişkilerin hangi mecraya sürüklendiğini kavrayarak siyasi manevraların ülkemiz açısından etkilerinin kritiğini yapacak seviyeyi yakalar.

2.2.15. Öğrenci Merkezli Yaklaşım ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

2005 yılı eğitim programı öğrenci merkezli olarak ortaya çıkmıştır. Öğrencinin merak duygularını kamçılıyarak öğrenme isteklerinin açığa çıkmasına yardımcı olmaktadır. Her seviyeden öğrencinin bilgi yoluyla çevresiyle etkileşime girmesini teşvik ederek sosyal bir duruş sergilemesini sağlama gayesiyle ortaya çıkarılmıştır⁶⁰.

Programa alınan dersler girişimcinin gizli kalmış potansiyelinin açığa çıkmasını sağlayabildiği ölçüde temel amacını gerçekleştirebilecektir. Çevremizde bir ömür boyu yeteneklerinin farkına varmadan ömrünü geçirmekte olan ve içindeki cevherden habersiz olarak hayatını idame ettiren insanlar bulunmaktadır. Girişimci merkezli yaklaşımla, kendi yeteneklerinin farkına varan girişimciler yetiştirme ve girişimcilerin kişisel tutum ve farklılıklarını mutluluğa dönüştürebilme imkanını sağlayabilmenin temel ilke edinildiğini söyleyebiliriz.

2.2.16. Beklentiler Doğrultusunda Eğitim ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

2005 eğitim programını oluşturan temel öğeler; kavramlar, beceriler, değerler ve genel amaçlardır. 2005 programı bilginin yanında beceriye de çok önem vermektedir. Beceri bir iş yapabilme noktasında gerekli yatkınlık olarak ifade edilmektedir⁶¹.

Eğitim programının niteliği dünyada yaşanan gelişimleri girişimcinin beklentileri doğrultusunda eğitim sisteminin içine dikkat ve özenle yerleştirilebilmesiyle ilintilidir. Girişimcilerin temel becerilere sahip olması, eğitim sisteminin bilgi ve beceri ekseninde bireylerin kabiliyetlerini açığa çıkaracak tarzda dizayn edilmesiyle bağlantılı olduğu görülebilecektir. Modern dünyada girişimcilerin düşünce dünyasına engel olmayarak hayallerini gerçekleştirebilecekleri zeminin oluşturulması adına projelerin geliştirilebilmesini sağlayabilecek düzenlemeler yapılabilir.

⁶⁰ <http://library.cu.edu.tr/tezler/7810.pdf>, (Erişim tarihi: 06.12.2014).

⁶¹ Bahri Ata, *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006, ss. 45-48.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMLERİNDE, PROGRAM DEĞERLENDİRME SÜRECİ VE MODELLERİNİN ETKİLERİ

3.1. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMLERİNE PROGRAM DEĞERLENDİRME SÜRECİNİN ETKİLERİ

Bu kısımda, girişimcilik eğitimi ve program değerlendirme süreci, girişimcilik eğitimi ve program değerlendirme aşamaları, girişimcilik eğitimi ve program değerlendirme yaklaşımları, girişimcilik eğitimi, lee cronbach ve program değerlendirme yaklaşımları, girişimcilik eğitimi, Mcneil ve program değerlendirme yaklaşımları konularına yer verilecektir.

3.1.1. Girişimcilik Eğitimi ve Program Değerlendirme Süreci

Girişimcilik eğitiminin program değerlendirme sürecinin başarısının sağlanmasında plan dahilinde hareket edilerek izlenecek belirli aşamalar bulunmaktadır⁶². Bunlar;

1. Programın genel duruşunun belirlenmesi,
2. Programın niteliğinin tüm detaylarıyla ortaya çıkması,
3. Programın öğrenme düzeyinin açığa çıkması ve bilinebilir olması,
4. Programın yol haritasının belirlenmesi,
5. Değerlendirme yöntemlerinin duruma ve pozisyona göre güncellenmesi,
6. Değişikliklerin programa yerinde ve zamanında uyarlanabilmesi,
7. Veriler ve sonuç arasındaki anlam bütünlüğünün korunabilmesi,
8. Sonuçların tespit edilip, karşılaştırılmalı olarak gözden geçirilmesi.

Girişimcilik eğitiminin program değerlendirme sürecinin hızlı, etkin, dinamik bir şekilde planlanmasına bağlı olarak hata payı minimize edilebilecektir. Programda değerlendirme süreci yeni program ile dönüştürülmesi kararlaştırılan ilkelerin girişimci boyutuyla ne oranda içselleştirildiğinin anlaşılması noktasında çok önemli bir ölçüt olarak karşımıza çıkabilmektedir⁶³.

Değerlendirme süreci, alınan geri bildirimlere bağlı olarak yeni düzenlemeler yapıp eksikliklerin giderilmesine yönelik çalışmaların başlangıç noktasını oluşturarak programın sürekli dinamik kalmasını sağlamak noktasında çok önemli bir işlevi yerine getirdiği görülebilecektir.

Değerlendirme sürecinin fonksiyonlarından bir diğeri de programda belirlenen hedeflerin öğrencide ne ölçüde karşılık bulduğunun tespit edilmesine yaptığı

⁶² Mustafa Aydın, *Eğitim Yönetimi Kavramlar, Kuramlar, Süreçler, İlişkiler*, Hatiboğlu Yayınevi, Ankara, 1994, ss. 95-106.

⁶³ Ali Balcı, *Etkili Okul Geliştirme Kuram, Uygulama ve Araştırma*, Pegem Yayınları, Ankara, 2002, ss. 10-22.

katkının yanında somut verilerle eğitim sürecinin etkin ve verimli hale sokulmasında başat bir rol üstlendiği anlaşılabilecektir.

3.1.2. Girişimcilik Eğitimi ve Program Değerlendirme Aşamaları

Girişimcilik eğitimi değerlendirme sürecinin bütünsel ve kuşatıcı olarak görülebilmesine bağlı olarak program yapıcılarının sonuca ulaşma adına önemli bir adım atmış oldukları ve başarıya kestirme yoldan ulaşabildikleri görülebilecektir. Bu bağlamda program değerlendirme sürecinin temel aşamaları aşağıdaki gibi sıralanmıştır⁶⁴.

1. Anlamın kesinleştirilmesi
2. Amacın belirlenmesi
3. Anahtar tarafların belirlenmesi
4. Olanakların ve engellerin belirlenmesi
5. Yanıt aranacak soruların belirlenmesi
6. Tasarımın kesinleştirilmesi
7. Verilerin toplanması
8. Verilerin çözümlenmesi
9. Sonuçların açıklanması ve ilgililere bildirilmesi

Girişimcilik eğitimi program değerlendirme sürecinde belirli bir plan dahilinde hareket edilebildiği ölçüde değerlendirme anlamsal bir niteliğe bürünebilecek ve beklentileri karşılayabilecektir. Programın yapısal bir bütünlüğe oturabilmesi ve kusurlu yönlerinin açığa çıkarılmasında değerlendirme sürecinin başrol bir pozisyonda olduğu görülebilecektir.

Girişimcilik eğitimi program değerlendirme sürecinin etkili ve başarılı olabilmesinde izlenmesi gereken aşamalar bulunmakla birlikte Fitzpatrick ve arkadaşları konuyu 3 başlık altında toplamışlardır, bunlar;

1. Planlama,
2. Uygulama,
3. Değerlendirme olarak ifade edilmiştir.

Bir programın temel yapısının saptanmasında en kestirme ölçüt değerlendirme mekanizmalarının hangi kriterlere göre teşkil ettiğinin bilinmesiyle tam olarak anlaşılabilecektir⁶⁵.

Girişimcilik eğitim programı, değerlendirme süreci istenen hedefe ulaşabilmesi

⁶⁴ Aytaç Açıkalın, *Teknik ve Toplumsal Yönleriyle Okul Yöneticiliği*, Pegem Yayınları, Ankara, 1998, ss. 19-36.

⁶⁵ Emine Bozkurt, "Eğitim Yöneticisinin Özellikleri, Yeterlikleri", *Öğretmen Dünyası Dergisi*, Ankara, 1998, ss. 56-68, s. 61.

doğrultusunda önceden belirlenen planların istenen sonuçları doğurup doğurmadığı ve programın mükemmelere ulaşabilmesi adına teknik imkanlar son sınırına kadar kullanılabilir mi gibi sorulara verilecek olumlu cevaplar ölçüsünde programın değerlendirilmesi döngünün önemli bir parçası haline gelebilecektir.

3.1.3. Girişimcilik Eğitimi ve Program Değerlendirme Yaklaşımları

Girişimcilik eğitimi, program değerlendirme sürecine bağlı olarak programın ne şekilde değerlendirileceğinin belirlenmesi ve hangi tipte girişimci profili yetiştirmeye kriter olmasına göre tasarlanıp yürütülmektedir. Program değerlendirme, sürece etki eden tüm girdiler ve çıktılarıyla birlikte çok kapsamlı bir süreç olduğu için en başta yapılması gereken husus değerlendirmenin hangi amaca hizmet ettiğinin tespit edilerek sınırlılığının ortaya konulması ile olmaktadır⁶⁶.

Özellikle girişimcilik eğitimi, program değerlendirme sürecinin eğitim yararına destek sağlaması noktasında programın baş aktörleri olan eğitimci ve idarecilerden başlayarak programa maddi destek sağlayan tüm tarafların programdan neyi hedeflediklerinin belirlenmesi sürecin sağlıklı bir zemine oturabilmesi açısından çok önemlidir. Değerlendirme sürecinin hedefe ulaştığının göstergesi ise değerlendirme sorularının uygun olarak belirlenmesi, kesin yargılara ulaştıracak genellemelere ortam hazırlaması ile anlaşılabilir.

3.1.4. Girişimcilik Eğitimi, Lee Cronbach ve Program Değerlendirme Yaklaşımları

Girişimcilik eğitimi programının niteliğini geliştirmek için hangi sistemden hareketle en doğru ve en kesin yargılara ulaşılacağı noktasında bilim adamları arasında görüş ayrılıklarının bulunması, işin doğasına ve bilimin ruhuna uygun bir durum olarak karşılanmalıdır. Programın amacının ve yönteminin ortaya konmasında değerlendirme yöntemlerinin çeşitliliği, farklı görüşlere kapı aralayarak yeni tartışma platformları oluşturarak doğru bilgiye ulaşma gayretine imkan sağlamasında büyük rol oynayabilmektedir⁶⁷.

Lee Cronbach program değerlendirme yaklaşımlarını birbirlerine karşıt uçlar olarak 2 başlık altında izah etmiştir⁶⁸;

1. Bilimsel (Deneysel) yaklaşımlar
2. Hümanist yaklaşımlar

Bilimsel yaklaşımda objektif kriterler öne çıkarken hümanist yaklaşımda

⁶⁶ Vehbi Çelik, Okul Yöneticilerinin Eğitim Yöneticisi Yetiştirme Politikasına İlişkin Görüşleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fırat Üniversitesi, Elazığ, 1990, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

⁶⁷ İrfan Erdoğan, *Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği*, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2000, ss. 59-73.

⁶⁸ http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_VI/aralik/soner_ozdemir.pdf, (Erişim tarihi: 06.01. 2015)

deneylerin yanlış sonuç verebilecekleri düşünülmektedir. Hümanist yaklaşımı savunanlar, deneysel tasarıda deneklerin yansızlığının sağlanabilmesinin çok zor olduğu, düşünülerek rastlantısal olarak deneye katılanların belirlenmesi ile eğitimin yapısının genel başlıklar halinde sunulmasının bizlere doğru sonuçlar vermeyeceği fikrinden hareketle, özellikle kavramlar üzerinden yoğunlaşmamız gerektiği üzerinde durmaktadır. Özellikle deneklerin seçilmesinde doğallığın sağlanabilmesi ve eğitim hayatının akışı içerisinde incelemelerin yapılarak sonuca ulaşılmasının gerekliliğinin bize doğru değerlendirme yapabilme imkanı sağlayacağını ifade etmişlerdir.

3.1.5. Girişimcilik Eğitimi, McNeil ve Program Değerlendirme Yaklaşımları

McNeil' de, Lee Cronbach gibi program değerlendirme yaklaşımlarını 2' ye ayırmıştır;

1. Konsensüs modeller,
2. Çoğulcu modeller.

Sistemik programı değerlendirenler konsensüs modelleri kullanarak değerlendirme sürecinde sistemik ve deneysel bir yaklaşım izlerler⁶⁹.

Girişimcilik ve diğer bilim alanlarında, değerlendirme sürecinde hedefe ulaşabilmek gayesiyle kişiye özgü veya duruma bağlı ölçme tekniklerinden yararlanılabileceği belirtilmekle birlikte, hedeflerin kişiye göre düzeltilmesine imkan sağlayacak yapılandırmalara gidilmesi sonucunda analiz yapılabilecek duruma gelineceği vurgulanmak istenmiştir.

3.2. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMLERİNE PROGRAM DEĞERLENDİRME MODELLERİNİN ETKİLERİ

Bu kısımda, girişimcilik eğitimleri ve program değerlendirme modelleri, girişimcilik ve tyler'in hedefe dayalı değerlendirme modeli, girişimcilik eğitimleri ve metseffel ve michael modeli, girişimcilik eğitimleri ve provus'un farklar yaklaşımı modeli, girişimcilik eğitimleri ve stake'in uygunluk-olasılık modeli, girişimcilik eğitimleri ve stufflebeam'in bağlam, girdi, süreç, ürün (cıpp) modeli, girişimcilik eğitimleri ve stake'in ihtiyaca cevap vermeye dayalı değerlendirme modeli, girişimcilik eğitimleri ve eisner'in eğitsel uzmanlık/eleştiri modeli, girişimcilik eğitimleri ve saylor, alexander ve lewis modeli, konularına yer verilecektir.

3.2.1. Girişimcilik Eğitimleri ve Program Değerlendirme Modelleri

Program değerlendirme ile ilgili temel yaklaşımların yanında denenmekte olan veya uygulanmakta olan değerlendirme modelleri de vardır. Bu modellerin

⁶⁹ Haydar Taymaz, *Okul Yönetimi "İlköğretim ve Ortaöğretim Müdürleri İçin*, Pegem Yayınları, Ankara, 2003, ss. 54-61.

başlıcaları Tyler, Metseffel, Provns, Stake, Stuffleban, Ersner, Saylor modelleridir. Tyler modeli kendisinden sonraki birçok program değerlendirme modeline ilham kaynağı olmuştur⁷⁰.

Girişimcilik ders programında amacına ulaşamayan veya öğrenci tarafından ütopyik görülüp gerçekleştirilemeyen hedefler varsa bunlar programdan çıkartılıp yerlerine uygulanabilirliği planlanan yeni yöntemler kullanılması önerilebilir.

Girişimcilikte hedefe dayalı değerlendirme sürecinin basamakları şunlardır;

1. Program hedeflerini belirlemek,
2. Hedefleri sınırlandırmak,
3. Hedefleri davranış cinsinden ifade etmek,
4. Hedeflere ulaşıp ulaşılamadığını gösterebilecek durumları belirlemek,
5. Ölçme araçlarını seçmek, geliştirmek,
6. Öğrencilerin başarıları ile ilgili veriler elde etmek,
7. Davranış olarak ifade edilmiş hedeflerle verileri karşılaştırmaktır.

Tyler modelinde hedeflere ulaşma noktasında ne kadar başarılı olduğunun tespit edilmesinde öğretimin başında ve sonunda en az iki kere ölçüldükten sonra kalıcılığını anlamak için tekrar izleme çalışması ile değerlendirilmesinin önemi üzerinde durulmuştur.

3.2.2. Girişimcilik ve Tyler'ın Hedefe Dayalı Değerlendirme Modeli

Tyler hedefe dayalı değerlendirme modeli; eğitimin nihai amacı öğrencide istendik davranışların oluşturulmasıdır. Başta planı yapılan hedeflere ne derece ulaşıldığının tespit edilip bu doğrultuda yeni eklemeler ve çıkarımlar yapılarak programın düzene sokulması Tyler modelinin ana dayanak noktasını oluşturmaktadır⁷¹.

Girişimcilik eğitimlerinde birey davranışlarının sürekli kritiğe tabi tutulup eğitim programının öğrenci üzerinde bıraktığı etki hassasiyetle takip edilerek değerlendirme yapılması önemli yararlar sağlayabilecektir.

3.2.3. Girişimcilik Eğitimleri ve Metseffel ve Michael Modeli

Metseffel ve Michael Modeli; hedefe dayalı modellerden bir diğeri de Metseffel modelidir. Genel hedeflerin yanında özel hedeflerin uygulanabilirliği ile birlikte öğrenci üzerinde bıraktığı etkilerin gelişmiş ölçme ve değerlendirme araçlarıyla

⁷⁰ Özyurt Demirel, "Türkiye'de Program Geliştirme Uygulamaları", *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1992, ss. 27-43, s. 35.

⁷¹ Mustafa Sağlam ve İsmail Yüksel, "Program Değerlendirmede Meta-Analiz ve Meta Değerlendirme Yöntemleri", *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Dergisi*, 2007, ss. 175-188, s. 181.

değerlendirilmesinde etkin olarak kullanılan bir modeldir⁷². Girişimcilik eğitimlerinde hedeflerin yanında özel hedeflerin uygulanabilirliği üzerinde durulması uygulamada yararlı sonuçlara neden olabilecektir.

Metseffel modeli, programda kullanılan verilerin, programın iskeletini oluşturduğunu ve yapılacak değerlendirmelerin bu kalıp üzerinden yapılmasını öngörmektedir. Metseffel ve Michael modeli daha önce yapılmış çıkarımlardan hareketle programın etkinliğini arttıracak yeni çağdaş uygulamaları hesaba katarak program hakkında öngörülerde bulunmaktadır.

3.2.4. Girişimcilik Eğitimleri ve Provus'un Farklar Yaklaşımı Modeli

Provus modeli programın işlerliğinin programın her aşamasında denetlemesini sağlaması açısından önemli bir modeldir. Programın ne kadar uygulanabilir olduğu ve program standartlarının ne ölçüde tatbik edilebildiği farklar modelinin her aşamasında kıyaslanabilir bir ölçüt olarak verilebilmektedir⁷³. Girişimcilik eğitimlerinde de programın işlerliğinin programın her aşamasında denetlemesini sağlaması ilgili öğrencilerin çalışmalarını kontrol etmelerinde önemli kolaylıklar sağlayabilecektir. Programların denetleme aşamaları 5 başlık altında incelenebilir:

1. Provus modelinin ilk aşaması olan tasarım aşaması, belirlenen ilkelere standartların ne ölçüde birbirlerini karşıladıklarını ve ihtiyaçlarına cevap verdiklerini belirlemektedir.

2. Aşama oluşturma aşamasında programın icra edilişi ile başta belirlenen ilkelere uygunluğu arasındaki durumsal farklar yazılı olarak belirtilir.

3. Aşama süreç aşamasında, eğitimde rol oynayan eğitmen, öğrenci ve personel ilişkileri süreç içerisinde değerlendirilir.

4. Aşama mukayese ve sonuç aşamasıdır, hedefler bazında kazanımların ne ölçüde gerçekleştiğinin mukayesesi yapılarak sonuç değerlendirilir.

5. Aşama maliyet aşamasıdır, programda sarf edilen her türlü enerjinin ilkesel değerlere ulaşmada ne derecede başarılı olduğu diğer programlarla karşılaştırılarak kritik edilmektedir.

3.2.5. Girişimcilik Eğitimleri ve Stake'in Uygunluk-Olasılık Modeli

Stake'in uygunluk ve olasılık modeli 3 aşamadan oluşmaktadır, bunlar;

1. Girdiler,
2. İşlemler,
3. Çıktılar şeklinde sınıflandırılmıştır. Bu sırama girişimcilik programının ana

⁷² Mehmet Öztürk, *Fonksiyonları Açısından İşletme ve Yönetim*, Papatya Yayıncılık, Ankara, 2003, ss. 16-40.

⁷³ Büyükalın, a.g.e., ss. 25-46.

unsurlarını birbirlerine tamamlar mahiyettedir. Programın artıları ile beraber eksik giderilmesi gereken yanlarının da görülmesine olanak sağlamaktadır⁷⁴. Programın girdi bölümü, eğitimsel faaliyetlere başlamadan önce öğrencinin geçmiş başarı durumunun bilinmesi veya çıktı bölümüne yön verecek argümanların hesaba katılarak programa başlanmasıdır.

Girişimcilik bilim dalında işlemler bölümü, iletişim kaynaklı olarak her türlü etkileşimin yaşandığı bölümdür. Eğitimin tüm aktörlerinin süreç içerisinde birbirleriyle olan tutum ve davranışlarının meydana geldiği bölümü içermektedir. Çıktı bölümü ise programdan beklenen başarı seviyesini vurgulayan bölümdür. Hedeflere ne ölçüde yaklaşıldığı ayrıca önem kazanmıştır. Hedeflenen ile ortaya çıkan ürünün mukayesesi yapılarak her ikisini eşitlemek için gayret gösterilmektedir. Programa iştirak edenler programın her aşamasını kritik ederek sonucu değerlendirebilmektedirler.

3.2.6. Girişimcilik Eğitimleri ve Stufflebeam'in Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün (CIPP) Modeli

Stufflebeam, "girdi-süreç" ve "ürün konsepti" altında modelini geliştirmiştir. Değerlendirme boyutuna ayrıca parantez açılarak sistematik olarak yapılmasını öngörmektedir.

Girişimcilik programından beklenen ile ürünün kıyaslanmasını yapmak için veriler toplanmakta ve programın geleceğine ışık tutacak kararlar alınması gerekmektedir. Stufflebeam başlangıçta çevresel faktörlere bağlı olarak verilerin toplanması gerektiğinden hareketle, programın amaçlarının bu eksene göre belirlenmesi gerektiğine özel parantez açmıştır. Yapılan çalışmalara bağlı olarak gerçekleştirilemeyen hedeflerin peşinden niçin sorusu sorularak bu sorulara cevaplar aranmaktadır⁷⁵.

Girdi bölümünde, hedefler ulaşmaya bağlı konsept oluşturulabildiğine dayalı olarak sorular sorulup cevaplar alınmaktadır. Örnek olarak öğretim şekilleri öğrencilerin psiko-motor yapısına uygun mu? Süreç bölümünde, uygulamaya yönelik sıkıntıların farkında olmak, hedeflere ulaşmayı hızlandıracak bilgi akışını temin etmek ve programın işlerliğinin nabzını tutmak açısından programın en kritik aşamalarındandır.

Değerlendirme bölümü, program üzerinde söz sahibi olan kişilere programın niteliği hakkında somut bilgilere bağlı olarak programı test ederek yürütülebilirliği hakkında karar verildiği bölümdür.

⁷⁴ Sönmez, a.g.e., ss.1-17.

⁷⁵ http://www.lebiblyalkin.com.tr/dergi_icerik_p.asp?dicerik_id=13&dergi_id=22, (Erişim tarihi: 22.01.2015).

3.2.7. Girişimcilik Eğitimleri ve Stake'in İhtiyaca Cevap Vermeye Dayalı Değerlendirme Modeli

Girişimcilik programının uygulanmasında hangi sıkıntılar ortaya çıktı? Programda hedeflenen amaçlar doğrultusunda anahtar rol oynayan olaylar nelerdir? Program beklentileri karşıladı mı gibi, programın niteliğine yönelik eleştirel sorular sorularak değerlendirme yapılmalıdır⁷⁶.

3.2.8. Girişimcilik Eğitimleri ve Eisner'in Eğitsel Uzmanlık/Eleştiri Modeli

Eisner modeli programın meydana getirdiği değişikliklerin eğitimci ve öğrencide bıraktığı izden hareketle dışarıdan gözlemlenen değişikliklerin eleştirel bakış açısıyla tanımlanmasıdır. Özellikle akademik yeterliliğe sahip kişilerin eğitim faaliyetlerini objektif olarak değerlendirerek yapmaları gerektiği üzerinde durmaktadır⁷⁷. Girişimcilik eğitim faaliyetlerini objektif olarak değerlendirecek akademik yeterliliğe sahip eğitimcilerin yetiştirilmesi önemli yararlar sağlayabilecektir. Girişimcilik eğitimlerinde yer alan programın niteliğini arttırmak için ufuk açıcı sorular sorulması gerektiği ve programın tüm unsurlarının sürece dahil edilerek katılımcıların yapıcı anlamda tepkilerinin öğrenilerek programın niteliğinin artırılmasının hedeflenmesi gerekmektedir.

3.2.9. Girişimcilik Eğitimleri ve Saylor, Alexander ve Lewis Modeli

Saylor-Alexander-Lewis modeli değerlendirme biçimlerini analiz ederek yapılandırma yoluna gitmiştir⁷⁸. Modelde özellikle cevabı aranmakta olan sorulardan bazıları şunlardır ve bu sorular girişimcilik programın niteliğini arttırmak içinde önemli faydalar sağlayabilecektir;

1. Program hangi hedef kitleye ulaşmayı amaçlamaktadır.
2. Başlangıçta belirlenen hedefler ile ulaşılan sonuçlar arasındaki uyum beklentileri karşılamış mıdır?
3. Modelin uygulayıcıları kimlerdir?
4. Kullanılan araştırma yöntemleri doğru olarak seçilmiş midir?
5. Sonuç olarak öğrenciden beklenen davranış kalıpları nelerdir? gibi asimetrik sorular sorularak sürece etki eden tüm katmanların ortaya çıkarak değerlendirmenin bu bağlamda yapılması gerektiği üzerinde durmaktadır.

⁷⁶ Büyükalan, a.g.e., ss.62-79.

⁷⁷ Açıklan, a.g.e., ss. 65-73.

⁷⁸ Öztürk, a.g.e., ss. 85-99.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ VE PROGRAM DEĞERLENDİRME UYGULAMALARI

4.1. PROGRAM DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ BAZI TEMEL KAVRAMLAR

Bu kısımda, program değerlendirmenin amacı, program değerlendirme süreçleri, program değerlendirme ve karar vermeye katkısı konularına yer verilecektir.

4.1.1. Program Değerlendirmenin Amacı

Programın bilimsel kimlik kazanabilmesinin ve bilimsel bir bakış yakalayabilmesinin şartlarının başında değerlendirme aşaması gelmektedir. Program değerlendirmenin temel amaçlarını şu başlıklar altında toplayabiliriz;

1. Programın aşamalarını ayrı ayrı kritiğe tabi tutmak amacıyla,
2. Hedeflere ne oranda yaklaşmış olduğunun anlaşılması amacıyla,
3. Programın bilimsel bir bakış açısıyla irdelenip eksikliklerin net olarak görülebilmesi gayesiyle,
4. Programın maliyeti ile sonuç arasındaki ilişkiyi tespit edebilmek düşüncesiyle,
5. Program süresince kilit rol oynayan unsurların tespit edilmesi gayesiyle,
6. İstatiksel verilere dayanılarak analitik çıkarımların yapılabilmesine destek sağlamak amacıyla, değerlendirme faaliyetleri yapılmaktadır⁷⁹.

4.1.2. Program Değerlendirme Süreçleri

Üç farklı türde değerlendirme yapılarak program değerlendirme de kararlar alındığı görülebilmektedir. Bunlar, yansıtıcı, biçimlendirici ve düzey belirleyici olarak gruplandırılmaktadır;

1. Yansıtıcı değerlendirme, program işlerlik kazanmadan önce hazırlanmış modelin uzmanların görüşleri ve düşünceleri alınarak uygulanabilirliğinin sorgulanmasına bakılarak yapılan değerlendirmeleri içermektedir.
2. Biçimlendirici değerlendirme, mevcut programın aksayan yanlarının belirlenmesi ve bu doğrultuda problem görülen yerlerin çözümlenmesi adına yapılan değerlendirme faaliyetleri biçimlendirici değerlendirme olarak tanımlanmaktadır.
3. Düzey belirleyici değerlendirme, programların eskisi ile yenisi arasındaki öğrenme etkinliğinin programın öncesi ve sonrası uygulamalarına bakarak kıyaslanmasının yapıldığı değerlendirme etkinliğidir.

⁷⁹ Selahattin Ertürk, *Eğitimde Program Geliştirme*, Yelkentepe Yayınları, Ankara, 1984, ss. 60-78.

4.1.3. Program Değerlendirme ve Karar Vermeye Katkısı

Program geliştirme, değiştirme ya da tamamen kaldırmanın kararı değerlendirmeden gelecek sonuçlara bağlı olarak yapıldığını söyleyebiliriz. Program değerlendirme verilerine göre analizler yapılarak uzmanlar eşliğinde programın devam edilebilirliğinin kesin kararına varılabilmektedir. Öğrencilerin genel olarak standardı ne oranda yakaladıklarının ölçülmesine bağlı olarak programın niteliğine dönük daha sağlıklı öneriler yapılabilecektir⁸⁰.

Değerlendirme ölçütlerine bakılarak öğrencilerin bireysel yeteneklerinin ortaya çıkmasına ve potansiyellerinin belirlenip açıklanmasına imkan sağlanmalıdır. Sürece müdahale edilebilmesindeki temel koşul değerlendirme ölçütlerine ve sunulan verilere bağlı kalınarak düzenlemenin yapılabilmesidir. Neyin yapılması gerektiği sorusunun cevabını alabilmek ve yapılacak olan uygulamanın güvenilirliğinin tespit edilebilmesine bağlı olarak değerlendirme sonuçlarının modern bilimin ışığında irdelenip gerçekleştirilebileceği görülebilecektir.

4.2. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRME UYGULAMALARININ SAĞLADIĞI AVANTAJLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu kısımda, öğrencilerden geri bildirim alınması konusunda girişimcilik eğitim programı değerlendirmesinin etkileri, öğrencilerin eksikliklerini belirlemede girişimcilik eğitim programı değerlendirmesinin etkileri, öğrencilerin öğrenim düzeylerini belirlemede girişimcilik eğitim programı değerlendirmelerinin etkileri, yeni ihtiyaçların belirlenmesinde girişimcilik programı değerlendirmelerinin etkileri, geleceğe yönelik tahminlerin yapılabilmesinde girişimcilik programı değerlendirmelerinin etkileri, paydaşların başarısının ölçülmesinde girişimcilik eğitim programı değerlendirmesinin etkileri, eğitimin önündeki engellerin kaldırılmasında girişimcilik eğitim programı değerlendirmesinin etkileri, yenileşme ve geliştirilmede girişimcilik eğitim programı değerlendirmesinin etkileri konularına yer verilecektir.

4.2.1. Öğrencilerden Geri Bildirim Alınması Konusunda Girişimcilik Eğitim Programı Değerlendirmesinin Etkileri

Girişimcilik programı değerlendirme boyutu öğrenci merkezli karar alma sürecinde önemli bir fonksiyonu üstlenmektedir. Programın üstlendiği misyonun başarıya ulaşılma derecesinin ölçülmesindeki rolü ile birlikte öğrenciden alınan geri bildirim göre yeni yapılandırmalara gidilmesinde değerlendirme aşamasının önemi yadsınamaz bir gerçek olarak ortaya çıkabilmektedir⁸¹.

⁸⁰ Öztürk, a.g.e., ss. 55-61.

⁸¹ Durmuş Ali Özçelik, *Okullarda Ölçme ve Değerlendirme*, ÖSYM Eğitim Yayınları, Ankara, 1981, ss. 20-44.

Girişimcilik, program değerlendirme aşaması sona eren çalışmanın bitiş pozisyonunu belirlemekle kalmayıp yeni oluşacak sürecin temellendirilmesine de kaynaklık etmesine bağlı olarak üzerinde hassasiyetle durulmayı hak eden bir aşamadır.

Girişimcilik program değerlendirme aşaması, asla bir oldu-bitti şeklinde görülmeyip dinamik bir durum alış perspektifiyle irdelendiği ölçüde, eğitimde taşların tekrar usulünce yerine oturtulması çalışmasına rehberlik yapması işlevini yerine getirebildiği görülebilecektir.

4.2.2. Öğrencilerin Eksikliklerini Belirlemede Girişimcilik Eğitim Programı Değerlendirmesinin Etkileri

Değerlendirme mevcut koşullarla eğitimin içeriğinde yapılan düzenlemelerin ihtiyacı ne oranda karşıladığının tespit edilmesidir. Eğitimi planlayanların ve müfredatı oluşturanların eğitimde uyguladıkları tekniklerle hedefe ulaşabilme derecelerinin ölçülmesine değerlendirme denir⁸².

Değerlendirme süreci, girişimcilik programına yöneltilen eleştirilerin yeniden şekillendirilmesi ve eksikliklerin hangi alanlarda ortaya çıktığının tespit edilerek yeniden nasıl şekillendirileceğinden hareketle konseptte yapılacak olması gereken düzenlemeler hakkında fikir vererek verimliliğin artırılmasına hizmet etmektedir.

Program değerlendirme, akademik olarak eğitimin problemleriyle ilgilenenlere programın niteliğinin beklentileri ne oranda karşıladığının ipuçlarını vermekle birlikte uzmanların program hakkında görüşlerinin biçimlendirilmesinde aktif rol oynamaktadır.

4.2.3. Öğrencilerin Öğrenim Düzeylerini Belirlemede Girişimcilik Eğitim Programı Değerlendirmelerinin Etkileri

Öğrencilere yönelik uygulanan programın kişisel gelişimlerine ne derece olanak verdiği ve öğrencilerin kendilerine uygun eğitim modeliyle desteklenebilirliğinin ölçülmesi değerlendirme ile olabilmektedir.

Değerlendirme sonucunda eğitimin kalite kontrolü tekrar gözden geçirilerek döngünün sağlam temeller üzerinde faaliyet göstermesi sağlanmaktadır⁸³. Değerlendirme mekanizması, sürecin içinde olarak girişimcilerin kişisel becerilerini geliştirmelerine imkan sağlayıp destekleyecek şekilde dizayn edilmeli ve dinamik bir süreçte takip edilebilmelidir.

Değerlendirme mekanizması, eğitimde aşağıdaki amaçlara hizmet etmelidir:

⁸² Ali Balcı, *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Teknik ve İlkeler*, Tdfo Bilgisayar- Yayıncılık, Ankara, 1995, ss. 44-52.

⁸³ Halil Tekin, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Mars Matbaası, Ankara, 1977, ss. 45-56.

1. Girişimcilerin öğrenim durumunu tespit etmek.
2. Girişimcilerin hedefe ulaşabilme derecelerinin dökümünü yapmak.
3. Öğrenim faaliyeti içerisinde kullanılan yöntemlerin amaca ne kadar hizmet ettiğinin çerçevesini oluşturmak.
4. Değerlendirme ile birlikte sonucun analiz edilebilirliğini sağlayarak uygun tedbirler alınmasının ilk adımını oluşturmak.

4.2.4. Yeni İhtiyaçların Belirlenmesinde Girişimcilik Programı Değerlendirmelerinin Etkileri

Değerlendirme, programın önemli bir aşaması ve sürekli bir yönünü oluşturmaktadır. Programın içeriği konusunda etkili fikir teatisi yapabilmeyen ilk şartı, başlangıçta belirlenen hedeflere bağlı olarak dönütün ne oranda alındığının tespit edilebilmesidir ki, değerlendirme aşaması tam da bu noktada kurtarıcı bir can simidi gibi programın her aşamasını tanıma imkanı sağlamaktadır⁸⁴.

Değerlendirme aşamasında, programın eğitimci ve öğrenciye bakan yönleriyle genel değerlendirilmesi yapılarak programın tekrar gözden geçirilip yeni ihtiyaçların belirlenmesinde hayati bir rol üstlendiği anlaşılabilecektir.

Değerlendirme süreci girişimcide hedefe dayalı davranış değişikliklerinin görülmesinde aktif rol oynamaktadır. Değerlendirme süreci girişimcinin gelecekteki başarılarına yön verebilme özelliğinde olması, sürece gerekli hassasiyetin gösterilmesini lüzumlu kılabilir.

Programın işleyişinde faaliyet gösteren tüm katmanlar, değerlendirme aşamasının etkin analiz edilmesine bağlı olarak gerekli görülen düzenlemeleri yaparak yol haritalarını şekillendirecek ve geleceğe daha emin adımlarla yürüyebileceklerdir.

4.2.5. Geleceğe Yönelik Tahminlerin Yapılabilmesinde Girişimcilik Programı Değerlendirmelerinin Etkileri

Değerlendirme süreci belli ölçütlerle ve günümüzün teknolojik imkanlarının rehberliğinde yapılmalıdır. Değerlendirme yapılırken özellikle verilerin yol göstericiliğine bakılarak modern ülkelerle kıyaslama yapılarak yerel sonuçların yanıltıcı etkisi en aza indirilmeye çalışılmaktadır⁸⁵.

Değerlendirme süreci, sonuçları anlayacak donanımda uzmanların gözetiminde değerlendirilerek, tavsiyeleri dikkate alınarak, programın niteliği üzerinde genel bir beyin fırtınası, sürecin sağlıklı ilerlemesi adına son derece

⁸⁴ Mehmet Fuat Turgut, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*, Nüve Matbaası, Ankara, 1990, ss. 56-69.

⁸⁵ Varış, a.g.e., ss. 23-39.

önemlidir. Sonuçlar süreçten etkilenenlere bildirilerek çalışmanın başarısı ve geleceği hakkında istişare yapılarak oluşan profile bakılarak program hakkında düzenlemeler yapılabilecektir.

4.2.6. Paydaşların Başarısının Ölçülmesinde Girişimcilik Eğitim Programı Değerlendirmesinin Etkileri

Değerlendirme çalışması, biten bir faaliyetin son aşamasını ve başlayacak faaliyetin ilk aşamasını oluşturmaktadır. Değerlendirme çalışmasıyla eğitim paydaşlarının ne oranda başarıya ulaşmış tatminkar bir dönüt alındığını gösteren en temel ölçüdür⁸⁶.

Rakamsal veriler ışığında düzenli hareket planları oluşturulmasının önü açılmış olabilecektir. Uygulanan faaliyetlerin verimliliğinden yola çıkarak daha organize adımlar atılabilmesinin önü açılabilir. Program değerlendirme ile ham veriler çizelgeye aktararak somut öneriler yapılabilecek netlikte olabilmeli ve uzmanlar eşliğinde yapılacak ilavelerle programa en son şekli verilebilmelidir.

4.2.7. Eğitimin Önündeki Engellerin Kaldırılmasında Girişimcilik Eğitim Programı Değerlendirmesinin Etkileri

Ülkemizde değerlendirme öğrenci endeksli düşünülmektedir. Eğitimci ve veli beklentilerinin karşılanmasının değerlendirilmesi hak ettiği ilgiyi gördüğünü belirtmek çok güçtür. Modern, gelişmiş ülkelerde değerlendirme aşaması çok katmanlı olarak ele alınmasına bağlı olarak eğitim önündeki engellerin süratle halledilebildiği görülebilecektir⁸⁷.

Değerlendirme süresince eğitimin nasıl gerçekleştiği sorusuna cevap aramakla yetinilmeyip süreç içerisinde harcanan emek, masraf ve zamanın sonuca yansıma derecesinin görülebilmesine olanak tanındığı ölçüde değerlendirme aşamasının bilimsel kimliğe büründüğü görülebilecektir. Eğitimde rol alan tüm katmanların değerlendirilmesi, eksikliklerin tespit edilip düzeltmelerin objektif olarak yapılması, yeni programlara kaynak sağlayacak ve örneklik teşkil edebilecektir.

4.2.8. Yenileşme ve Geliştirilmede Girişimcilik Eğitim Programı Değerlendirmesinin Etkileri

Program yönetiminin sürekliliği toplumun beklentilerini karşılama noktasından fikir üretilmesini gerekli kılmayla alakalı bir konudur. 21. yy'den itibaren sosyo-ekonomik dinamiklerin sürekli değişkenlik göstermesine bağlı olarak programın

⁸⁶ Burhanettin Dönmez, "Okul Güvenliği Ve Okul Yöneticisinin Rolü", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, Ankara, 2001, ss. 50-63, s. 57.

⁸⁷ Lütfi Ilgar, *Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi*, Beta Basım, İstanbul, 2000, ss. 69-75.

verimliliğini devam ettirmesinin zorluğu kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Program değerlendirme, toplumun demokratikleşme endeksine bağlı hareket etmelidir ki canlılığını ve sürekliliğini sağlayabilsin⁸⁸.

Programın başarısının, istihdamın orantılı olarak yapılması, ücretlendirmenin adil ölçüler içerisinde sunulması ve her türlü planlamanın rasyonel ölçüler içinde yapılması gibi faktörlerin tümünün etkisiyle gerçekleşeceği düşünülmeli ve bu doğrultuda uzmanlar tarafından tedbir alınmasının zorunluluğu ortaya çıkabilmektedir.

Programda değerlendirmenin modern nitelik kazanmasında göz ardı edilmemesi gereken husus, çevre düzenleme ve doğayı koruma gibi günümüzün duyarlılık bekleyen konularını teşvik edecek ve yapılacak yeni projelerle ödüllendirecek şekilde hazırlanması, önemli rol oynayabilmektedir.

⁸⁸ Hazal Yazar, İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğretim Liderliği, Marmara Üniversitesi, İlköğretim Anabilim Dalı, İstanbul, 2002, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

BEŞİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ PROGRAMI UYGULAMALARI VE GİRİŞİMCİLİĞİN BİLEŞENLERİ

5.1. GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ PROGRAMI UYGULAMALARININ MEVCUT DURUMU VE GELİŞMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu kısımda, girişimcilik programı eğitimlerinin vizyonu, girişimcilik programı eğitimlerinin amaçları, girişimcilik programı eğitimlerinin temel yaklaşımı, girişimcilik programı eğitimleri aktif öğrenme yöntem ve teknikleri, girişimcilik programı eğitimlerindeki gelişmeler, girişimcilik programı eğitimlerinde yeni düzenlemelerin rolü, girişimcilik programı eğitimlerinde öğrenme alanları konularına yer verilecektir.

5.1.1. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Vizyonu

Yeni girişimcilik programının vizyonu Türk kültürünü ve tarihini kavramış, insan hakları ve demokratik değerleri içselleştirmiş, çevreye karşı sorumluluk bilinciyle hareket eden, mevcut bilgiyle yetinmeyip bilgiyi sosyal şartlara göre kavrayan, bilimsel tekniklerin ışığında ve yol göstericiliğinde bilgiyi arayan, sorgulayan ve elde ettiği kazanımları toplumun hizmetine sunma çabası içerisinde olmanın hazzını yaşayabilecek vatandaşlar yetiştirmek şeklinde özetleyebiliriz⁸⁹.

Programın içeriğine bakıldığında ilk dikkat çeken özellik bütüncül bir metodla sosyal bilimlerin her ilkesinin diğeriyle olan bağı dikkate alınarak hazırlanıp şekillendirilmesidir.

Girişimcinin vizyon oluşturma sürecinin ilk basamağında risk alabilme becerisine bağlı olarak yeniliklere açık olmasının yer aldığı görülebilecektir. Özellikle küreselleşmenin oluşturduğu rüzgarın yerel duygu ve düşüncelere yaptığı tahripkar etkinin önüne geçmek ve milli değerlerin yaşatılıp gelecek nesillere aktarımının günümüz şartlarına göre sağlanabilmesinin amaçlandığı söylenebilir. Girişimci yerel kimliğini odak noktaya almadan hareketle yaşadığımız çağa entegre olmayı hedeflediğini söyleyebiliriz.

5.1.2. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Amaçları

Girişimci hak ve sorumluluklarını bilen, ürettiklerini toplumun istifadesine sunan, zamanımızın teknik imkanlarını ve donanımlarını kullanarak edindiği kazanımları ve değerleri yaşayarak topluma doğal olarak rehberlik yapan bir profil çizerek, topluma destek ve katkı sağlayan kişidir⁹⁰.

Girişimci yaşadığı toplumu çok iyi bir şekilde etüt edip anlamakla yetinmeyip

⁸⁹ Birol Vural, *Eğitim Öğretimde Planlama*, Hayat Yayıncılık, İstanbul, 2004, ss. 41-56.

⁹⁰ Aytaç, a.g.e., ss. 55-73.

kendisinden değerler katarak katılımcı bir duruş sergileyerek destek sağlamayı amaçlamaktadır.

Girişimcilik programı, geleceğin girişimcisine yerel bir bakış açısıyla yetinmeyip dünya ölçeğinde bir bakış açısı yakalayıp mevcut durum üzerinde etkili şekilde beyin jimnastiği yapabilmeye duyulan ilgiyi kazandırarak, girişimciye geniş perspektiften bakabilme ayrıcalığını kazandırabilmeyi amaçladığını söyleyebiliriz.

Girişimcinin, eleştirel bakış açısı ile toplumun beklentileri ile mevcut durumu mukayeseli olarak değerlendirebilmenin karşılaştırmasını yaparak toplumun eksik görülen yanlarının farkına vararak çözüm getirici bir yaklaşımla yeni projeler üretebilecek kazanımlara özel olarak önem verdiği görülebilecektir.

5.1.3. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Temel Yaklaşımı

Girişimcilik programı, girişimciyi tecrübelerinden yola çıkarak hayata katılımını sağlamayı, karşısına çıkan engellerde doğru karar almayı, sorunlardan kaçmak yerine çözüm yolları geliştirmesine öncelik veren bir alana çektiği görülebilecektir.

Girişimcilik programı hayatın her basamağında aktif olarak bulunmayı ve hayata kendinden bir şeyler katmanın mutluluğunu hissettirip yapıcı bir şekilde destek sağlamayı hedefleyen bir görünüm gösterebilmektedir⁹¹. Her girişimcinin farklı özelliklerinin zenginliğe dönüşmesi hedeflenerek toplumsal standartların yüksek tutulmasının yanı sıra toplumsal barışa da destek sunularak huzurlu bir geleceğin yapıtaşlarının atılmasına da yeni programla birlikte olanak sağlanabilmektedir.

Öğrencilere girişimcilik eğitimiyle yenilik getirici bir bakış açısı kazandırılarak var olanla yetinmemeyi, sürekli yeni arayışlarda bulunarak ülkemizin standartlarının yükselmesine katkı sağlanmasının amaçlandığı söylenebilir.

Girişimcilik eğitimi, demokratik eğilimlerin içselleştirilmesine hizmet etmek amacıyla eleştirel düşünme mekanizmalarını geliştirerek fikirlerin gelişip boy atmasına olanak sağlayabilecek ortamın oluşturulması hedeflenerek gelişmiştir. Standartları yüksek toplum olabilmenin ilk adımının atılmasında girişimciliğin itici bir güç olduğu görülebilecektir.

5.1.4. Girişimcilik Programı Eğitimleri, Aktif Öğrenme Yöntem ve Teknikleri

Girişimcilerin yaşamsal tecrübeleri ve kişisel özellikleri dikkate alınarak doğayla etkileşimine paralel olarak yeni öğrenme tekniği ve anlayışı hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Girişimci, bireysel farklılıklardan hareketle bireylerden beklenen tutum ve davranışlarını geliştirmelerine özen göstererek sağlam bir temele

⁹¹ Demirtaş, a.g.e., ss. 65-73.

dayanan hedefler belirlemelerine yardımcı olabilmektedir⁹².

Girişimcilik programı ile bireysel farklılıkların yanı başında girişimcilerin ilgi ve gereksinimlerini karşılayabilecek bir öğrenim alanı oluşturarak hayatına yön verilip hedef belirlemesine özen gösterilmiştir. Programın içeriğinin hayatın gerçekleriyle bağıntılı olarak girişimcilerin kendilerini geliştirebilecekleri, kendilerini ifade edebilecekleri bir standardın yakalanmasına olanak sağlayacak şekilde planlanıp hazırlanması gerektiği kanısına varılabilecektir.

Özellikle girişimcilik programının standart kalıplarla icra edildiğine dair yapılan yorumlar sıkça yapılmaktadır. Yeni programla girişimcinin sosyal hayatta aktif olarak rol alması sağlanılarak, ilgisinin ve motivasyonunun artmasına teşvik ediciliğiyle birlikte girişimcinin kendi becerilerinin ortaya çıkmasına olanak sunacak şekilde hazırlandığı görülebilecektir.

5.1.5. Girişimcilik Programı Eğitimlerindeki Gelişmeler

Girişimcilik programı, eğitimlerinde bireyin toplum içinde varoluşsal durumunu gerçekleştirebilmesine destek sağlamak gayesiyle coğrafya, tarih, sosyoloji, ekonomi, psikoloji, antropoloji, siyaset, hukuk, felsefe gibi öğrenme alanlarının bir bütün altında birleştirilmesini içeren, sosyal bilimlerle vatandaşlık konularını yansıtan, insanın etkileşiminin tüm yönleriyle araştırıldığı, öğretim anlayışının bütününden hareketle oluşturulmuş bir öğretim dersi olarak tanımlanmaktadır⁹³.

Günümüzde geçerli olan sistem, öğrenciler üzerinde isteksizlik oluşturduğu, bilgiye ulaşma noktasında öğrenciyi gayrete getiremediği, konuları yaşamdan örneklerle desteklemediği, eleştirel düşünmeye kapı aralayamadığı dikkate alındığında girişimcilik dersi üzerinde yapısal yeni düzenlemelere gidilmesinin kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkacağı anlaşılabilecektir.

Yeni program, dersin konusu, sistematiği, öğrenciye verilmiş şekliyle istek ve ihtiyaçları modern ölçüler çerçevesinde karşılayabilmesi, hedefleri toplumun beklentileri doğrultusunda kazandırma amacına ulaşmak düşüncesiyle oluşturulabilmelidir.

5.1.6. Girişimcilik Programı Eğitimlerinde Dikkate Alınması Gereken Hedefler

Girişimcilik programının temel hedefi, Milli Eğitimin koyduğu hedefler ekseninde bireyin kendisinden başlayarak yaşadığı toplumu ve Dünya'yı kendi istek ve becerileriyle kavramasına yardımcı olup katkıda bulunmaya zemin teşkil etmek

⁹² Büyükalın, a.g.e., ss. 100-104.

⁹³ MEB, *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, MEB Yayınevi, Ankara, 2006, ss. 26-33.

olarak ifade edilebilir⁹⁴.

Girişimcilik programıyla ulaşılmak istenen hedeflerin başında öğrencinin perspektifini yerel sınırlardan küresel olana doğru genişletmek ve öğrenciye bu doğrultuda bir bakış açısı kazandırmak gelmektedir. Düşünce ölçeğini dünya standartlarına göre ayarlayan öğrenci, kendisine yeni bir form katarken, pergelin sivri ucunu kendi medeniyet haritası üzerinde tutabildiği takdirde sadece etkilenen olmaktan çıkıp etkileyen olabilmeye doğru önemli bir adım atmış olabilecektir.

Girişimcilik programında kavram haritasının sınırları geniş tutularak hem eğitimci hem de öğrenciye geniş bir alanda düşünme ve hareket kabiliyetinin verilmesi amaçlanarak sosyal olayları anlamada daha etkin bir rol oynaması sağlanabilecektir.

5.1.7. Girişimcilik Programı Eğitimlerinde Yeni Düzenlemelerin Rolü

Sosyal bilimciler, bilimsel bilgiyi üretirken diğer yandan bilginin geniş kitlelerin istifadesine sunulması, girişimcilik programı eğitimleri sosyal yaşamın tüm unsurlarında etkin rol alabilmenin yanı sıra başında iyi vatandaş kavramının temellerinin nasıl atılacağı ve neler olduğu fikrinden hareketle toplumun beklentilerini de kapsayacak şekilde bireylerin yetişebilmesi⁹⁵ geleceğin girişimcilerinin sağlam bir zemin üzerinde hareket etmelerinde öncü bir rol oynayabilecektir.

5.1.8. Girişimcilik Programı Eğitimlerinde Öğrenme Alanları

Girişimcilik programı öğrenme alanlarını belirlerken süreklilik esası üzerinde yapılandırmaya gittiği görülebilecektir. Özellikle 2. kademedeki daha organize bir bakış açısı ve kavramları birbirleri ile irtibatlandırarak öğrenmeyi etkin duruma getirdiği görülebilecektir⁹⁶. Her girişimcinin kendi kapasitesindeki farklılığa bağlı olarak göreceli kazanımların üzerinde durularak kıyaslama ve karşılaştırma metodu ile öğrencilerin öğrenme alanı geniş tutularak sorulara daha kapsamlı ve geniş açılı cevap verebilmelerinin önü açılabilir.

Girişimcilik programı, öğrenme alanlarının oluşmasında ve ünitelerin konu içeriğinin belirlenmesinde öğrencileri aktif bir şekilde öğrenmeye sevk ederek, zeka alanlarını geliştirmeye matuf olarak beyin fırtınası yapılmasına altyapı olabilecek stilde planlandığı görülebilecektir⁹⁷.

Günümüzün gelişmiş öğrenme stratejilerinden yararlanarak hazırlanan programda, konular tespit edilirken içine kapanık, sessiz, diyaloga kapalı girişimci

⁹⁴ Mustafa Safran, "İlköğretim Programlarında Yeni Yaklaşımlar Sosyal Bilgiler", *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 2004, ss. 44-55, s.48.

⁹⁵ Abdullah Demirtaş, *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Dünya Bankası Yayınları, Ankara, 1997, ss. 45-48.

⁹⁶ Ata Bahri, *Sosyal Bilgiler Ünitesi Kavramı Üzerine Bazı Düşünceler Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*, Pegem A Yayınları, Ankara, 2009, ss. 43-53.

⁹⁷ Safran, a.g.e., ss. 22-34, s. 28.

profilinin oluşmasını engelleyici olmakla yetinmeyip, katılımcı, aktif, incelemeye sevk edici ve literatüre merak uyandıran bir anlayışın gelişmesine ortam hazırlayacak şekilde girişimcilik programının hazırlandığı anlaşılabilir.

Girişimcilik programında öğretim alanları belirlenirken, 21.yy'ın profiline uygun bireyler kazandırılmasını teşvik etmek, ana hedeflerin başında bulunmaktadır. Girişimcilik programı, her çeşit insan sorunlarına çözüm geliştirici olarak bireyin kendisinden bir şeyler bulabileceği zemine oturtulmaya çalışıldığı görülebilecektir. Konular tespit edilirken günümüzün ivedilikle cevap bekleyen, acil önlemler alınmasını gerektiren meselelerini açıklayıcı mahiyette ünitelere yerleştirilerek hazırlanması gerektiği görülebilecektir.

5.2. GİRİŞİMCİLİK PROGRAMI EĞİTİMİ UYGULAMALARININ SAĞLAYACAĞI AVANTAJLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu kısımda, girişimcilik programı eğitimlerinin öğrencilerin gelecekteki yaşamlarına yön verme rolü, girişimcilik programı eğitimlerinin yeni gelişmelere etkileri, girişimcilik programı eğitimlerinin öğrencilere verilebilecek becerilere etkileri, girişimcilik programı eğitimlerinin temel kavramların öğrenilmesine etkisi, girişimcilik programı eğitimlerinin değişimlerin takibine etkisi, girişimcilik programı eğitimlerinin toplumsal çevre ilişkilerinin geliştirilmesine etkisi, girişimcilik programı eğitimlerinin yeni sistem geliştirilebilmesine etkisi konularına yer verilecektir.

5.2.1. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Öğrencilerin Gelecekteki Yaşamlarına Yön Verme Rolü

Girişimcilerin gelecekteki yaşamlarına yön vererek kendi konumuna uygun davranışların geliştirilmesine öncülük etmesi yeni girişimcilik programının çıkış noktasını belirlemesine rehberlik etmektedir. Kişisel niteliklerin ve öğrenme becerilerinin artan bir ivme ile geliştirilmesini amaç edinerek öğrenmenin etkili bir şekilde gerçekleşmesini temel gaye edinir⁹⁸.

Eğitimin günümüzde karşılaştığı en büyük problemlerin başında kalıcılığı yakalayamama ve sürekli başkalaşım geçirerek formatla oynanması gelmektedir. Programla sürekli oynanması programların sistematik bir düzlem çerçevesinde eleştirilebilmesini ve değerlendirilebilmesini güçleştirmiş olması, eğitimde kalıcı bir vizyon oluşturulabilmesinin lüzumunu kendiliğinden ortaya çıkarabilmektedir.

Girişimcilik programı ile öğrencilerin geleceğe yönelik hedeflerine çağın gereksinimlerini karşılayabilecek ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde uyum

⁹⁸ Şeref Tan, *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme*, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2005, ss.16-25.

göstermelerine katkıda bulunabildiği ölçüde, program vizyon oluşturabilecektir.

5.2.2. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Yeni Gelişmelere Etkileri

Yukarıdaki sıralamadan da anlaşılacağı üzere yaşamın tüm karelerini içinde barındıran bir merkezde olması nedeniyle girişimcilik programına bütüncül bir bakış açısıyla bakılabilmelidir. Amaç hazırlama kıstaslarına göre yapılandırılarak, girişimciliğin doğasında yer alan yaklaşımların net bir şekilde ortaya çıkarılmasına katkı sağlanarak, imkanlar çerçevesinde girişimcilik programının yapısının oluşturulduğu gözlemlenmektedir⁹⁹.

Program hazırlanırken dikkatlerden kaçmadığı anlaşılan çok önemli diğer bir kıstas, zamanın gelişen şartlarından esinlenilerek programda düzeltmeler ve ilaveler yapılması öngörülerek, girişimcilik programının ucu açık bir şekilde yapılandırılarak hazırlanmış olmasına dikkat gösterilmeli ve bu doğrultuda perspektif geniş tutulabilmelidir.

5.2.3. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Öğrencilere Verilebilecek Becerilere Etkileri

Girişimcilik programında doğrudan kazandırılacak olan beceriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır¹⁰⁰

Tablo-1 Girişimcilik Programı Eğitimleri Programında Öğrencilere Verilebilecek Beceriler¹⁰¹

Üniteler	Öğrencilere Verilecek Beceriler
1. İşletme Bilgileri Öğrenimi	Bilimsel genelleme yapma
2. İç Girişim	Tüketici tercihlerinin nedenleri
3. Girişimcilikte Yenilik	Çıkarımda bulunma
4. Ülkelerin Kaynakları	Girişimcilik
5. Ülkemiz ve Dünya	Araştırma
6. Elektronik Yüzyıl	Yaratıcılık
7. İletişim ve İnsan İlişkileri	İletişim

Tabloya bakıldığında özellikle ilk aşamada öğrencinin bilimsel olan bilgiyi ayırt edebilmesi ve yapacağı araştırma ve incelemeleri, öğrendiği bilimsel kalıpların

⁹⁹ MEB, a.g.e., ss. 21-29.

¹⁰⁰ [Http://library.cu.edu.tr/tezler/6928.pdf](http://library.cu.edu.tr/tezler/6928.pdf), (Erişim Tarihi: 13.12.2014).

¹⁰¹ MEB, a.g.e., ss. 30-32.

ışığında anlayabilmesinin sağlanması dikkat çekmektedir.

Tablolardan anlaşılan önemli bir nokta da öğrencinin bilgiyi ne şekilde işlevsel duruma getirip, zihninde nasıl anladığına kapı aralayabilmesine olanak sağlanabilmesi ve bu sayede girişimci bir kimlik kazanması sağlanarak elde ettiği donanımlarla çevresine yarar sağlayarak girişimci olabilmesinin önünün açılabilmesine olanak sağlayacak şekilde hazırlanmış olmasıdır.

5.2.4. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Temel Kavramların Öğrenilmesine Etkisi

Birçok bilgiyi birleştiren, düzenleyen ve eğitimin de amaçlarının başında yer alan mevzulardan biri de kavramlardır. İktisat, finans, ekonomi, işletme gibi temel disiplinlere ait kavramlar bilgisi sayesinde kendi kimliğimiz başta olmak üzere yaşadığımız dünyanın sınırlarını anlama yolunda mesafe kat edebileceğiz¹⁰².

İnsanların elde ettikleri becerileri yapılandırıp organize etmelerinde kullandıkları anahtar kelimelere kavram denir. Kavramların insan zihninde algılanış biçimi yer ve zamana göre farklılıklar gösterebileceğinden dolayı kişiden kişiye farklılıklar arz edebilir.

Derlerde eğitimcilerin kavramları doğru yerde ve doğru zamanda kullandığı ölçüde, öğrencinin zihnindeki yanlış kavram algısı giderilerek bilimsel kavramın sağlam zemine oturtulması sağlanabilecek ve her öğrenci aynı tepkiyi vererek öğrenmenin sağlam temellere oturmasının önü açılacaktır.

Çok disiplinli bir çalışma alanı olan girişimcilik dersinde kavramların etkili olarak öğretilmesinin sonuçları aşağıdaki gibidir;

1. Girişimcilerin çevreye karşı olan ilgilerini arttırmak,
2. Girişimcilerin başarı düzeylerini geliştirmek,
3. Konunun içselleştirilebilmesini sağlayabilmek,
4. Girişimci ilgisini sürekli canlı tutmak,
5. Girişimcinin doğru ve yanlış olanı ayırt edebilmesini sağlamak.
6. Problem çözme ve akıl yürütme becerilerini kazandırmak.

Konuyla ilgili kavramların isimlerinin genelden özele doğru karşılıklı ilişkilerine göre şematik gösterimine kavram haritası denir. Kavramlar arası bağlantıları rahat anlayabilmeleri noktasında kavram haritaları önemli bir argüman olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁰³.

Girişimcilik dersinde kavram haritalarının kullanılması öğrencilerin zihninin doğru olan noktaya kanalize edilip konu ve anlam bütünlüğünün sağlanmasında

¹⁰²http://journals.manas.kg/mjsr/oldarchives/vol11_issue22_/64-1748-1-pb.pdf, (Erişim Tarihi: 06.07.2014).

¹⁰³ Erden, a.g.e., ss. 47-52.

pozitif etki sağlayabilecektir.

Kavram haritasıyla öğrencinin derse ilgisi canlı tutularak dersin sıkıcı bir atmosferde geçmesinin önü alınmakla birlikte konuların zihinde daha kalıcı hale gelmesi sağlanabilecektir. Kavram haritasıyla bellekler de daha önceden yer etmiş bulunan doğru zannedilen yanlış algılamaların önüne geçildiğinde girişimcilik dersinin bilimsel bir zemine oturup daha sağlam temeller üzerinde yükselebileceği anlaşılabilir.

Kavram haritasıyla, girişimcilik programına karşı ilgisiz duran öğrenciler de derse kazandırılabilir ders motivasyonu sürekli güçlü tutulabildiği gibi öğrenimin tüm aşamalarında öğrenci davranışlarının kontrol edilebilirliği sağlanabilecektir. Herhangi bir konuyu araştırırken konuyla alakalı kavramların adlarının genelden özele doğru karşılıklı ilişkilerine göre şematik gösterimine kavram haritası denir¹⁰⁴. Girişimcilik dersi kavram içeriği geniş bir yelpaze etrafında örgütlenen bir derstir. İlköğretim öğrencilerinin zihinlerinde kavramların yerine oturması öğrenci düzeyine göre farklılıklar gösterebilmektedir.

5.2.5. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Değişimlerin Takibine Etkisi

Girişimcilik programı, yeni bir değişimi beraberinde getirerek kendisinden başlayarak ülkesine ve yaşadığı çevreye duyarlı bir insan tipi geliştirmeyi hedef almaktadır. Programın öncelikli hedefi vatandaşlık hak ve ödevlerini bilerek sorumluluk alabilen bireyler haline gelerek, toplumsal problemlerde yapıcı rol üstlenebilerek çözüme katkı sağlayabilecek donanım ve pozisyonda olabilen nesiller yetiştirebilmek olduğu görülebilecektir¹⁰⁵.

Girişimcilik programı, sadece mevcut bilgilerle yetinmemeyi aşılıyarak, araştırıp inceleyerek yeni bilgi deryalarına yelken açmayı teşvik edici bir mahiyette olduğu görülebilecektir. Girişimcilik programının, potansiyel birikimleri harekete geçirici bir nitelikte olmakla beraber toplumsal meselelerde aktif olarak rol oynayarak vatanına ve ülkesine hizmet edebilmek gayesiyle toplumsal kimlik edinebilmeye yönelik uygulamalı etkinliklere ağırlık verdiği görülebilecektir.

Klasik programların dünyadaki gelişmeleri takip etmekten uzak görünmesi, sadece demokrasi ve insan hakları gibi popüler konuları izlemekle yetinmesi, girişimcilik programına duyulan gereksinimin sebepleri arasındadır¹⁰⁶.

Günümüzde hızla gelişen bilgi teknolojisine ayak uydurabilmek devletler için hayati önemde olduğu için kendini yenileyebilme ve yaşanan çağa ayak uydurabilmek için devlet eliyle eğitime büyük yatırımlar yapılabilmektedir.

¹⁰⁴ [Http://acikarsiv.atauni.edu.tr/browse/507/585.pdf](http://acikarsiv.atauni.edu.tr/browse/507/585.pdf), (Erişim Tarihi: 13.12.2014).

¹⁰⁵ MEB, a.g.e., ss. 27-29.

¹⁰⁶ Taymaz, a.g.e., ss. 55-75.

Eğitim, mevcut olana yeni form katmak ve popöler olanın takip edilmesi olarak algılanan toplumların, ilerlemesinden söz edilmesi güçleşebilmektedir. Girişimcilik programı, standart kalıplarla belli konulara eğilmek yerine çok seslilik ve çeşitliliği ilke edinerek girişimcilik alanına yeni bir bakış açısı getirebilme temelinde öğrencilerin zihin haritasını canlı tutabilmeyi amaçladığı söylenebilir.

Eski müfredat programında özellikle proje ödevi gibi derslerin sadece teorik olarak klasik kalıplarla öğrencilere aktarımının dersin işlenişinde sıkıcılığa yol açtığı ve pratik deneyimle desteklenmediği ölçüde kalıcı olunamayacağı bilindiği için yeni programda öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini motive edici argümanların kullanılmasına büyük önem verildiği söylenebilir.

5.2.6. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Toplumsal Çevre İlişkilerinin Geliştirilmesine Etkisi

Eski öğretim usullerinin eksikliği, girişimcilik faaliyetlerini bireylerin toplumsal çevreleriyle ilişkilerini incelemekle yetinmiş olmasından kaynaklanmaktadır.¹⁰⁷.

Günümüz şartlarında girişimcilik programı, bireylere yeni ufuklar kazandırmayı aşilayarak, bireylerin demokratik toplumda olması gereken konumlarını betimleyen ve yaşamları boyunca etkin bir vatandaş olmanın ana unsurlarını veren bir eğitim sistematiğidir. Kısacası girişimcilik programı, bireyin toplumsal alanda edilgen bir konumda olmayıp daha aktif rol oynamasını teşvik edebilecek düzenlemeleri içermesine destek sağladığı ölçüde girişimcilik programlarının popülaritesinin doğal olarak artacağı ve dersin belleklerde silinmez izler bırakabileceğini söyleyebiliriz.

5.2.7. Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Yeni Sistem Geliştirilebilmesine Etkisi

Eski programlarda gözlemlenen öğrencilerin okumaya, öğrenmeye ve okula karşı aşırı düzeyde isteksiz olması; mevcut programlarda bilgi yoğunluğunun fazla olması sebebiyle ve konuların zamanında bitirilememesi kaygısı, ezberciliğin tekdüzeliğiyle birleşerek, konu tam anlamıyla öğrenilmeden diğer konulara geçilmesi; çocukların psiko-motor gelişimine uygun olmayan konuların programda bulunması çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayamaması; okulda öğrenilen bilgilerin gerçek yaşamda kullanılabilirliği arasındaki anlam örgüsünün sağlanamaması; programın genel hatlarıyla bir bütünlük arz etmemesi, 1.sınıftan başlayarak 8. sınıfın sonuna kadar kavram bütünlüğünün tam olarak sağlanamaması, derslerin birbirlerini destekleyecek paralellikte olmaması sonucu bireylerin zihin haritalarının tam olarak şekillenmemesi ve ders içi etkili iletişime geçemeyip kendisini ifade edemeyen

¹⁰⁷ Demirtaş, a.g.e., ss. 56-63.

bireyler haline gelmesi yeni programa gereksinim duyulmasının sebepleri arasında gösterilebilir¹⁰⁸.

Girişimcilik programlarının aldığı yeni vizyon ile birlikte yukarıda örnekleri görüldüğü gibi eski sistemin arızalarının tanıları konularak, düzeltme yollarına gidilerek uygulamalı bir disiplin alanı olan girişimciliğin hayatımıza bakan yönlerine daha çok vurgu yapılması sağlanacak ve bu sayede girişimcilik programının hak ettiği ilgiyi görmesini teşvik edebilir bir rol üstlenilebilecektir.

5.3. GİRİŞİMCİLİĞİN BİLEŞENLERİ VE ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNE ETKİLERİ

Bu kısımda, yeni girişimler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, yeni işler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, yeni hizmetler ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, kendini yenileme ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, sürekli yenilik anlayışı ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, şirket önderliği ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, öğrenci yönlülük ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, iç girişimcilik ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, risk alma istekliliği ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, proaktiflik ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri, rekabetçi agresiflik ve öğrencilerin girişimcilik eğilimine etkileri konularına yer verilecektir.

5.3.1. Yeni Girişimler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Eğitim, yeni girişimlerin hayata geçirilmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Öğrencilerin girişim performansının artırılması için uygulamanın tanıtılması ve girişimcilerin kapasitelerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin ne istediğinin bilinmesi, yeteneklerinin anlaşılması ve fikirlerinin alınması girişimin daha çabuk gerçekleşmesine neden olabilecektir. Girişim fikirlerini pazarın ihtiyacına göre planlayan öğrenciler daha başarılı olabileceklerdir¹⁰⁹.

5.3.2. Yeni İşler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Belirsiz ve karmaşık ortamlarda yenilik düşüncesiyle hareket etmek, rekabet ortamına yeni bir soluk kazandırır. Yeniliğin, kurumda ve piyasada oluşturacağı etkiye bağlı olarak kabul edilip içselleştirilmesi kolaylaşacaktır. Girişimcilik programları hazırlanırken eğitimci, öğrenci, veli tarafından memnuniyetle karşılanarak kafalardaki soru işaretlerine tatminkar cevap verilebildiği ölçüde kalıcı

¹⁰⁸ Selahattin Kaymakçı, "Yeni Sosyal Bilgiler Programı Neler Getirdi?", *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Ankara, 2009, ss. 130-145, s. 137.

¹⁰⁹ M. James Sinkula vd., "A Framework for Market – Based Organizational Learning: Linking Values, Knowledge and Behavior," *Journal of the Academy of Marketing Science*, 1999 – 2001, ss. 305-318.

olacaktır. Hazırlanan programla öğrencilerin yeni fikirler üretmesinin önü açılacaktır¹¹⁰.

Girişimcilik faaliyetleri, gelecekle ilgili karar almak açısından kavşak noktasında bulunan öğrenciye ilham kaynağı olacak argümanları kullanmasını teşvik edici mahiyette olabilmelidir. Ülkelerin kalkınması, girişimci düşünceye sahip vizyon sahibi öğrencilerin desteklenmesiyle paralel doğrultuda olduğu görülebilecektir. Girişimcilik faaliyetleri ile okullar salt bilgi üretme yeri olmak algısında kurtulabileceklerdir. Girişimcilik, öğrenciyi, günü kurtarma anlayışından uzaklaştırıp, uzun vadeli projeler geliştirmesine kaynaklık edebilecektir.

5.3.3. Yeni Hizmetler ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Yeni hizmet kavramı, orijinal hizmet, geliştirilmiş hizmet ve değiştirilmiş hizmet tercihlerini kapsar. Tamamen yeniden tasarlanmış hizmete orijinal hizmet denir. Geliştirilmiş hizmet, öğrenci talep ve isteklerine göre şekillenerek tasarlanmıştır. Değiştirilmiş hizmet, eğitimde köklü değişiklikler yaparak öğrencilere sunulan kapsamlı bir kavramdır¹¹¹.

Öğrencilerin aldıkları eğitim türünün, girişimcilik eğilimlerini oluşturmada çok etkin rol oynadığını söyleyebiliriz. Öğrencilere tolerans düzeyi yüksek, girişimci duygularını tetikleyen ve potansiyellerinin açığa çıkmasına öncülük etmesini teşvik eden müfredat programlarının, modern dünyada örneklerinin giderek arttığı görülebilecektir.

Öğrencileri iş hayatına hazırlamakla kalmayıp, kişilik özelliklerinin ve girişimci eğilimlerinin açığa çıkarılmasına yardım edecek müfredat programı Türkiye'nin uzun vadede önünü açacak projelerin geliştirilmesini sağlayabilecektir.

5.3.4. Kendini Yenileme ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Kendini yenileme, bazı uzmanlar tarafından girişimcilik olarak tanımlanmıştır. Yeni düşüncelere açıklık ve perspektifin geniş tutulması girişimciliğin itici gücüdür. Özellikle eğitim alanında yeni düşüncelerle ortaya çıkmak, yeni fikirlerin öncülüğünü yapmak, alternatif çözüm yolları geliştirmek girişimcilik kapsamında değerlendirilebilir. Hiç söylenmemiş olanı söyleyerek yeni teşebbüslere kapı aralayabilmek çok önemlidir¹¹².

Kurumların kendi bünyelerinde yenileşmeyi sağlayabilmeleri, girişimci fikirlerinin yol göstericiliğinde yapılanmaya gidilmesiyle gerçekleşebilecektir. Eğitim

¹¹⁰ Zahra Shaker vd., "Contextual Influences on The Corporate Entrepreneurship - Performance Relationship: A Longitudinal Analysis", *Journal of Business Venturing*, 1995, No.10, ss. 45-49.

¹¹¹ Philip Kotler, *Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation and Control*, 7th edition, Prentice Hall Inc., New Jersey, 1991, ss. 308-312.

¹¹² David William Guth and Ari Ginsberg, "Guest Editors' Introduction: Corporate Entrepreneurship", *Strategic Management Journal*, 1990, 11 (5), ss. 5-15.

kurumunun çıkarları gözetilerek zekanın inceliklerinin ortaya konulmasıdır girişimciden istenen. Girişimciden istenilen diğer husus, çevresel şartların belirlediği doğrultuda yapılanmaya bağlı kalınarak üst akıl oluşturabilmesidir. Girişimciliğin olmadığı eğitim kurumlarında doğal olarak durağanlık ve zamanla yozlaşma başlayabilecektir.

5.3.5. Sürekli Yenilik Anlayışı ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Girişimcilik faaliyetleri ile kurumlardaki mevcut sistem eksiklikleri, farklı bakış açılarıyla ortaya konularak sisteme yeni bir soluk getirilir. Girişimci faaliyetleri, toplum tabanında istenilen etkiyi oluştururlarsa eski müfredatlarının olumsuz yönlerinin yerine modern olanı ikame etmek kolaylaşacaktır. Girişimcinin eğitim sistemine tavsiye ettiği fikirlerin istenilen etkiyi oluşturması büyük önem taşımaktadır. Toplumun beklentilerine uygunluk ölçüsünde değişim başarılı olacaktır¹¹³.

Eğitim alanındaki dönüşüm faaliyetlerinin, tepeden inme şekliyle kısa sürede öğrenciler tarafından hazmedilemeyeceği bilinen bir gerçektir. Eğitim gibi hayati bir konuda girişimcilerin en çok ihtiyaç duyduğu destek, entelektüel destek ve teşviklerdir. Toplum nezdinde kabul gören şahısların, yenilik düşüncesini teşvik etmesi toplumu cesaretlendirmekle birlikte girişimciye can suyu olabilmektedir. Girişimciler, değişimin etkisini arttırabilmek için rol-model insanlar ve entelektüellerin birikimlerinden yararlanmayı ihmal etmemeli ve desteklerini her zaman arkalarında hissedebilmelidirler. Kurumsal yenilik kavramının oluşturulmasında girişimciye sunulacak destek, yeni hammadde kaynağının ortaya çıkarılmasıyla eşdeğer anlamda olduğu bilinciyle hareket edilmeli ve toplumun tüm unsurları bu gerçeğe alıştırlabilmelidir.

5.3.6. Şirket Önderliği ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Girişimci kurumlar, kendi özgün düşüncelerini ustalıkla sahaya yansıtılabilmektedir. Etki alanındaki kitlelere önderlik yapabilmelidir. İhtiyaç halinde ilk akla gelen olabilmelidirler. Kendini sürekli yenileyebilen kurumlar zamanın eskiticiliğinden ustalıkla sıyrılacaklardır¹¹⁴.

Girişimci kurumların çağdaş nitelikte olması, yeni faaliyet alanlarının önünü açmakta kilit rol oynamaktadır. Girişimciliğin rekabetçi boyutlarda olması kurumlara dinamizm katmakla birlikte kurumlara demokratik bir atmosfer kazandırmaktadır. Her girişimci, bireysel yeteneklerini ortaya koymakta eşit imkana ve özgürlüklere

¹¹³ James J. Chrisman vd., "Toward A Reconciliation of The Definitional Issues in the Field of Corporate Entrepreneurship", *Entrepreneurship Theory and Practice*, Spring, 1999, ss. 11-28.

¹¹⁴ Zahra Shaker vd., "International Corporate Entrepreneurship and Firm Performance: The Moderating Effect of International Environmental Hostility", *Journal of Business Venturing*, No.15, 2000, ss. 472-475.

kavuşturulursa, gizli kalmış kabiliyetlerin açığa çıkması kolaylaşabilecektir.

Okul idarecileri, girişimci yapıda olan eğitimcilere esnek davranarak, performanslarını rahatlıkla sergileyebilecekleri imkanlar sundukları takdirde diğer kurumlara farklılıklarıyla ve kimlikleriyle örnek olabilecekler ve adlarından söz ettirebileceklerdir.

5.3.7. Öğrenci Yönlülük ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Öğrenciye dönük hizmetlerin geliştirilmesi, öğrenciye yönelik problemlerin yeni çözüm yollarıyla giderilmeye çalışılması, öğrenciye talepleri doğrultusunda ufuk gösterici projeler sunulması, yeni buluşları teşvik edici kaynak aktarımında bulunma, öğrenci memnuniyeti açısından son derece önemlidir. Kurumsal işleyişin artmasında ve eğitim camiasının tüm katmanlarının işlevselliğinin artmasında, öğrenci bazlı hizmet geliştirmenin çok etkili olduğu görülebilecektir. Bu bağlamda öğrencilerin özgün düşüncede olmalarını sağlayarak, fiziki imkan ve ortam geliştirilmesine dönük çalışmalara hız verildiği takdirde öğrencilerin başarılı olabilmeye ihtimallerinin artabileceği söylenebilir¹¹⁵.

Sanayi devriminin yaşandığı 18. yy'a kadar üretim faaliyetlerinin, dünyada yaşanan coğrafya'ya bağlı kalınarak yapılmasına paralel olarak tarım ve hayvancılıkla sağlandığı görülebilecektir. Üretimin, sadece çevresel şartlara endekli olarak dar çerçevede sürdürülmeye çalışıldığı anlaşılabilecektir.

Sanayi devrimi ile yeni fabrikalar kurulması ve iş alanlarının doğması girişimciliğin miladı olarak kabul edilebilir. Girişimcilik, bu zaman diliminden sonra sürekli genişleyen bir eksende, artan bir ilgiyle 21.yy'ın popüler kavramlarından biri olarak hayatımızda yerini aldığı görülebilecektir.

5.3.8. İç Girişimcilik ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Eğitimin yenileşmesi, niteliğinin artmasında ve eğitimden beklenen neticelerin alınmasında girişimci faaliyetlerin müfredata yansıtılması gerekmektedir. Eğitim kurumlarının hedefsizlikten sıyrılmasında, çağdaş kimlikle adından söz ettirmesinde girişimcilik önemli bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır¹¹⁶.

Öğrencilerin girişimci özelliklere sahip olmasında demografik yapının ve yaşam standartlarının önemli bir rolü vardır. Küresel rekabette Türkiye olarak adından söz ettirebilen ülke olmak istiyorsak bölgeler arasındaki uçurumun kapatılması, ilk öncelikler arasında görülmeli ve bu doğrultuda adımlar atılabilmelidir.

¹¹⁵ Seyit Ahmet Solmaz, Pazar Yönlülük ve Tedarikçi İlişkilerinin İşletme Performansına Etkileri: Otel İşletmeleri Örneği, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ss. 52-55, **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

¹¹⁶ Zahra Shaker, "Environment, Corporate Entrepreneurship, and Financial Performance: A Taxonomic Approach", *Journal of Business Venturing*, 1993, 8 (4), 319-340, ss. 319-323.

Türkiye'nin eğitimde bilgi teknolojilerini genele yayma başarısı, girişimci sayısının dikey bir sıçramaya ulaşmasında öncü bir rol oynayabilecektir. İçsel dinamikleri maksimum ölçekte harekete geçirme nispetinde toplumların rekabet gücü artacak ve küresel dünyada söz sahibi olunabilecektir.

5.3.9. Risk Alma İstekliliği ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Girişimciliğin temel taşı risk almaktır. Eğitim kurumları girişimcileri desteklemekle ekonomik bir yükün altına girmenin yanında, kurumlarına vizyon ve misyon kazandırmaktadırlar¹¹⁷.

Günümüzde girişimciliğe duyulan gereksinim her geçen gün artmaktadır. Müfredat Türkiye'nin dinamik yapısına bağlı olarak girişimciliği teşvik edici mahiyette olmalıdır. Bu bağlamda Ar-Ge ve kalkınma ajansları gibi gizli kalmış unsurların açığa çıkmasının her zamankinden daha fazla önem taşıdığı görülebilecektir.

5.3.10. Proaktiflik ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Girişimci, alternatif fırsatları takip ederek inisiyatif kullanan kişidir. Kurumların modern kimliklerini faaliyete geçirmesi ve girişimcilik ruhuyla hareket etmesi rakiplerinin önüne geçmesi açısından çok önemlidir¹¹⁸.

Eğitim faaliyetlerinin birikmiş sorunlarının arasından sıyrılarak kurum işleyişinde farklılık ve vizyon oluşturulması, girişimcinin vazgeçilmez misyonu olduğu unutulmamalıdır. Girişimci, eğitime yeni bir bakış açısı kazandırabildiği oranda adından söz ettirebilecektir. Girişimciyi ön plana çıkaran, problemleri fırsatlara dönüştürmekteki başarısı ve reformcu kimliğidir diyebiliriz. Eğitimde girişimciliği yeni bir şey icat etmek olarak algılamak çok doğru bir yaklaşım değildir. Girişimci mevcut durumun işleyişine yeni bir fon ekleyerek, monoton gidişata canlılık kazandırmaktaki maharetiyle adından söz ettirebilecektir.

5.3.11. Rekabetçi Agresiflik ve Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkileri

Girişimci, risk üstlenerek kurum faaliyetlerini arttırmada fırsatların peşinden giderek, cesur ve atak davranmada öncü olmalıdır¹¹⁹.

Eğitimin 21. yy'de sağlıklı bir şekilde yol alabilmesinin anahtarı, teorik söylemlerin pratiğe geçilmesindeki maharettir. Devlet işleyişi genel olarak standart hedeflerin tutturulabilmesi olarak karşımıza çıktığı için başarı düzeyi de o nispette olduğu görülebilmektedir.

¹¹⁷ Arnold Schanfield and Michael Miller, "A Sustainable Approach to ERM.", *Internal Auditor*, 2005, April, ss. 79-83.

¹¹⁸ Jeffrey G. Covin vd., "Corporate Entrepreneurship And The Pursuit Of Competitive Advantage", *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 1989 - 1999, 23 (3).

¹¹⁹ Bostjan Antoncic and Robert Hirsch, "Entrepreneurship Construct Refinement and Cross-Cultural Validation", *Journal of Business Venturing*, 2001, 16 (5), September, ss. 495- 527.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Küresel ekonomide klasik öğretilerle ekonomik çarkın işlerliğini sağlayabilmek giderek güçleşmektedir. Yeni fikirler, yeni faaliyet alanları oluşturabilmenin temel şartı, girişimcilerin becerilerini yansıtabilecekleri demokratik ve çevresel şartları oluşturmaktan geçmektedir. Türkiye, girişimcilere fırsat eşitliği sunabilecek altyapısal donanımlara ulaştığı ölçüde 21. yy'da adından söz ettiren bir ülke olabilecektir.

Türkiye, bulunduğu coğrafya itibariyle fırsatlara ve sürprizlere açık bir konumdadır. Eğitim sistemi ve hazırlanan müfredat programları hür teşebbüsü teşvik edip özendirici olmak noktasında ilgi çekici formda hazırlanmalıdır. Türkiye'nin ekonomik sıkışmışlıktan kurtulmasının reçetesi geleceği öngörebilen, vizyonunu gerçeğe uyum içinde hizmet alanlarının içine yönlendirebilen girişimcilerin önünün açılması ve bu doğrultuda eğitim sistemine yeni bir soluk katılmasıyla yakından ilgili olduğu görülebilecektir.

Girişimciler, günü kurtaran kişiler olarak görülmeyip uzun vadede ekonomik değerlere üretkenlikleriyle katkıda bulunan kişiler olarak görülmelidirler. Türkiye'nin içine kapanık bir grafik çizmesi, modern dünyaya entegre olmasının önündeki en büyük engeldir. Girişimcilerin desteklenmesi ve girişimciye gerekli önemin verilmesi, yönetsel ve örgütsel destek sağlanması Türkiye profiline dünya nezdinde itibarının artmasına katkı sağlayacağı unutulmamalıdır.

Girişimcilik eğitimi alan öğrenciler, girişimcilik eğitimi almayan öğrencilere göre daha başarılı olabileceklerdir. Girişimciliğin artması hem öğrenciler hem de ülkenin kalkınması açısından önemli yararlar sağlayabilecektir. Girişimci sayısının artması, bir ülkede açılan işletme sayısını da olumlu yönde etkileyebilecektir. Öğrencilerin hem eğitim hayatında, hem de girişimcilik faaliyetleri sırasında eğitimden kopmamaları olumsuzlukların meydana gelmesini önleyebilecektir.

Türkiye'de girişimcilik eğitiminin çocuk yaşlarda verilebilmesinin altyapısı devlet imkanları kullanılarak sağlanmalıdır. Amerika ve Avrupa ülkelerine kıyasla Türkiye'nin müfredat programı girişimciliği yeterli düzeyde özendirmediği görülebilecektir.

Girişimcilik dersinin girişimcilik duygularının açığa çıkmasında etkin bir ders olmasına bağlı olarak müfredatın girişimciliği özendirmesi gerekmektedir. Türkiye'nin içine kapanık bir grafik çizmesi, modern dünyaya entegre olmasının önündeki en büyük engeldir. Müfredatın ortak kanaat oluşturularak dipten gelen dalgayla şekillendirilmesi, eğitimin sorunlarının sağlıklı bir zeminde değiştirilerek geliştirilmesini sağlayabilecektir.

Girişimciliğin ve yenileşmenin dünya genelinde öneminin artmasına paralel olarak müfredatın serbest biçimde öğrencilerin katılımcılığını ve görüşlerini desteklemesinin yanında, yeni gelişmekte olan girişimci eğilimlerinin somutlaştırılmasının önünü açabilmelidir. Girişimcinin faaliyetlerinin topluma mal edilebilmesi için gerekli paylaşım sistemlerinin oluşturulmasına maddi kaynak sağlanması ve devlet imkanlarının seferber edilmesi girişimcilerin etkinliğini arttıracaktır.

Girişimci ezberleri bozan kimliğiyle toplumda boy göstererek yeni bir vizyon oluşturan kişidir. Yeni fikirlerin üretilmesine yaptığı katkı velev ki başarısızlıkla sonuçlansa dahi kendisinden sonra gelenleri cesaretlendirerek yeni düşüncelerin açığa çıkmasında kilit bir rol oynayabilecektir.

Çağdaş uygarlık seviyesine ulaşma doğrultusunda faaliyet gösteren eğitim kurumlarının, geleceğin karizmatik özelliklere sahip ve değişimin niteliklerine uyum sağlayan bireyler yetiştirmeye öncelik vermeleri gerektiği görülebilecektir.

Müfredat programlarının farklılaşmayı ötekileştirmeden ve kişisel özelliklerin rantabl şekilde değişime entegre olmasını destekleyen yapıda hazırlanması, Türkiye'nin global dünyaya adaptasyonuna doğrudan olumlu katkı sağlayacağı unutulmamalıdır.

Sosyal kalkınma ve teknolojik gelişmenin gerisinde kalmak istemeyen toplumlar, eğitim müfredatlarını girişimcilik kavramını destekleyen argümanlarla planlamaya çalışmalıdırlar. Yeni faaliyet alanlarının oluşturularak toplum katmanlarının yenilik kavramını içselleştirmesi, girişimci düşünceye ve girişimciye sahip çıkılmasıyla ilgili olduğu görülebilecektir.

Sonuç olarak son yüzyılda yaşanan hadiseler göstermiştir ki devletlerin politikaları neoliberallikten liberalliğe doğru bir geçiş göstermektedir. Türkiye bu geçişin sancılarının çok canlı bir şekilde hissedildiği bir ülke olmuştur. Sivil yönetimin baskıya maruz kaldığı dönemlerde yetişmiş beyinlerin kendi doğrularını yansıtabilecekleri ortam bulamamışlardır. Deney ve gözlemlerini dış ülkeler bağlantılı gerçekleştirmeleri Türkiye'nin girişimci sayısını minimize etmekle kalmayarak girişimci ruha sahip bireylerin de cesaretini törpülemiştir.

Ar-Ge'yi etkin olarak kullanan eğitim kurumları, yakaladıkları hava ile diğer kurumlardan farklılık oluşturabileceklerdir. Farklılaşma günümüzün rekabet ortamında eğitimde düzey oluşturma ve ivme yakalanmasında önemli bir işlev görmektedir. Bilgi teknolojilerinden maksimum düzeyde istifade etmek, toplumlara yeni bakış açıları kazandırmakla kalmayarak yeni istihdam alanlarının oluşturulmasına da katkı sağlamaktadır.

Türkiye’de eğitimi ekonomik çıkarlarımız doğrultusunda yapılandırmak ve bu amaçla kaynak aktarımında bulunmak Türkiye’nin lider ülkelerle birlikte anılmasını kolaylaştıracaktır. Türkiye’nin dünyada cazibe merkezi olmasında demokratik unsurları aktif olarak kullanması girişimcilik derslerinin bu çerçeveye oturtularak hazırlanması ve öğrencilerin demokratik anlayışla piyasa ekonomisine girmesi, yerli ve yabancı yatırımcıların Türkiye’ye ilgisini pozitif yönde arttıracaktır.

Eğitimin ihtiyaçlarının ve özellikle sosyal ihtiyaçların karşılanması, günümüzde yeni bir işleyişi kaçınılmaz kılmaktadır. Devlet işleyişi ihtiyaçların bilinip temin edilebilirliğinin sağlanmasında hantal bir yapıda olduğu bilinen gerçektir. İhtiyaç odaklı hareket edildiğinde girişimcilerin liderliğinde harekete geçen öğrenci kulüpleri, sivil toplum kuruluşları, dernekler sosyal ihtiyaçların temininin sağlanmasında önemli bir fark oluşturmaktadır.

Girişimciler yerinde durmaz yapılarıyla eğitimin sorunlarının üzerine gitmekle kalmaz, mevcut olanı iyileştirme ve yeni kompozisyonlar üretilmesini teşvik etmekle yarınlara güçlü Türkiye’si için sürekli beyin fırtınası yaparak alternatifler oluştururlar.

Eğitim tüm süreçleriyle birlikte ele alındığından eğitim kurumu önemli bir ana başlık olarak karşımıza çıkar. Günümüzde gelişmiş ülkelerle yarışabilen bir Türkiye’yi hayal ediyorsak eğitimin çağdaş modern imkanlarla desteklenmesi ve girişimcilik programlarının ufuk açıcı bir standartta bulunması gerekmektedir.

Eğitimde özel eğitime önem verilmeli ve bu konuda çalışmalar yapılmalıdır ve bununla birlikte eğitimciler için de özel öğretim bilgisi, materyal hazırlama vb. konularda hizmet içi eğitim verilerek buna benzer eğitimlerin niteliği artırılmalıdır. Girişimcilik derslerinin anlatışı sırasında materyallere(video, kısa film, slâyt vb...) olabildiğince fazla şekilde yer verilmeli ve öğrenciye bu konuda çalışmalar yaptırılmalıdır.

Cumhuriyetle birlikte kurulan yeni ulus devlet, eğitimde özellikle gençlere büyük önem affetmiştir. Gençleri Cumhuriyet’e sahip çıkıp ona hizmet etmek gayesine uygun yetiştirmek neredeyse devletin bekası için olmazsa olmaz bir durum gözüyle bakılmıştır. Cumhuriyet gençlerini milletin maddi ve manevi değerleriyle yetiştirip ülkesine ve ülküsüne sahip çıkmasını sağlamak düşüncesi girişimcilik programlarının hazırlanmasında ve şekillenmesindeki en temel yapı taşı olarak görülebilmektedir.

Cumhuriyet tarihindeki 1926’dan başlayıp 1998 yılına kadar olan program değişikliklerindeki temel düşünce ve göz önünde tutulan kriter öğrenci ile toplum arasındaki entegrasyonun hızla değişen şartlara adaptasyonu sağlayabilme düşüncesinden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Günümüz müfredatında girişimcilik

programıyla amaçlanan, öğrencilere bu bilincin sağlıklı temeller üzerinde sağlanmasının aşılmasıdır.

Girişimcilik programının isabetli olabilmesi için programı geliştiricilerin her türlü önyargıdan uzak bulunmaları, siyasi referanslarını programa alet etmemeleri, günü kurtarma düşüncesiyle aceleci karar almamaları büyük bir önem arz etmektedir. Bilimsel metotlarla hazırlanmış bir eğitim programı John Dewey 'in "Uygarlığımızın geleceği, bilimsel düşünme alışkanlığımızın gitgide yayılmasına ve derinleşmesine bağlıdır." cümlesindeki temel anlayışa hizmet edecektir.

Bilgi hazinemize yaptığı sayısız dokunuşların yanı sıra girişimcilik programı, geleceğimizin yapıtaşlarını örgülemekle kalmayıp, muğlak kalmış konularda da ipuçlarıyla yol göstericilik vazifesini yerine getirebilmektedir.

Geçmiş hadiselerin günümüze uyarlanabilecek pratikleri hakkında girişimcilik dersi temel referans ders olduğu için girişimcilik programını hazırlayanların günümüzün sosyo-ekonomik şartlarını baz alarak programı olabildiğince esnek tutmalıdırlar. Girişimcilik dersinin sadece retorik bilgilerle geçirilmesinin önü alınmalı "sonuç, ayrıntılarda gizlidir" ilkesiyle, geçirilmesi mümkün olmayan satır aralarına da öğrencinin dikkat nazarlarını çevirebilecek şekilde yapılandırılmalıdır.

Öğrencilerin dünyaya bakış portföyünün geniş tutulması, olaylara ve gelişen hadiselerle dar açıdan bakmak yerine kuşatıcı bir bakış açısının kazandırılabilmesi girişimcilik eğitiminin verilmiş şekliyle yakından ilgilidir. Hiçbir olayın tek bir sebep ve sonuca indirgenemeyeceğinden yola çıkarak dünyada gelişen hadiselerle çok yönlü bakabilme becerisini kazandırabilmek, girişimcilik eğitiminin temel görevlerindedir.

Öğrencide merak duygusunu tetikleyecek, araştırarak öğrenme olanağının öne çıkarılmasını sağlayacak şekilde değerlendirme ölçütlerinin dizayn edilmesi, bireyi cesaretlendirmekle kalmayıp öğrenme ufğunun genişlemesine imkan tanıyabilecektir.

İlköğretim çağındaki öğrenciler 21. yy'da gelişen teknolojik gelişmeler ve artan mobil imkanlara bağlı olarak kendilerini teknolojinin büyüüne kaptırıp çekim gücünden çıkamayabilmektedirler. Böyle bir ortamda ilköğretim öğrencilerini ders ortamına sürüklemenin ve sıkmadan tutabilmenin zorluğu her zamankinden daha fazla olabilmektedir.

Öğrencinin istendik davranış düzeyine ulaşımında ve başarısını arttıracak performansı sergilemesinde girişimcilik alanının rolü belirleyici olabilmektedir. Programı hazırlayanların bu hususa dikkat ederek programı hazırlamaları günümüzde çok önem kazanmıştır. Ders programı, eğitimcilere kolaylık sağlayacak forma dönüştürülerek istenilen hedeflere ulaşılacağı unutulmamalıdır.

Girişimcilik programı öğrencilere devrin öne çıkan değerlerinin kazandırılmasında her zaman kilit rol oynayarak milli ekonomiyi ayakta tutan, kalkındıran, dünya ile olan pozisyonuna yön veren meselelerin öğrenci tarafından idrak edilmesinde önemli bir rol oynayabilmektedir.

Öğrencinin ihtiyaçlarından doğan ve bilimin baş döndürücü değişiminden ilhamını alarak hazırlanan müfredat çalışması, eğitimci ve öğrencileri heyecana getirerek geleceğin girişimcilerinin hareket kabiliyetlerinin artmasına hizmet edebilecek ve güncelliğini, önem derecesini arttıracaktır.

Öğrencilerin görsel, işitsel ve bilişsel yönüne atıfta bulunulacak her etkinlik, öğrencilerin girişimcilik dersinden zevk almasının yanında ders işleniş sürecinin içinde olmasına destek sağlayabilecektir. Dersin verimliliğine etki etmesi açısından ders kitaplarının tasarımına büyük özen gösterilmeli, monotonluktan alabildiğine uzak durulmalı, bilişim dünyasının imkanları sonuna kadar zorlanarak girişimcilik dersinin işleniş zenginleştirilmelidir.

Öğrencinin davranışlarında olumsuz gibi görülen durumlarda tolere edici bir üslupla yaklaşılmalıdır. Aksi durumlarda öğrencinin iç dünyasında daha büyük yara açılabilir. Girişimcilik programının özellikle yükseköğretim çağındaki öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde planlanması gerekmektedir.

Girişimci eğitim faaliyetlerinin, haftalık ders programlarıyla sınırlanamayacağı veya indirgenemeyeceği bir realitedir. Yaşamın tüm katmanlarında öğrenciden beklenen etik değerlerin kazandırılması eğitimcinin önemli görevlerinden biridir. Eğitimcilerin, gerek okul içinde gerek okul dışında bireyin yaşamında kalıcı izler bırakacak, toplumla daha çabuk entegrasyonunu sağlayacak bir amaca hizmet ettiğinin şuurunda olmaları gerekmektedir.

Öğrencilerin hazır bilgiyle yetinmesine son verilerek, bilginin zihinde günümüzün koşulları ve teknik imkanlarıyla yeniden şekillenerek kalıcı olabilmesi sağlanabileceği gibi yeni fikirler üretilerek canlı bir zeminde değerlendirilmesini sağlayabilecek ortam içinde girişimcilik programı gerçekleştirilebilir.

Öğrenme sürecine bağlı olarak yeni öğrenilen bilgilerin eski bilgileri unutturmasına meydan vermemek, tam tersine yeni öğrenilenlerle öncekilerin birbirlerini destekleyip tamamlayabilmesi kavram haritalarıyla gerçekleşebilmektedir.

Her girişimci, aynı kavrama farklı anlamlar yükleyebilmektedir. Kavram haritaları, öğrencilerin özel duruşunu açığa çıkartabilmesi açısından eğitimciyi bilgilendirerek problemlerin aşılmasına destek sağlayabilmektedir.

"Ergenlik Dönemi Değişim Projesi (ERDEP)" ve "gençlerin cinsel sağlık eğitimlerinin desteklenmesi (GCSE)" projeleriyle gençlerin problemlerini yerinde izleyerek geleceğin girişimcilerinin arkadaş ortamıyla veya ebeveyninde cevap

bulamadığı sorunlara cevap vermektedir. Girişimci günlük hayatta karşılaştığı problemlerin üstesinden daha çabuk gelebilecektir. İlerde olması muhtemel yanlışlıklara düşmeyerek gerek okulunda, gerek yaşadığı ortamda kalıcı hatalara düşülmeden bu süreç atlatılmış olarak, geleceğe daha bir güvenle bakılabilecektir.

Eğitim, bireyin yaşamını kuşatan etmenlerin kişiyi ne ölçüde etkileyebileceği ve duruma göre bireyin nasıl bir pozisyon alması gerektiğinin öğretilmesidir. Eğitimin bu bakımdan statik bir izahını yapmak yanıltıcı olabilir. Eğitimle ilgili plan ve proje yaparken daha kompleks bir bakış açısı geliştirmek gerekebilir.

Eğitimin niteliğini arttırmak için eğitimde faal rol alan tüm fertlerin mesleki anlamda doyumunun sağlanması son derece önemlidir. Eğitimin icra edileceği fiziki koşulların çağın ihtiyaçlarını karşılar düzeyde güzelleştirilmesi, verimli bir çalışma ortamının teşekkülü, eğitimin niteliğine ve kalite standardının yakalanmasına hizmet edebilecektir.

Eğitimde yasalarla desteklenmiş güven ortamı ve kolaylıklar sağlanabildiği ölçüde, öğrencilerin istidatlarının inkişaf etmesinin önü açılacak ve öğrenci davranışlarında görülen pozitif özellikler toplum düzeyinde de karşılık bulabilmesine bağlı olarak istikrarlı bir döngü oluşabilecektir.

Girişimcinin kendisinden beklenen rol model olma etkinliğini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirebilmesinin, değişime ayak uydurabilmesinin ve günümüz problemlerine karşı çözüm yolları geliştirebilmesinin ilk şartı eğitimde vizyonun kuşatıcı bir karakterde olup her kesimi kucaklayabilecek nitelikte olmasıyla yakından ilişkili olduğu görülebilecektir.

Eğitimin ana gayesi olan öğrenci davranışlarının istendik seviyeye ulaşabilmesi ve değişikliklere sorunsuzca adapte olmayı gaye edinmesidir. Değerlendirme faaliyeti ise bu sürecin her aşamasının ne derece öğrenci tarafından içselleştiğinin ve kabul edildiğinin anlaşılmasına sağladığı katkı bakımından son derece önemlidir.

Eğitim programları hazırlanırken ergenlik sürecinin oluşturduğu tahribatın etkileri çok iyi irdelenmeli ve araştırmaların verdiği sonuçlar takip edilerek hazırlanmalıdır. Aksi halde eğitimci karşılaştığı problemlerin kaynağından uzakta kalacağından eğitimci--öğrenci ilişkilerini olumsuz etkileyebilecek ve girişimcilik faaliyetleri başlamadan sekteye uğrayabilecektir.

Eğitim programları hazırlanırken, çağının teknolojik imkanlarının da desteğiyle öğrenci, kendisine sunulan bilgileri sorgulayacak, karşılaştıracak, tartabilecek, hayatına uyarlayabilecek bir şekilde öğrenciyi harekete geçirecek şekilde dizayn edilmesi çok büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'de 17 milyon öğrenci ve 700.000 civarında eğitimci olduğu

düşünüldüğünde eğitim programları hazırlanırken dünyanın gelişmiş ülkelerindeki eğitim disiplinleri, sistemleri etraflıca irdelenip Türkiye şartlarına göre olabilirliği ölçüsünde mevcut müfredata girişimcilik faaliyetleri entegre edilmelidir.

Ders kitabı öğrenci ile eğitimci arasındaki koordinasyonun önemli bir materyali olduğu için gereken hassasiyetin gösterilerek hazırlanması gerekmektedir. Dikkatli bir takım çalışması ve iyi bir incelemeyle hazırlanan ders kitabı öğrencilerin hafızasında önemli izler bırakabilecektir.

Ders kitaplarının günümüzde icra etmesi gereken bir diğer önemli fonksiyon ise öğrenciye çeşitlilik kazandırabilme becerisi ve bireylerin farklı bakış açılarına yelken açmasını sağlayabilmesi olarak ifade edilebilmektedir. Öğrencinin tekdüze bir formda meseleleri algılayıp, yaşamı standart bir bakış açısıyla zihninde algılamasını engelleyecek şekilde ders kitaplarının hazırlanması, 'çok sesliliğe' kapı aralaması, bakımından oldukça önemli olabilmektedir.

Özellikle eğitimcilerin dil ve üslup yönünden, öğrenme ve öğretme özellikleri bakımından, tasarım ve düzenleme biçimleri yönünden görüşlerinin dikkatli bir şekilde değerlendirilebilmesi ders kitaplarından istenen sonucun alınabilmesi ve uzun soluklu olabilmesi açısından çok önemli unsurlar olduğu ifade edilebilir.

İnsan-Girişimcilik ilişkisi değerlendirilirken biri diğerinden koparılarak değerlendirilmesi, ikisinin bir diğerinden ayrılamayacağı tartışılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkabilmektedir. Girişimcilik programı ile öğrencinin maddi ve manevi beklentilerine doyurucu nitelikte karşılık bulabilmesi, girişimciyi pozitif yönde etkileyerek, etki altındakilere rekabet duygusunu kazandırmakta teşvik edici rol oynadığı görülebilecektir. Girişimciliğin insanın varlığına kattığı maddi desteğin çok ötesinde insanın psikolojisine yaptığı etki, duygu ve düşüncelerinde bıraktığı iz, yaşama biçimine yön vericiliği ayrıca ele alınması gereken önemli bir durumdur.

Girişimcilikle etkileşimin boyutu sürekli artarak büyüme göstermiştir. Günümüzde insan ve girişimcilik ilişkisinin tahmin bile edilemeyecek boyutlara ulaşmasında bilimsel dayanaklarla sistemin tüm evrelerinin araştırılıp insana bakan yönüyle bunlardan en uygun ve insana fayda sağlayan sonuçlar alınmasından kaynaklandığı söylenebilir. Gelişen bilime bağlı olarak çok uzun süre beklenilmeden pratik sonuçlar alınıyor olması girişimcilik bilimini her zamankinden daha fazla ilgi duyulur hale getirmiştir.

Girişimcilik bilgisinin pozisyonu ve perspektifi büyük bir değişim geçirmektedir. Önemli olan bu değişimi yakalayıp, oluşacak yeni girişimcilik algısıyla büyük devletlerle rekabet edebilir duruma gelebilmektir.

İnsanın yaşadığı çağı doğru algılayıp hayata aktarmasında, insana etkin bir şekilde sorumluluklarının neler olduğunu erken devirde algılamasında, olayların

akışı içerisinde hangi duruşu sergilemesinin daha fayda ve yarar sağlayacağını önceden hissettirmesinde girişimcilik programlarının önemi ortaya çıkmasına bağlı günümüzde işlevini daha da arttırarak devam ettirebilmektedir.

Girişimcilerin aldığı tedbirler, uyguladıkları düzenlemelerle toplumun dar bir alana sıkışmış olarak kalması engellenerek çağın gerektirdiği düzleme sancısız bir şekilde taşınmasında girişimcinin sorumlu oldukları görülebilecektir.

Girişimcilik programlarının daha bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmesi sağlıklı bir analize giden yolda ilk yapılması gereken bir tutumdur. Meydana gelen toplumsal olayları ve bu olayların gerçekte olan bağının tespit edilebilmesi ancak sosyal bilimlerin tüm disiplinlerinden yararlanmayla elde edilebileceği gözden kaçmamalıdır.

Girişimcilik ile sosyal bilimler arasındaki uyumlu bağıntı geleceğin girişimci adaylarına şuur kazandırırken, geçmiş zamanlardaki olayların günümüze bakan yönleriyle kıyaslamasını yaparak bugünün daha iyi okunmasını sağlama becerisini geliştirir. Ayrıca topluma şekil veren, çağlara sesini duyuran tarihi kişiliklerin yaşamından kesitler sunarak ders çıkarılmasını sağlamak noktasında bireyleri hayata hazırlayarak motive edebilmektedir.

Girişimcilik dersi, yapısı gereği sınırları çok geniş olan bir derstir. Kuşatıcı özelliğiyle ön plana çıkan dersin bireysel, ulusal ve küresel ölçekte ihtiyaçlara cevap verebilmesi ve bu bağlamda geliştirilmesi, dersin vizyonu açısından son derece önemli olabilmektedir.

Girişimciliğin, eğitimcinin açıklamakta zorlandığı hususların kavram haritalarıyla izahının yapılabilmesinde ve öğrencinin de bu sayede ciddi bir motivasyon sağlamasındaki rolü düşünüldüğünde kavram haritaları önemli bir işlev görmekle birlikte, bilgilerin kalıcı olup bellekte yer etmesinin ilk adımını teşkil ederek öğrencinin girişimcilik konularıyla bireysel ilişkisinin artmasının altyapısını hazırlamaktadır.

Girişimcilik ile sosyal bilimler arasındaki bağın kuvvetli tutulması, kültürümüzün yapıtaşlarının sağlıklı bir şekilde ortaya konularak kendi kültür dünyamızın inşasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Toplumların refah seviyelerinin hangi durumlarda gelişmişlik gösterip, hangi durumlarda parçalanmaya doğru gittiğinin kritiğini, geleceğin girişimci adaylarının bilmesi, ayrıca önem arz eden bir durum olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Girişimcilik programına bağlı olarak geleceğin girişimci adaylarının ders kitabındaki görsel unsurlar; tasarım, şekil renk, resim, vb. özellikler öğrencilerin yaş seviyesine uygun olarak öğrencinin severek ve eğlenerek öğreneceği şekilde hazırlanmalı ve güncellenmelidir. Girişimcilik kitaplarında bulunan konularla paralel

olarak ilişkilendirilmiş ve pedagojik unsurların göz önünde tutulduğu karikatürler oluşturulmalı ve ders kitapların içeriğine eklenmelidir. Öğretme sürecinde karşılaşılan ölçme konusundaki sorunların çözümü için bu konudaki gerekli hizmet-içi eğitim kursları arttırılarak daha etkili ve kaliteli bir şekilde verilmelidir.

Girişimcilik dersi, öğrencileri hayatın her alanına hazırlarken, daha önce yaşanmış tecrübelerin iyi ve kötü yanlarını ortaya koyarak gerekli çıkarımların yapılmasını temin etmekle kalmaz, mukayeseli bir düşünüşle sonuca en kestirmeden nasıl gidilebileceğinin pratiğini de göstererek toplumun menfaatleri doğrultusunda doğru yerde doğru adımı atabilmelerini sağlayabilmektedir.

Girişimcilik programı, her türlü yazılı ve görsel materyallerden yararlanarak, etkin düşünme becerileri geliştirmenin altyapısının hazırlanmasına destek sağlamalıdır. Bilimsel bakış açısı kazandırmanın temellerinin atılması, amacına yönelik bilimsel faaliyetlerde bulunmanın, girişimciyi motive ettiği görülebilecektir.

Modern ölçeklerle girişimcilik programları hazırlanırken, değişim teması üzerinde özellikle durularak değişimin dengeli ve öğrencinin ayak uydurabileceği bir şekilde verilebilmesi noktasında eğitimciye özel bir görev yüklenebilecektir. Sadece tematik bir anlayışla öğrencinin değişimi kendi zihin haritasında anlamlı bir şekilde kalıba dökülebilmesinin zorluğuna bağlı olarak modern programın daha uzun vadeli bir ekseninde şekillendirilmesinin önemi ortaya çıkabilmektedir.

Girişimci temel insan haklarını referans almanın bilinciyle hareket etmeyi içselleştirmenin ötesinde, insan hakları ihlalleriyle karşılaşıldığında üst düzey sorumluluk alınmasını teşvik etmenin yanı başında demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkesinden hareketle, toplumsal problemlerde çözüme katkıda bulunmayı destekler mahiyette bulunabilmelidir.

Girişimcilik programının öğrenci merkezli özelliği ile girişimcilik dersinde öğrencinin kendine özgü davranış şekilleri geliştirmesine destek sağlanarak ve standart kalıpların dışına çıkılarak, öğrenme kapasitesinin arttırılmasına ve geliştirilmesine katkı sağladığı görülebilecektir.

Girişimcinin, demokratik eğilimlerin sunuluktan uzak bir şekilde kendi doğasına uygun bir şekilde ortaya çıkıp yayılmasına hizmet ederek toplumsal çatışmaya değil toplumsal uzlaşmaya basamak oluşturmasına destek sağlayacak argümanların işlettirilmesine öncelik ve önem verdiği görülebilecektir.

Girişimci, sosyal bilimlerin temel bir disiplin olarak bilinmesiyle yetinmeyerek, hayat standartlarında kaliteyi arttırmak amacıyla, güncel konuların modern yöntemlerle irdelenmesi sağlanmalıdır. Girişimcilik sosyal bilimlerin tüm enstrümanlarının çağın ihtiyaçlarına cevap verecek tarzda uyarlanmasını teşvik ettiği ölçüde başarılı olabilecektir.

Girişimci, temel insan hakları ve evrensel insani değerler düzleminde demokratik şuurun bireylerden başlayarak toplumun tüm katmanlarına kadar yayılması hedefiyle Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını bilinçlendirmeyi sürecin doğasının bir parçası olarak görebilmelidir.

Bilgi, yaşanabilir bir çevreyi inşa etmenin altyapısının hangi hususlara uymaktan geçtiğini hatırlattığı ölçüde işlevsel bir nitelik kazanacağına şuuruyla hareket edilmesinin adıdır. Aksi takdirde bilgi, sürekli doğanın aleyhine yeni senaryolar üreten mekanizmanın ana unsuru olduğu müddetçe kaybeden sadece doğa değil onunla birlikte gelecek kuşaklar ve tüm insanlık olacağını girişimci bir an bile aklından çıkarmamalıdır.

Girişimcilik programında belirlenen hedeflerin belirleyici, açıklayıcı olması, düzenli ve belli bir sıra takip edilerek yapılandırılması, anlaşılabilir kavramlardan arındırılarak tertip edilmesi hedefe ulaşma sürecine etki eden faktörlerin en önemlileri arasında gelmektedir. Girişimcilik programlarının hazırlanma sürecinde dünyada meydana gelen teknolojik değişimlerin öğrenciye bakan yönlerinin hassasiyetle tespit edilerek programın içeriğinde yer etmesi günümüze bakan yönüyle ayrı bir önem arz etmektedir. Girişimcilik programlarında öğrencilerin farklı ilgilerinin, dünya görüşlerinin olduğu da hesaba katılarak toplumun tüm katmanlarını kucaklayıcı bir formata sokulması günümüz Türkiye'sinde büyük bir önem arz etmektedir.

Program değerlendirme süreci, çok katmanlı bir bütünselliği içererek, mevcut olanı tüm detaylarıyla irdelemeyi öngörmektedir. Programın bütün kılcallarına kadar nüfuz edebilecek bir bakış açısı kazandırılabilmesi, değerlendirmenin modern ölçülere bağlı kalınmasıyla gerçekleştirilecek ve program çağdaş niteliğe bürünebilecektir.

Program değerlendirmede, sürecin uygun kişiye uygun amaç ilkesine uyulduğu takdirde program istenen hedefi yakalayıp başarılı olabilecektir. Program değerlendirme süreci bu hedefe ulaşabilme sırasında problem çıkarabilecek hususların tespit edilip gerekli düzenlemelerin yapılabilmesinde ve problemlerin aşılmasında önemli ipuçları verebilecektir.

Girişimcilik programlarının özellikle üzerinde durması gereken hususların başında, öğrencilere olaylar karşısında kendi bakış açılarının ortaya konulmasıyla yetinilmeyip aynı konu üzerinde empati yaparak başkalarının bakış açısını da yakalayabilmeyi sağlayabilecek donanımı girişimcilik programının veriyor olabilmesidir. Yapılandırmacı yaklaşım anlayışı ile hazırlanmış programın öğrencilerin akademik olarak başarı seviyelerini arttırabilmek için girişimcilik dersinin

ders işlenişinin etkin kimliğe bürünebilmesine destek sağladığı ölçüde amacına ulaşabilecektir.

Girişimcilik programı üzerinde yapılan gözlemler sonucunda öğrenci başarıları üzerinden hedeflerin ne kadarına ulaşılabildiğinin mukayesesine bağlı olarak eksik görülen yerlere düzeltmeler yapılarak programın en yeni şeklini alması sağlanabilmelidir.

Kendi duygularını, isteklerini toplumun beklentileriyle örtüştürebilen, ileride mesleki yaşamını seçerken girişimcilik dersinden aldığı anlam örgülerinden referansla hareket eden öğrencilerin sorumluluk sahibi bireyler olmasının yanı sıra, toplumsal sorunların çözümünde aktif rol alabilen bireyler olabilmesi, girişimcilik programının ulaşmak istediği hedefler arasında gösterilebilir.

Özellikle sosyal bilimlerde kavram kullanımı ve kullanılan kavramın öğrenci belleğinde somut çağrışımlar yapabiliyor olması programın gidişatı noktasında son derece kritik ve önemlidir. Bu süreçte dikkate alınması gereken diğer bir husus kavramların doğru algılanabiliyor olmasını sağlayan güçlü örneklerin verilebilirliği ölçüsünde öğrencinin dersi daha verimli olarak öğrenebileceğidir.

Girişimcilik konuları hazırlanırken, öğrenciye salt girişimcilik ruhu aşılıp kalmayarak programın içeriğinin çağdaş değerlerle doldurularak gelecek nesillere taşınmasının önemini her zamankinden daha fazla olduğu görülebilecektir. Girişimcilik dersi içinde geçip de öğrencinin anlamlandıramadığı kavramlar genel kavramlar içerisinde öğrenciye sunulurken problem giderilmeye çalışılarak dersin akışı istenilen ritimde devam edebilmektedir.

Kavram haritalarıyla öğrencinin zihni, çağrışımlara daha açık duruma gelebilecek olması, öğrencinin kendisini daha rahat ifade edebilmesine ve özgüveninin gelmesine kapı aralayabilecektir. Kavram haritaları, öğrencilerin öğrenmeye olan isteğinin artmasında, takıldıkları yerlerin kolayca anlaşılıp çözümlenmesinde, bireysel yanlışlıkların giderilerek öğrenciden azami düzeyde verim alınmasında büyük yararlılıklar gösterebilmektedir.

Değerlendirme ile öğrencilerin problemleri çözme kabiliyeti, yaşamı süresince gereksinimlerini karşılama becerisi, sıkıntılı gibi görünen durumları göğüsleyebilme derecesi ölçülebildiği gibi potansiyellerini keşfetme adına ön bilgiye ulaşıldığı ölçüde değerlendirme faaliyeti kazanıma dönüşebilecektir.

Değerlendirme süreci, eğitimle alakalı kurum ve kuruluşları harekete geçirerek eğitimle ilgili problemlerin etraflıca incelenip sonuca bağlanmasında çok önemli bir itici güç olarak karşımıza çıkabilmektedir. Değerlendirme objektif kriterlere uygun olarak tarafsız, kurumsal ve yerel olan ile evrensel olanı ayrıştıracak seviyeyi

yakaladığında nitelik ve nicelik olarak sağlam bir kimliğe bürünebilecektir.

Değerlendirme, eğitimde sürecin son adımı olarak görülmeyip sürecin sürekli içinde dinamik bir aktör olarak görüldüğü ölçüde beklenen etkiyi doğurabilecektir. Değerlendirme süreci, akademik seviyenin senede birkaç kez kritiğe tutulması şeklinde anlaşılan algı bizlere istenen neticeyi vermeyebilecektir. Değerlendirme eğitimin destekleyici unsuru olmasının yanında açıkların kapatılmasını sağlamada üstlendiği işlevselliğe bağlı olarak beklentilerin karşılanmasını sağlayabilecektir.

Değerlendirme sürecinde gösterilecek hassasiyet eğitimin tüm aktörleri için yol gösterici mahiyette olmasından hareketle öğrencilerin akademik durumlarının periyodik kontrol edilmesinin sağlanması ve yanlışlıklara müdahale edilmesi öğrenciye fayda olarak geri dönmesiyle birlikte sürecin sağlam temellere oturmasını hızlandırabilecektir. Değerlendirme aşaması sürecin eleştirilebilir yanlarını açık etmesi ve uygulanabilecek tedbirler paketinin devreye sokulmasında öncü bir rol oynamaktadır.

Değerlendirme boyutunun başarılı veriler sunmasına bağlı olarak sistemin yönetici, eğitimci, öğrenci, veli başta olmak üzere tüm kesimlere özgüven aşılacağı hatırdan çıkarılmaması gereken bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Değerlendirmenin teknik sonuçları her kesimin görüş birliğine varabilecek yapıda olması ve tartışmalı mevzulara açıklık getirerek raporlanması ve tavsiyelerin oluşan rapora göre şekillenmesi, yapılacak değerlendirmenin etkinliğini arttırabilecektir.

Değerlendirme ölçütlerinin objektif kriterlere uygunluğu noktasında okul ortamında yapılabilir olması ve eleştiriye açık hususların tadil edilerek bilimsel ilkeler doğrultusunda çerçevelenmesiyle doğru orantılı bir şekilde başarıya ulaşılabileceği hesap edilebilmektedir.

Değerlendirme, program süresince, öğrenci boyutuyla edinilen kazanım ve becerilerin somutlaştırılması görevini yerine getirebilmektedir. Değerlendirme ile hedefe ulaşma düzeyinin hangi ölçüde gerçekleştiğinin tespiti yapılabilmektedir. Değerlendirme, istenilen başarı düzeyini yakalayamayanların ayrışmasında etkin rol oynamaktadır.

Değerlendirmenin rapor olarak sunulması programın değerlendiriciler tarafından irdelenmesini kolaylaştırıcı etki yapmanın yanında olumlu ve olumsuz görüşler değerlendirilerek, geleceğe yönelik tahminlerin sağlıklı bir düzleme oturması sağlanabilecektir.

Değerlendirme eğitimde sürecin son adımı olarak görülmeyip sürecin sürekli içinde dinamik bir aktör olarak görüldüğü ölçüde beklenen etkiyi doğurabilecektir. Değerlendirme süreci, akademik seviyenin senede birkaç kez kritiğe tutulması

şeklinde anlaşılan algı bizlere istenen neticeyi vermeyebilecektir. Değerlendirme eğitimin destekleyici unsuru olmasının yanında açıkların kapatılmasını sağlamada üstlendiği işlevselliğe bağlı olarak beklentilerin karşılanmasını sağlayabilecektir. Değerlendirme kriterlerinin esnek tutulması ve risk almayı özendirici nitelikte olması öğrencinin yeni öğrenme alanlarına istek duymasını sağlayabilecektir.

Demokratik toplumun inşasının gerçekleşmesi, bireyin eğitim ve öğretimdeki kazanımlarıyla doğrudan alakalıdır. Toplumların demokratik olgunluğa erişmesi tepeden inme şekilde gerçekleşemeyeceği gibi bireylerin de demokrasiyi içselleştirmesi de zamanla şekillenerek ortaya çıkabilecektir.

Girişimcinin toplumsal sorunlara bilimsel bakış açısıyla yaklaşılmasını sağlayacak argümanlarla ortaya çıkmasına bağlı olarak son 10 yılın müfredatının doğru-yanlış envanterinin çıkarılarak müfredata son şeklinin verilmesi bizlerin doğruya daha kısa sürede ulaşmamızı sağlayabilecek ve güçlü Türkiye'nin temelleri bu sayede atılabilecektir.

Girişimcinin başarısının belirlenmesinde önemli husus, değerlendirme sonuçlarına bağlı olarak programın başında ortaya konulan kriterlere ne ölçüde ulaşılabildiğinin tespit edilmesiyle anlaşılabilir.

Değerlendirmenin şekli, programın niteliğine göre ve mevcut şartların öğrenciden beklentisine göre değişkenlik gösterebileceğinden hareketle farklılık gösterebilmektedir. Değerlendirme çalışması yeni öğretim modellerinin hazırlanmasında itici güç olup yeni kararlar alınmasında önemli rol oynadığı görülebilmektedir.

Değerlendirme sonuçlarından hareketle mevcut sistemin kalıcı normlara bürünebilmesi, Türkiye gibi birçok kültürü, yaşam tarzını, farklı ananeleri, gelenek ve görenekleri bünyesinde toplayan bir ülkede genel geçer sosyolojik kanılara varmanın çok güç olduğu yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumun şekillendiren sosyolojik niteliklerin durağan olmayıp sürekli değişmesi ve yeni gelişmelerin girişimci adayları üzerindeki bıraktığı etkilerin farklılık göstermesi, sürekli program değişikliklerinin eğitim kadrosunun tüm elemanlarını sürekli etkilemesi gibi faktörler, girişimcilik üzerinde araştırma sonuçlarının sağlam bir düzlemde değerlendirilmesini güçleştiren hususlar olarak gösterilebilmektedir.

Girişimcilik biliminin terimlerini kalıp cümleler olarak görüp, ülke kalkınmasında oynadığı itici gücün programı hazırlayanlar tarafından dikkate değer görülmediği hissedilebilmektedir. Konu başlıkları düzeyindeki küçük ve yüzeysel oynamalar öğrencileri hedefe ulaştırmadığı ve nitelikli yarar sağlayamayarak ülke sorunları temelinde meseleye yaklaşılması, girişimcilik eğitime gerekli değerlerin verilmemesinin doğal bir sonucu olarak karşımıza çıktığı anlaşılabilir.

Geleneksel eğitim programlarının, dünyada yaşanan büyük değişimleri derin bir bakış açısıyla incelemek yerine kategorik olarak ele aldığı görülebilecektir. Toplumsal hayatta görülen değişimlerin eğitim sistemindeki değişimlere ilham kaynağı olduğu düşünülürken, siyasi coğrafyada görülen değişime paralel olarak girişimcilik eğitiminde de yapılandırmaya gidildiği görülebilecektir.

Değişimin sancısız olmayacağı gerçeğinden hareket edilerek, yılların birikimi alışkanlıklara bağlı olarak gerekli sabır gösterilememesi, 1992-1995 Türkiye Cumhuriyeti siyasi hayatının karmaşıklığına bağlı olarak ders geçme ve kredi sistemine sahip çıkılmaması, yeni sistemin meyvelerinin görülmesini engellemiş ve girişimci faaliyetlerin hız alması sekteye uğratılabilmektedir.

Eğitimin süregelen yaralarına modern usullerle neşter vurulabilecekken, teknik ve altyapısal yetersizliğin etkisi ve 90'lı yılların siyasi bunalımlarının oluşturduğu ters rüzgarın etkisiyle, girişimcilik adına yakalanabilecek altın fırsatlar heba edilmiş ve değerlendirilememiştir.

Söz konusu dönüşümün temelinde 90'lı yıllardan itibaren Dünya'nın küreselleşmesi ve global düşünüşün etkilerinin dalgalar halinde Türkiye'ye çarpması etkili olmuştur. Dünya'nın tümüne entegre olabilmek açısından Girişimcilik bilgisinin yüzeysel kalıplarla geçirilebilmesi mümkün görülmediğinden hareketle, girişimcilik düşüncesine sahip bireylerin önünün açılması ve destekler mahiyette fırsatlar sunulması çok büyük önem taşıyabilmektedir.

Girişimcilik programının varoluş nedenine uygun şekilde, öğrencilerin kendilerini tanımlama sürecine bağlı olarak, toplum hayatının önemli parçası olmak şuurunu kazandırılabilmesine yardımcı olacak konu ve anlam bütünlüğünün sağlanamadığı fikri, uzmanlar tarafından ağırlık kazanmış olabileceğini varsayabiliriz.

Girişimcilik eğitimcilerinin, bürokratik engellere takılmadan, çevre olanaklarından üst düzeyde istifade edebilmelerinin önü açılmalı, kendilerini eksik gördükleri alanlarda destek bulabilecekleri hizmet alanlarına ağırlık verilerek sosyal bilgiler eğitimcileri desteklenmelidir.

Eğitimci, öğrenciyi sürekli dinamik ve alıcı pozisyonunda tutmak için öğretim tekniklerinde kullanabilecek ne kadar çağdaş deneyim varsa, bunları ölçülü bir şekilde kullanarak geleceğin fikir mimarlarının önünün açılabilmesine katkı sağlayabilmelidir.

Modern eğitimciler, hazırladıkları materyalleri hem niteliksel hem de niceliksel açıdan verimli bir şekilde kullanabilmelidir. Girişimcilik derslikleri açılmalı ve derslerde bilgisayar destekli teknikler kullanarak dersler işlenmelidir. Kitap okuma alışkanlığının kazanılması için farklı etkinlikler uygulanmalı ve bu alışkanlık

öğrencilere kazandırılmalıdır. Ünite ve etkinliklerin tam ve doğru bir şekilde işlenebilmesi için ders saati arttırılmalıdır.

MEB de idareci pozisyonundakilerin, bilgisayarlar bozulmasının düşüncesiyle bilgisayar laboratuvarlarını açmaması, projektör ve akıllı tahta kullanımının pilot bölgeler dışında yaygınlaşmaması gibi nedenler, süreçten beklenen sonuçlara ulaştırmayı geciktirici ve engelleyici mahiyette olmaktadır.

MEB altyapı eksikliklerini giderdiği ve süreci veri toplama araçları ve anketlerle denetim altında tutmayı başarabildiği ölçüde, yerel ve geçici başarıların, ülke sathında homojen dağılımına katkı sağlayabileceğini söyleyebiliriz.

Girişimcilik programı, öğrencilere üretken olmayı aşılıp yeni söylem geliştirmelerini teşvik etmektedir. Tarihten tevarüs ettikleri değerleri günümüzün çağdaş formlarıyla yeni bir kalıba sokmayı hedefleyerek kalıcılığını perçinlemeyi hedeflemektedir. Öğrencilerin düşünce ufuklarına ket vurmuyup, yeni yaklaşımlarını toplumla paylaşabilip zenginliğe dönüştürmeyi ilke edindiğini söyleyebiliriz.

Parmak izlerinin farklılığı ve özelliği gibi her öğrencinin de farklı ve özgün bakış açısı vardır. Önemli olanın bu izlerden yola çıkarak geleceğin girişimcisinin kendi desenini oluşturmasına fırsat verip kazanımlarının tüm insanlığın dikkat nazarlarına arz edilmesine imkan ve katkı sağlayabilmek, sosyal bilimcilerin ve girişimciliğin en temel vazifesi olarak bilinmeli ve bu doğrultuda hareket edilebilmelidir.

Girişimcilik programı ile eski sistemin anlaşılmaz yanlarının ve günümüz şartlarında fonksiyonunu yitirmiş ezberci anlayışının yerine, yeni düzenlemeler getirerek içerikte yeni yapılandırmalara gitmeyi ve modern bir nitelik kazandırmayı amaçladığı söylenebilir.

Müfredat programı standart kalıplar halinde günümüze kadar gelen girişimcilik öğretilerini yok saymayıp, eskiyi yeni bir forma soktuğu ve günümüzün teknik imkanlarının da yardımıyla programın işitsel ve görsel zenginliğini arttırarak girişimcilik programlarının verimini arttırmayı amaçladığı söylenebilmektedir.

Girişimcilik dersi, dün, bugün ve yarın hakkında ezbere dayalı bilgi vermenin ötesinde öğrencinin entelektüel anlamda duruş sergileyebilmesinin kilidinin açılmasında anahtar rol oynayabilmektedir. Türk kimliğinden hareketle Dünya vatandaşı olabilmesinin şuuru kazandırılabilir. Siyasi olayların tahlil edilmesine yardımcı olunarak hadiselerin olumlu ve olumsuz olarak adlandırabileceğimiz yönlerinin vuzuha kavuşmasına yardım ederek genel bilinç oluşmasına destek sağlayabilmektedir.

Girişimcilik programı, bilginin öğrencinin kendi imkanlarıyla hazmedilmesine yardımcı olduğu, yeni bilgi ile eski bilgi arasında irtibat oluşturmasına destek

sağladığı ölçüde küçük ölçekli hareket etmek kimliğinden arınacak ve belleklerde uzun süreli olarak yer etmeye devam edebilecektir.

Girişimcilik programının ortaöğretim 5.sınıflarda birleştirilmiş sınıflarda öğretiminin yapıldığı okullarda, öğrencilerin iş yapabilme noktasında kabiliyetlerinin eğitimci tarafından gözlenilmesi daha zor gerçekleşebilmektedir. Girişimcilik programı, öğrencilere üretken olmayı aşılıp yeni söylem geliştirmelerini teşvik etmektedir. Çağdaş dünyaya entegrasyon hiç şüphesiz sadece kanun değişikliğiyle gerçekleşmeyeceği için Atatürk 1928 yılında harf inkılabını gerçekleştirmiştir. Yabancı dilde eğitim veren azınlıkların zararlı faaliyetlerini engellemek ve emperyalist ideallerine son vermek amacıyla yabancı okullar Tevhidi Tedrisat Kanunu ile bağlanmıştır. Görüldüğü gibi Tevhidi Tedrisat Kanunu eğitime yeni bir bakış açısı ve sorumluluk yüklemiştir.

Hayatın her alanında görülebilen yenilik olgusunun eğitim gibi toplumun ana dinamiğini teşkil eden bir alanda icra edilmemesi düşünülemez. Önemli olan yeniliği müfredata adapte ederken tüm artı ve eksileriyle tahlil edilmelidir. Toplum beklentilerinin ve ülke menfaatlerinin ne şekilde karşılanacağı ve girişimcilik programının bu işlevi ne kadar sağlıklı bir şekilde yerine getirebileceğinin konunun uzmanları tarafından hesap ediliyor olması hayati önemdeki gerçeklik olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Türkiye'de eğitimin bireyin ihtiyaçlarına cevap verebilecek donanıma ulaşabilmesi, değerlendirme kriterlerinin uygulanmasında takınılacak rasyonel tavırla direkt alakalıdır. Değerlendirmeyi istatistiki artılara ulaşılmasında basamak olarak gören anlayış büyük yanlışlıklara yol açabilecektir.

Türkiye genç nüfus kitlesinin fazlalığıyla dikkat çeken bir ülkedir. Nüfus yoğunluğu düşük seviyedeki gelişmiş batılı ülkelerin eğitim standardının Türkiye şartlarına adapte edilmeye çalışılırken Türkiye'nin bölgesel ve yöresel farklılıklarının hassasiyetle gözetilmesi ve çalışmaların bu ekseninde tekrar değerlendirilmesi hayati önem taşımaktadır.

Türkiye'de eğitimin dünya standartlarını yakalayamamasında, toplumun ihtiyaçlarından doğan bakış açısıyla problemlerin üzerine gidilmeyip günü kurtarma kolaycılığıyla duruma yaklaşılması ana etken olarak düşünülebilmektedir. Toplumun ihtiyaçlarından doğan anlayışla ve girişimcilik ruhuyla toplumun iç dinamiklerini kullanarak sabırla hareket edilmesi bir anlamda iğneyle kuyu kazmak gibi görülebilse de bizi adım adım istenilen sonuca ulaştırabilecektir.

Türkiye'de eğitimin en önemli sorunlarının başında kalıcı olamamak ve sistemin sürekli kendisini yenileme ihtiyacı gelmektedir. Eğitimde değişim, realitelerin görmezden

gelindiği ve ilkesel hareket edilmediği sürece sadece tabela değişikliği olmaktan öteye geçemediği anlaşılabilecektir.

Türkiye'de eğitimin en temel problemi istikrarlı hareket edilemeyip, dönemselsel rüzgarlar gibi programın periyodik olarak yeniden şekillenmesi sonucunda sistem bütünlüğünden kopuk olarak hareket edilmesi gösterilebilir. Türkiye'de sisteme yapılan müdahalelerin durumsal faydaları gzkebilse de haritanın bütününe bakılarak incelendiğinde eğitimin mehter takımı gibi iki ileri bir geri duruş gösterdiği gözlerden kaçmamaktadır.

Günümüz girişimcilik anlayışıyla jeostratejik meseleler yeniden masaya yatırılmakta ve buna göre devletler ekonomik, siyasi ve askeri dengelerine yeni düzenlemeler getirerek ulusal ve uluslararası planlarına yeni bir yön verebilmektedirler.

Vatanın ve milletin geleceğine yönelik kararlar alabilmek için stratejik planlama yapabilmenin ilk adımı girişimciliği çok iyi bilmekten geçmektedir. Girişimcilik programını, geleceğe dair yapılan planlamanın temel unsuru olarak görebildiğimiz ölçüde ülke menfaatlerine yönelik daha etkin hizmet edileceği gözden kaçırılmamalıdır.

21. yy insanından beklenen davranış kalıplarını içselleştirerek çevresine örnek olabilen yani yaşayarak öğreten girişimciler olabilmenin temellerini atarak model insan olmak yeni programın temel hedeflerindedir diyebiliriz.

Devletlerin önceden belirlenmiş amaçlarına ulaşmalarında eğitim çok önemlidir. Eğitimin de içeriğinin sağlam kalıplarla doldurulması hedefleri karşılayacak şekilde hazırlanmiş ders kitaplarıyla olabilecektir. Girişimci adayını daha çok araştırmaya teşvik eden, bağımsız düşünmenin önündeki engelleri ortadan kaldırıp her türlü kaynaktan beslenmeyi sağlama ekseninde hazırlanmiş bir ders kitabı bahsettiğimiz amaçlara hizmet edebilecektir.

Toplumun tüm fertlerine, insan refahının, çevrenin ve doğal kaynakların devamlılığıyla paralellik gösterdiğinin zihinlere yerleştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Böyle bir algının sağlam temeller üzerine oturabilmesi ise girişimcilik bilgisinin eğitim-ğretim faaliyetlerinin ilk basamağından başlayarak eksiksiz bir şekilde verilmesiyle sağlanabilecek ve yaşam tarzı haline getirilebilecektir.

21. yüzyılın başından itibaren zamanın baş döndürücü akıcılığının yanında insanların temel ihtiyaç listesinin sürekli arttığı günümüzde, bireylerin çevreye uyum içerisinde kalabilmelerinin zorluğu, girişimciliğin, gelişmiş dünya ülkelerinde genel kabul görmüş ilkelerinin Türkiye'ye tatbikinin sağlanmasını zorunlu kıldığını gözlemlemekteyiz.

Günümüz Türkiye'sinde modernleşme sürecini takip edip yakalayabilmek amacıyla Avrupa Birliği normları esas kabul edilmekte ve buna bağlı olarak özellikle ekonomik standartların eğitime yaptığı doğrudan etki kalkınma hamlesinin ilk adımını oluşturmaktadır. Bu sayede sanayileşmiş toplumlarda görülen sosyal ve ekonomik refah, pilot bölgelerden başlayıp giderek ülke sathına yayılmasıyla eğitimde kalite ve eşitliğin sağlanması amaçlanmıştır. Modern ülkelerin başarıya ulaşma ölçülerini Türkiye gerçekleriyle örtüşebilirliğine paralel olarak uzmanların görüşlerine müracaat edilmeli ve perspektif bu doğrultuda ayarlanmalıdır. Sistemin Türkiye şartlarına göre adaptasyonunun sağlanıp yeniden yapılanması Türkiye'nin 2023 hedeflerine ulaşabilmesinin yegane koşulu olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Dünya ölçeğinde bakıldığında eğitimde kalite kavramının net bir karşılığı olmayıp yer ve zamana göre değişkenlik göstermektedir. Eğitimde kalitenin çerçevesini bütün boyutlarıyla uzman görüşlerinin alınarak müzakereli tartışma usulüyle masaya yatırılmalıdır. Elde edilen veriler ışığında hareket edilerek sonuçlar ortaya konulduğu müddetçe eğitim, politikalara göre şekil değiştirme kisvesinden kurtulacak ve tartışma mevzuu olmaktan çıkarak kalite yönetimi eşliğinde şekillenerek topluma fayda sağlayabilecektir.

Girişimciliğin son yıllarda sürekli artan bir ivme ile aşama kaydettiğini ve çağımızın en önemli meselelerinin başında geldiğini göstermesi açısından Tony Blair'in tespitleri dikkat çekicidir: "Bu yüzyılın ilk yarısında biz, devletin gerekli yardımları, hizmetleri ve güvenlik zeminini sağlamadan toplumun amaçlarına ulaşamayacağını öğrendik. Yüzyılın ikinci yarısında ise işletmeler ve gönüllü organizasyonlar gibi toplumun diğer üyeleri olmadan, devletin amaçlarına ulaşamayacağını öğrendik"¹²⁰. Görüldüğü üzere devletlerin sosyal işleyişlerinin eksiksiz olarak ilerlemesi, girişimcilerin desteklenmesi ve önlerinin açılmasıyla gerçekleşecek ve problemler yerinde çözülerek devletin yük ve maliyet altına girmesinin önü alınabilecektir.

¹²⁰http://web.deu.edu.tr/ataturkilkeleri/ai/uploaded_files/file/yeni%20dergi%2016-17/say_i%2016-17.pdf, (Erişim tarihi: 20.12.2014).

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AÇIKALIN Aytaç, **Teknik ve Toplumsal Yönleriyle Okul Yöneticiliği**, Pegem Yayınları, Ankara, 1998.
- AKYÜZ Yahya, **Türk Eğitim Tarihi**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2001.
- ATA Bahri, **Sosyal Bilgiler Öğretim Programı**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006.
- ATA Bahri, **Sosyal Bilgiler Ünitesi Kavramı Üzerine Bazı Düşünceler**, Pegem A Yayınları, Ankara, 2009.
- ATA Bahri, **Sosyal Bilgiler Ünitesi Kavramı Üzerine Bazı Düşünceler Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar**, Pegem A Yayınları, Ankara, 2009.
- AYDIN Mustafa, **Eğitim Yönetimi Kavramlar, Kuramlar, Süreçler, İlişkiler**, Hatiboğlu Yayınevi, Ankara, 1994.
- AYTAÇ Kemal, **Avrupa Eğitim Tarihi**, Doğu –Batı Yayınları, Ankara, 1992.
- BACANLI Hasan, **Duyusal Eğitim**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006.
- BALCI Ali, **Etkili Okul Geliştirme Kuram, Uygulama ve Araştırma**, Pegem Yayınları, Ankara, 2002.
- BALCI Ali, **Sosyal Bilimlerde Araştırma, Teknik ve İlkeler**, TDFO Bilgisayar-Yayıncılık, Ankara, 1995.
- BÜYÜKALAN Filiz, **Ders Kitabı ve Öğretim Programı İlişkisi**, Gündüz Yayıncılık, Ankara, 2003.
- CÜCELOĞLU Doğan, **İnsan ve Davranışı**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993.
- DEMİREL Özcan ve Kasım KIROĞLU, **Eğitim ve Ders Kitapları**, Öğreti Yayınları, Ankara, 2005.
- DEMİREL Özcan, **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006.
- DEMİRTAŞ Abdullah, **İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Dünya Bankası Yayınları, Ankara, 1997.
- DEWEY John, **Türkiye Maarifi Hakkında Rapor**, Devlet Basımevi, İstanbul, 1949.
- DÖNMEZ Cengiz, **Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler, Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu, Sosyal Bilgiler**, Gündüz Eğitim Yayıncılık, Ankara, 2003,.
- DURDUN BİNGÖL, **İnsan Kaynakları Yönetimi**, 4.Baskı, Beta Yayınları, No. 836-77, İstanbul, 1998.
- ERDEN Münire, **Eğitimde Program Değerlendirme**, Anı Yayıncılık, Ankara, 1998.
- ERDEN Münire, **Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Alkim Yayınevi, Ankara, 2000.
- ERDOĞAN İrfan, **Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği**, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2000.

- ERTÜRK Selahattin, **Eğitimde Program Geliştirme**, Yelkentepe Yayınları, Ankara, 1984.
- ILGAR Lütfi, **Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi**, Beta Basım, İstanbul, 2000.
- İNANÇ Bilgin, **Gelişim Psikolojisi, Çocuk ve Ergen Psikolojisi**, Nobel Kitabevi, Adana, 2004.
- KOTLER Philip, **Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation and Control**, 7th edition, Prentice Hall Inc., New Jersey, 1991.
- MEB, **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu**, MEB Yayınevi, Ankara, 2006.
- MUCUK İsmet, **Modern İşletmecilik**, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2004.
- OZANKAYA Özer, **Toplum Bilim**, Cem Yayınevi, İstanbul, 2007.
- ÖZÇAĞLAR Ali, **Türkiye’de Belediye Örgütlü Yerleşmeler**, Ekol Yayın Evi, Ankara, 1997.
- ÖZÇELİK Durmuş Ali, **Okullarda Ölçme ve Değerlendirme**, ÖSYM Eğitim Yayınları, Ankara, 1981.
- ÖZTÜRK Cemil, **Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006.
- ÖZTÜRK Mehmet, **Fonksiyonları Açısından İşletme ve Yönetim**, Papatya Yayıncılık, Ankara, 2003.
- PETERS P.M., and HISRICH R., **Entrepreneurship: Starting, Developing and Managing A New Enterprise**, 3rd Edition, Richard D. Irvin Inc. 1985.
- PIEPER Annemarie, **Etığe Giriş**, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1999.
- SABAN Ahmet, **Öğrenme ve Öğretme Süreci Yeni Teori ve Yaklaşımlar**, Nobel Yayınları, Ankara, 2004.
- SÖNMEZ Veysel, **Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğretmen El Kitabı**, Anı Yayıncılık, Ankara, 1998.
- SÖZER Ersan, **Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgilerin Öğretimi**, Hayat Yayıncılık, Eskişehir, 1998.
- TAN Şeref, **Öğretimi Planlama ve Değerlendirme**, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2005.
- TAYMAZ Haydar, **Okul Yönetimi İlköğretim ve Ortaöğretim Müdürleri İçin**, Pegem Yayınları, Ankara, 2003.
- TEKİN Halil, **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, Mars Matbaası, Ankara, 1977.
- TOKOL Tuncer, **Pazarlama Yönetimi**, Akademi Yayınları, Bursa, 1985.
- TURGUT Mehmet Fuat, **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları**, Nüve Matbaası, Ankara, 1990.
- VARIŞ Fatma, **Eğitimde Program Geliştirme**, Alkım Kitabevi, 1996.
- VURAL Birol, **Eğitim Öğretimde Planlama**, Hayat Yayıncılık, İstanbul, 2004.

YÜKSEL Özden, **Öğrenme ve Öğretme**, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2005.

TEZLER

COŞKUN Abdullah, İlköğretim 4. Ve 5. Sınıflar Sosyal Bilgiler Programı Hakkında Öğretmen Görüşlerine İlişkin Nitel Bir Çalışma, Başkent Üniversitesi, Ankara, 2007, (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

ÇELİK Vehbi, Okul Yöneticilerinin Eğitim Yöneticisi Yetiştirme Politikasına İlişkin Görüşleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fırat Üniversitesi, Elazığ, 1990, (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

İNCEKARA Süleyman, Türkiye’de ve Kanada’da Ortaöğretim Coğrafya Eğitim Ve Öğretiminin Müfredat, Metot ve Araç-Gereçler Açısından Değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2006, (**Yayınlanmamış Doktora Tezi**).

KÖROĞLU İnan, İlköğretim I. Kademe 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretimi İle İlgili Sorunlar, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2006, (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

SOLMAZ, Seyit Ahmet, Pazar Yönlülük ve Tedarikçi İlişkilerinin İşletme Performansına Etkileri: Otel İşletmeleri Örneği, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

YAZAR Hazal, İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Öğretim Liderliği, Marmara Üniversitesi, İlköğretim Anabilim Dalı, İstanbul, 2002, (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

MAKALELER

ANTONCIC Bostjan and HIRSCH Robert, “Entrepreneurship Construct Refinement and Cross- Cultural Validation”, **Journal of Business Venturing**, 2001, September, 495- 527.

BOZKURT Emine, “Eğitim Yöneticisinin Özellikleri, Yeterlikleri”, **Öğretmen Dünyası Dergisi**, Ankara, 1998, 56-68.

BULUT Çağrı vd., “Kurumsal Girişimcilik: Kavramsal Yapı Üzerine Bir Tartışma”, **Yaşar Üniversitesi Dergisi**, İstanbul, 2008, 138-141.

CHRISMAN James J. vd., “Toward A Reconciliation of The Definitional Issues in the Field of Corporate Entrepreneurship”, **Entrepreneurship Theory and Practice**, Spring, 1999, 11-28.

COVIN Jeffrey G. vd., “Corporate Entrepreneurship And The Pursuit Of Competitive Advantage”, **Entrepreneurship: Theory and Practice**, 1989 - 1999, 23-34.

DEMİREL Özyurt, “Türkiye’de Program Geliştirme Uygulamaları”, **H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi**, 1992, 27-43.

- DÖNMEZ Burhanettin, “Okul Güvenliği Ve Okul Yöneticisinin Rolü”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi**, Ankara, 2001, 50-63.
- GUTH David William and GINSBERG Ari, “Guest Editors’ Introduction: Corporate Entrepreneurship”, **Strategic Management Journal**, 1990, 5-15.
- KAYMAKÇI Selahattin, “Yeni Sosyal Bilgiler Programı Neler Getirdi?”, **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Ankara, 2009, 130-145.
- ORUÇ Şahin ve Kadir ULUSOY, “Sosyal Bilgiler Öğretimi Alanında Yapılan Tez Çalışmaları”, Selçuk Üniversitesi, **Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2008, 121-132.
- ÖZGEN Nurettin, “Fiziki Coğrafya Dersi Öğretim Metoduna Farklı Bir Yaklaşım: Gezi- Gözlem Destekli Öğretim”, **Marmara Coğrafya Dergisi**, 2011, 72-88.
- SAFRAN Mustafa, “İlköğretim Programlarında Yeni Yaklaşımlar Sosyal Bilgiler”, **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi**, 2004, 44–55.
- SAĞLAM Mustafa ve YÜKSEL İsmail, “Program Değerlendirmede Meta-Analiz ve Meta Değerlendirme Yöntemleri”, **Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Dergisi**, 2007, 175-188.
- SCHANFIELD Arnold and MILLER Michael, “A Sustainable Approach to ERM.”, **Internal Auditor**, 2005, April, 79-83.
- SHAKER Zahra vd., “Contextual Influences on The Corporate Entrepreneurship - Performance Relationship: A Longitudinal Analysis”, **Journal of Business Venturing**, 1995, No.10, 45-49.
- SHAKER Zahra vd., “International Corporate Entrepreneurship and Firm Performance: The Moderating Effect of International Environmental Hostility”, **Journal of Business Venturing**, No.15, 2000, 472-475.
- SHAKER Zahra, “Environment, Corporate Entrepreneurship, and Financial Performance: A Taxonomic Approach”, **Journal of Business Venturing**, 1993, 319-340.
- SINKULA M. James vd., “A Framework for Market – Based Organizational Learning: Linking Values, Knowledge and Behavior,” **Journal of the Academy of Marketing Science**, 1999 – 2001, 305-318.

İNTERNET

- http://duabpo.dicle.edu.tr/.../ders_kitaplar_inceleme_raporu.pdf, (Erişim tarihi: 05.06.2014).
- <http://researchgate.net/.../0912f50fee300b24a6000000?>, (Erişim tarihi: 01.09.2014).
- http://researchgate.net/.../216168956_an_assessment_of_restruct, (Erişim Tarihi: 18.08.2014).
- <http://acikarsiv.atauni.edu.tr/browse/507/585.pdf>, (Erişim Tarihi: 13.07.2014).
- <http://dergi.cumhuriyet.edu.tr/cumusosbil/article/viewfile/632>, (Erişim Tarihi: 01.09.2014).

[http : //htcelik.com/i_ethem_basaran_egitim_tanimi.html](http://htcelik.com/i_ethem_basaran_egitim_tanimi.html), (Erişim Tarihi: 15.04.2014).

[http:// journals . manas. Kg / mjsr / oldarchives / vol 11_issue22_/646-1748-1-pb.pdf](http://journals.manas.kg/mjsr/oldarchives/vol11_issue22/646-1748-1-pb.pdf), (Erişim Tarihi: 06.07.2014).

<http://library.cu.edu.tr/tezler/6928.pdf>, (Erişim Tarihi: 13.07.2014).

<http://library.cu.edu.tr/tezler/7810.pdf>, (Erişim Tarihi: 06.10.2014).

http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/03/11/701894/dosyalar/2012_12/07095545_mehmet_ylmaz1.pdf, (Erişim tarihi: 12.11.2014).

[http: / / sbe . balikesir . edu.tr/dergi/edergi/c9s16/makale/c9s16m2.pdf](http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c9s16/makale/c9s16m2.pdf), (Erişim Tarihi: 12.09.2014).

http://web.deu.edu.tr/ataturkilkeleri/ai/uploaded_files/file/yeni%20dergi%2016-17/sayi%2016-17.pdf, (Erişim Tarihi: 20.12.2014).

http://www.academia.edu/3237457/ustun_yetenekli_cocuklarin_kesfi, (Erişim Tarihi: 18.08.2014).

http://www.kalkinma.gov.tr/lists/egitim_sistemleri.pdf, (Erişim Tarihi: 11.08.2014).

http://www.lebibyalkin.com.tr/dergi_icerik_p.asp?dicerik_id=13&dergi_id=22, (Erişim Tarihi: 22.01.2015).

<http://yayinlar.yesevi.edu.tr/files/article/247.pdf>, (Erişim Tarihi: 22.07.2014).

https://pegem.net/dosyalar/dokuman/2271-20110604142851-edadmintp_summer2006_pp393-421.pdf, (Erişim Tarihi: 10.11.2014).